

Handläggare
Patricia Hamberg
Telefon: 08-508 15 024**Till**
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2018-09-20

Tertialrapport Tertial 2 2018 för Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Förvaltningens förslag till beslut

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar följande:

1. Godkänna förvaltningens förslag till tertialrapport 2 och överlämna densamma till kommunstyrelsen och stadens revisorer.
2. Ansöka hos kommunstyrelsen om medel för omstrukturering av lokaler om 2,1 mnkr.
3. Ansökan hos kommunstyrelsen om medel för kommunalt bostadstillägg om 0,4 mnkr.
4. Redovisa omslutningsförändringar om 22,8 mnkr till kommunstyrelsen.
5. Ärendet justeras omedelbart

Victoria Callenmark
T.f. Stadsdelsdirektör

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	7
1. Ett Stockholm som håller samman	7
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	7
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	16
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	25
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	29
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	30
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	32
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	35
2. Ett klimatsmart Stockholm	40
2.1 Energianvändningen är hållbar.....	41
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	42
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	43
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	45
2.5 Stockholms miljö är giftfri	47
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	49
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	50
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion.....	50
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	52
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	53
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	56
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	58
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	60
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	60
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	63
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	70
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	73
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	75
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	78

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	83
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	86
Uppföljning av ekonomi.....	88
Uppföljning av driftbudget	88
Resultatenheter	93
Investeringar.....	95
Försäljningar av anläggningstillgångar	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Betydande projekt som inte är investeringar	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Omslutningsförändringar.....	96
Budgetjusteringar	96
Medel för lokaländamål.....	97
Analys av balansräkning	98
Övrigt	99
Synpunkter och klagomål.....	99
Övrigt.....	100

Bilagor

Bilaga 1: 01 SDN 15 T2

Bilaga 2: 02 bilaga 1 Resultatenheter

Bilaga 3: 03 bilaga 2 Investeringsutgifter

Bilaga 4: 04 bilaga 3 Ansökan om medel för avveckling av lokaler

Bilaga 5: 05 bilaga 4 - Uppföljning klimatinvesteringar

Sammanfattande analys

Stadsdelsnämnden bidrar till att kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål och målen för verksamheterna kan uppfyllas.

Förvaltningen bedömer att samtliga avkommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena kommer uppnås helt, utom två mål som uppnås delvis. Samtliga av nämndens mål uppfylls under året liksom merparten av indikatorerna.

Ett Stockholm som håller samman

Stadsdelsnämnden bedömer att inriktningsmålet och samtliga underliggande verksamhetsmål kommer att uppfyllas under året.

En förskola med goda lärande- och utvecklingsmöjligheter är en viktig del i arbetet för att skapa jämlika uppväxtvillkor oavsett bakgrund. Andelen förskollärare är hög inom förvaltningens förskolor, vilket ger förutsättningar för en pedagogisk verksamhet av hög kvalitet. En ny organisation har införts under perioden inom avdelningen för förskola, i syfte att skapa ett närmare ledarskap och stärka likvärdigheten mellan de olika förskoleenheterna.

En föreläsning har hållits inom det gemensamma utvecklingsprojektet "Hållbar framtid" inom förskolan under perioden. Projektet Stärkt tidigt stöd i samverkan fortgår, i syfte att förstärka det förebyggande arbetet och utveckla nya metoder för att yngre barn och deras familjer ska få tillgång till stärkt stöd vid behov. Projektet med fokus på barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden fortsätter liksom utvecklingsarbetet gällande samhandläggning kring äldre där samordningen för att motverka äldre i hemlöshet är en viktig del i arbetet.

Under året har förvaltningen utarbetat en organisation för uppsökande arbete och mottagande av nyanlända inom stadsdelsområdet. Mottagandet av nyanlända och utvecklingen av det sociala stödet berör flera aktörer inom såväl förvaltning som externt. Förvaltningen medverkar till stadens utveckling av arbetssätt och struktur rörande samhällsvägledningen för nyanlända.

Förvaltningen har beviljats medel för trygghetsåtgärder i förvaltningens prioriterade områden Bagarmossen och Skarpnäck. En enkät gällande trygghet har genomförts under perioden av förvaltningen som kommer att analysera svarsunderlaget under hösten. Sociala insatsgruppen fortsätter att arbeta uppsökande för att uppmärksamma personer med kriminell livsstil för att motivera och stödja till mer självständigt liv. Under året har det uppsökande arbetet riktat mot barn och unga förstärkts genom uppsökande fritidsledare som fört dialoger med barn och unga inom stadsdelsområdet rörande utbudet av fritidsaktiviteter. Dialogen har resulterat i en utökning av samarbetet med lokalt föreningsliv vilket i sin tur lett till ett mer varierat utbud av sommarlovsaktiviteter.

Förvaltningen fortsätter att arbeta för att Skarpnäcks kulturhus ska upplevas som tillgängligt genom att verka för ökad delaktighet hos invånarna inom stadsdelsområdet. Samarbetet med föreningsliv förstärks genom pilotprojektet Skarpnäcks föreningscenter. Pilotprojektet har drivits med Kulturförvaltningen för att öka föreningar och medborgares delaktighet och självbestämmande i kulturskapandet.

Förvaltningen fortsätter att arbeta för att möjliggöra och öka de äldres delaktighet när det gäller utredningsförfarandet och beviljade insatser. Förvaltningen följer upp verksamheter i egen och enskild regi för att säkerställa att insatserna som erbjuds är av god kvalité. Under

tertiälperioden har förvaltningens hemtjänst följts upp. Uppföljningen visade att merparten av kraven uppfylldes inom verksamheten.

Ett klimatsmart Stockholm

Stadsdelsnämnden bedömer att inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året, liksom samtliga underliggande verksamhetsmål.

Nämndens verksamheter arbetar med utgångspunkt i stadens miljöprogram och bidrar till ett klimatsmart Stockholm genom åtgärder för att minska verksamheternas miljöpåverkan. Arbetet pågår genom energieffektiviserande åtgärder fortsätter liksom genom satsningar för ökad kunskap bland medarbetare inom förvaltningen och invånare inom stadsdelsområdet. Ett omställningsforum med fokus på miljö och hållbarhetsfrågor har organiserats under året med målsättningen att bidra till en hållbar livsstil inom stadsdelsområdet genom ökad kunskap och samverkan.

Skötselinsatserna inom naturreservaten fortsätter och utvecklas, i syfte att gynna den biologiska mångfalden och öka de rekreativa värdena. Förvaltningen har tilldelats medel för naturvård och utveckling av naturreservaten, vilka kommer att genomföras enligt gällande skötselplaner. Arbetet med att utveckla Orhem och Ekudden till attraktiva målpunkter har påbörjats.

Alla förskoleenheter har genomfört nivå i 2 i vägledning för kemikaliesmart förskola och vissa förskolor har påbörjat arbetet med nivå 3. Verksamheterna serverar en hög andel vegetarisk och ekologisk mat.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden bedömer att inriktningsmålet och samtliga underliggande verksamhetsmål kommer att uppfyllas under året.

Samverkan med högskolor och universitet i regionen sker i syfte att stärka kopplingen mellan verksamhet, praktik, utbildning och forskning. 38 studenter gör sin praktik eller verksamhetsförlagda utbildning inom förvaltningen hittills under året.

Förvaltningen har hållit i två möten med Skarpnäcks näringslivsråd och ett samarbete har inletts med polisen gällande trygghetsfrågor i lokala butiker. Under året har handlarna i stadsdelsområdet och stadsdelsförvaltningen fattat ett gemensamt beslut om att införa konceptet "trygg i butik".

En kartläggning har genomförts under perioden som visat att andelen sjukskrivna personer i behov av ekonomiskt bistånd har ökat. Förvaltningen fortsätter att utveckla arbetssätt för målgruppen i samarbete med stadens samordningsförbund FINSAM. Andelen personer som blir självförsörjande genom arbete eller studier har ökat under året från 23 procent till 44 procent.

Under perioden har sammanlagt 418 unga inom stadsdelsområdet feriearbetat. Prioriterade målgrupper för feriearbete har bland annat varit unga utan sysselsättning samt nyanlända unga. Sammantaget har 27 procent av de anställda tillhört prioriterade målgrupper.

Projektet Skarpnäcksmodellen har inletts under året med syfte att bland annat ge ett tidigt stöd till barn, familjer och deras nätverk för att förhindra behov av mer omfattande insatser senare. Under våren har femton unga haft stöd av skolsociala team. Av de som haft insatsen en längre

tid har flertalet ökat sin närvaro i skolan med minst 30 procent. En särskild undervisningsgrupp har startats under perioden för barn och unga i riskzon.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden bedömer att inriktningsmålet och sex av åtta underliggande verksamhetsmål kommer att uppfyllas helt under året.

Arbetet med jämställdhetsintegrering fortgår inom förvaltningens verksamheter i form av bland annat analyser utifrån genusbudgetering. Under året har nämnden beviljat medel för kvinnors organisering till föreningar som på olika sätt kommer att arbeta för att stärka kvinnors ställning i lokalsamhället.

Förvaltningens ledarskapsindex har ökat sedan förgående år, och cheferna inom förvaltningen får löpande stöd i sitt arbete. Ett chefsförsörjningsprogram har utformats under året liksom en arbetsmiljöutbildning i egen regi. Förvaltningen arbetar med att ta fram en grundläggande befattningsbeskrivning för chefer som tydliggör chefens roll, ansvar och uppdrag. Arbetet med handlingsplanen för förbättrade arbetsvillkor för socialsekreterare och biståndshandläggare fortsätter med fokus på introduktion och mentorskap.

Under perioden har förvaltningen samverkat med det civila samhället för att uppmärksamma Europride. En dialog om hbtq-personers upplevelse av trygghet i stadsdelsområdet har genomförts och föreningsmedel har tilldelats nätverket Regnbågsfamiljer längst linje 17 för att skapa trygga mötesplatser för regnbågsfamiljer inom stadsdelsområdet.

Arbetet för att implementera barnperspektiv inom förvaltningens verksamheter fortsätter. Barnkonsekvensanalyser har genomförts vid planering av omorganisation av förskolorna i stadsdelsområdet. Ytterligare ett besöksrum inom förvaltningen har anpassats och inretts utifrån de behov barn och unga har i kontakt med socialtjänst. Olika former av arbetsverktyg används för att lyfta fram barnets behov och situation vid utformning av genomförandeplaner inom familjebehandling.

Förvaltningen fortsätter att arbeta för att stadsdelsområdets invånare ska leva ett liv fritt från våld. En enkätundersökning har genomförts i två av fritidsgårdarna inom stadsdelsområdet gällande upplevelsen av våld och sexuella trakasserier inom verksamheterna. Resultatet visade att 19 procent respektive 12 procent hade upplevt detta. Resultatet kommer att användas som underlag för vidare diskussion med såväl medarbetare som besökare under hösten.

Förvaltningen samverkar med utförare inom området för att på olika sätt stärka delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning. Detta har identifierats som ett utvecklingsområde under året varför förvaltningen bland annat kommer att genomföra tätare avtalsuppföljningar inom entreprenaden under hösten. Åtgärder för att öka tillgängligheten planeras i samband med ombyggnaden av parkleken Skyfallet samt genom upprustning av en parkväg mellan Bagarmossen och Skarpnäcksfältet.

Förvaltningen fortsätter sitt arbete för en demokratiskt hållbar stad genom att utveckla invånarnas möjligheter till delaktighet och inflytande. Under året det införts möjlighet att lämna medborgarförslag digitalt samt organiserats en utbildningsinsats i hur medborgarförslag skrivs.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Stadsdelsnämnden bedömer att inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundas på att samtliga verksamhetsområdesmål som är kopplade till inriktningsmålet bedöms uppnås. Hur nämnden har bidragit till att uppfylla inriktningsmålet redovisas närmare under respektive mål för verksamhetsområdet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att arbeta för att pojkar och flickor ska ha lika möjligheter till goda uppväxtvillkor oavsett bakgrund, där förskolan utgör en viktig grund. Verksamhetsmålet och underliggande nämndmål bedöms uppnås under året.

Indikatorn *Andel nöjda föräldrar bedöms delvis uppnås*. Vårdnadshavarnas nöjdhet har minskat med två procentenheter, från 90 procent 2017 till 88 procent 2018. Vårdnadshavare till flickor är mer nöjda än vårdnadshavare till pojkar. Frågor som behöver analyseras vidare är hur vi bemöter flickor och pojkar och deras vårdnadshavare. Ger vi olika information kring dagen på förskolan och hur utmanas barnen i att prova nya material och nya lekar. En ytterligare aspekt är att analysera om pågående samhällsdebatter påverkat vårdnadshavarnas syn på flickor och pojkar i förskolan. I staden som helhet har andelen nöjda vårdnadshavare minskat med tre procentenheter, från 88 procent till 85 procent

Indikatorn *Antal barn per grupp* bedöms delvis uppnås. En orsak till detta är fördelningen av äldre och yngre barn. Ett snitt visar att 56 procent av de inskrivna barnen är äldre, vilket innebär att barngrupperna i genomsnitt blir större. I det dagliga arbetet på förvaltningens förskolor delas barnen in i mindre grupper. Positivt är att indikatorn *Antal barn per pedagog* sjunkit något, från 5,2 till 5. Resultatet från förskoleundersökningen visar att Skarpnäck är ett av de stadsdelsområden i staden där vårdnadshavarnas övergripande nöjdhet med de kommunala förskolorna är som högst.

Skarpnäcksmodellen som är en integrerad förskole - skolstödsenhet har startat upp och håller på att implementeras i stadsdelens arbete. Syftet med modellen är att ytterligare stärka det förebyggande arbetet i samverkan med familjer. Verksamheten vänder sig till barn i åldern ett till tio år och deras familjer. Skarpnäcksmodellen utgör en viktig del av förvaltningens lokala utvecklingsprogram.

Årets befolkningsprognos visar en kraftig minskning av barn i förskoleåldern jämfört med föregående år. Under en fyraårsperiod minskar barnantalet enligt prognosen med 350 barn. Vilket innebär att olika åtgärder behöver vidtas för att möta ett sjunkande barnantal.

Förskolans gemensamma utvecklingsprojekt "hållbar framtid" har inletts på samtliga förskolor. I projektet ska barnen få utforska naturen med hjälp av ett ekologiskt och systemiskt tankesätt. Förutom att skapa en likvärdighet förskolorna emellan är syftet med temat att utveckla det projekterande arbetssättet där läroplanens alla delar ryms samt den pedagogiska dokumentationen. Temat kommer även vara en del av förskolornas digitala arbete och kommer vara en del i personalens introduktion i arbetet med skolplattformen. Det gemensamma temat ska leda till ett ökat samarbetet mellan förskolorna och utveckla nya samverkansformer för att delge varandra kunskaper och sprida lärande exempel.

Under perioden har en ny organisation införts inom avdelningen för förskola och förskolorna är nu indelade i fyra förskoleområden vilket innebär en halvering av antalet förskoleområden. Den nya organisationen ska skapa ett närmare ledarskap, stödja verksamheterna att i högre grad nå målen och leda till en mer likvärdig förskola.

Förskolans stödenhet arbetar utifrån ett inkluderande arbetssätt som omfattar alla barn. Enheten fördelar verksamhetsstöd för barn i behov av särskilt stöd till förskolorna och samverkar med socialtjänst, landsting och andra aktörer tillsammans med förskolechefer, förskolepersonal och vårdnadshavare. De barn som beviljas varaktigt verksamhetsstöd har i de allra flesta fall fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar. Det är en liten andel barn i förskolan som beviljas varaktigt verksamhetsstöd. Under 2018 är det totalt 45 barn av de omkring 1900 barn som är inskrivna i de kommunala förskolorna i stadsdelsområdet, vilket motsvarar 2,4 procent. Av de barn som har beviljats varaktigt verksamhetsstöd år 2018 är 12 flickor (27 procent) och 33 pojkar (73 procent). Fördelningen av resurser följer i princip fördelningen mellan antal flickor och pojkar som beviljats stöd. Kostnaden för det stöd som beviljades till flickor var i genomsnitt 174 271 kronor per individ och till pojkar 171 641 kronor. Totalt sett går alltså närmare tre fjärdedelar av resurserna för verksamhetsstöd till pojkar. Fördelningen av antal pojkar och flickor som beviljats verksamhetsstöd i förskolan har sett ungefär likadan ut över en längre tid, och speglar även fördelningen på nationell nivå. Förskolans stödenhet följer forskningen inom området och utvecklar löpande sina metoder för att uppmärksamma både flickor och pojkar i behov av stöd.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,2 %			2,1 %	2,5 %	2,5 %	3,0 %	Tertial 2 2018
   Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	39,6 %	3 %	36 %	43,6 %	41 %	41 %	41 %	Tertial 2 2018
  Andel nöjda föräldrar	88 %	86 %	90 %	90 %		90 %	90 %	2018
Analys Vårdnadshavarnas nöjdhet har minskat med två procentenheter, från 90 procent 2017 till 88 procent 2018. Vårdnadshavare till flickor är överlag mer nöjda än vårdnadshavare till pojkar. Resultatet kommer att analyseras vidare och indikatorn fortsatt följas.								
  Antal barn per grupp	16,4 barn/avd.			16,2 barn/avd.	16,4 st	16	16	Tertial 2 2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys Antal barn per grupp är något högre än 2017 (16,1). Barngruppernas storlek varierar under året. Den genomsnittliga gruppstorleken påverkas även av fördelningen mellan äldre och yngre barn, om det är fler äldre barn inom förskolan blir grupperna i genomsnitt större. Ett snitt för året visar på 56 procent äldre barn jämfört med yngre barn. Barngrupperna delas regelbundet upp i mindre grupper.								
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	5 st			5,2 st	4,9 st	4,9	4,9	Tertial 2 2018
  Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten (2-5 år)	99,7 %			97 %		97 %	96 %	2018
  Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget				3,5		3,8	3,8	2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna följa upp tillämpningen av förskolans socioekonomiska tillägg i stadens resursfördelningsmodell samt göra en kartläggning av nuvarande hantering och bedömningar av ansökningar om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd	2018-01-01	2018-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna arbeta för att förbättra vägledning inför val av förskoleklass samt revidera riktlinjerna för övergång från förskola till skola i enlighet med skolprogrammet	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar i förskolan utvecklar sina språk och sin flerspråkighet

 Uppfylls helt

Beskrivning

I förvaltningens förskolor får barnen möta, använda och utveckla en mångfald av språk. Med språk menar vi människors alla sätt att gestalta och uttrycka sig på - genom dans, musik, poesi, teater, måleri och konstruktion. Barns flerspråkighet är en tillgång som ger möjlighet till nya språkmöten. Litteraturen är en källa till språkstimulans, samtal och reflektion. Genom förskolornas läsombud finns ett utvecklat samarbete med biblioteken i stadsdelsområdet som ger stöd och inspiration i det läs- och språkstimulerande arbetet. Förskoleverksamhet erbjuds på finska. Arbetet med digitalisering inom förskolan fortsätter, vilket bland annat innebär att barn på olika sätt ska stifta bekantskap med kodning/programmering.

Förväntat resultat

Flickor och pojkar i förskolan använder många olika uttryckssätt och utvecklar sina språk och sin flerspråkighet. Användningen av digitala verktyg i förskolan ökar och kommer alla barn till del.

Analys

Barnens utforskande av olika språk och uttryckssätt fortsätter och utvecklas inom alla förskoleenheter. Barnen erbjuds olika aktiviteter och material utifrån intressen och utvecklingsmöjligheter. Flera förskolor har i sina utvärderingar skrivit om hur barnen uttrycker samma sak på liknande sätt men i olika material och genom olika uttryckssätt. Ett exempel på detta är när barnen uttryckte matematik på olika sätt och genom olika material, de byggde i lera för att se hur högt de kunde bygga, de använde kaplastavar för att mäta hur långa de själva var och utomhus använde de sig av krukor i långa rader för att sedan på olika sätt mäta hur långt det blev.

Flera förskolor har pågående projekt med ett språkutvecklande innehåll. Ett exempel är *begrepp som förbinder*, där en fördjupning av barnens poetiska språk och naturvetenskapliga teorier kopplas till språkutveckling.

Flerspråkighet har varit ett fokusområde, vilket har resulterat i ett ökat intresse för och en nyfikenhet hos barnen gällande varandras olika språkkunskaper. En effekt av arbetet med flerspråkighet är att självkänslan hos gruppen och individen ökat. Vårdnadshavarna har gjorts delaktiga i olika läsprojekt, de har bland annat deltagit på förskolan och läst sagor på sitt hemspråk. Detta har medfört att barnens intresse för olika kulturer ökat.

Indikatorn *Andel vårdnadshavare till flickor och pojkar i förskolan som upplever att barnet uppmuntras till att utveckla sitt språk, sin förmåga att berätta, ställa frågor, uttrycka tankar, att lyssna och utveckla sitt skriftspråk* bedöms delvis uppnås. Resultaten i årets förskoleundersökning visar att andelen vårdnadshavare till flickor och pojkar i förskolan som upplever att barnet uppmuntras till att utveckla sitt språk ligger strax under det uppsatta målvärdet. Förvaltningen ligger över staden totalt vad gäller nöjdhet på frågan, 87 procent jämfört med stadens 83 procent. Vårdnadshavare till flickor är mer nöjda än vårdnadshavare till pojkar, 89 procent jämfört med 85 procent. Flera av stadsdelsområdets förskolor har undersökt barnens talutrymme och det har visat sig att pojkarna generellt sett får mer talutrymme än flickorna. En åtgärd har då varit att aktivt arbeta för att ge flickorna mer utrymme och fördela taltiden. Resultatet blev en större likvärdighet i flickor och pojkars möjlighet att uttrycka sig och ta plats. En möjlig orsak till att nöjdheten skiljer sig mellan vårdnadshavare till pojkar och flickor kan vara detta arbete och att man i mötet med flickors vårdnadshavare tydligare lyft fram deras språkutveckling och förmåga att uttrycka sig.

Förskolor har kommit olika långt i sitt digitala arbete och pedagogernas kunskaper och kompetenser skiljer sig åt. Det bekräftas också i medarbetarundersökningen. På frågan *Jag har hög digital kompetens* i årets medarbetarundersökning skattar sig medarbetarna olika högt.

Pedagogerna på flera av stadsdelens förskolor har lärt sig nya metoder för det digitala och analoga arbetet för barns lärande. Pedagogerna har genomfört aktiviteter som följer det digitala arbete som pågår i stadsdelsområdet. Skolplattformens ambassadörer är färdigutbildade och kommer under hösten fortbilda kollegor

Resultatet från förskoleundersökningen visar att andelen vårdnadshavare som upplever att deras barn använder digitala verktyg/hjälpmiddel i sitt lärande ökat med tre procentenheter från 52 procent till 55 procent. Dock ligger stadsdelsområdet fortfarande på en låg nivå, 55 procent, jämfört med stadens genomsnitt på 63 procent. Digitaliseringen är ett fortsatt utvecklingsområde och möjligen kan uppstarten av skolplattformen påverka kommande

resultat. Förvaltningens förskolor behöver vidareutveckla informationen till vårdnadshavarna kring sitt arbete med digitaliseringen.

Samarbetet med biblioteken i stadsdelsområdet fortsätter och läsombudsträffar har genomförts. Läsning har tagit en större plats i verksamheten och några förskolor använder sig av boksamtal tillsammans med barnen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flicko r	Perio dens utfall VB 2017	Progn s helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel vårdnadshavare till flickor och pojkar i förskolan som upplever att barnet uppmuntras till att utveckla sitt språk, sin förmåga att berätta, ställa frågor, uttrycka tankar, att lyssna och utveckla sitt skriftspråk	87 %	85 %	89 %	87 %		88 %		2018
Analys Resultatet ligger strax under målvärdet och i nivå med förra årets resultat. I jämförelse med staden totalt har vi ett högre resultat, 87 procentenheter jämfört med stadens 83 procentenheter. Dock är skillnaden mellan nöjdheten hos vårdnadshavarna till pojkar och flickor något som behöver analyseras vidare.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen genomför en kartläggning av förskolans digitala kompetens och tillgång till utrustning	2018-01-01	2018-12-31	
Analys I årets medarbetarundersökning fanns tillägsfrågor där förskolans personal, som arbetar i barngrupp, fick svara på fem frågor gällande digitaliseringen. En av dessa frågor var att själv värdera sin digitala kompetens. Dessa resultat har analyserats och utvecklingsområden tagits fram. Inför skolplattformen gjordes en inventering av vilka och antalet digitala verktyg som finns i förskolan.			

Nämndmål:

Flickor och pojkar i Skarpnäck har jämlika uppväxtvillkor

 Uppfylles helt

Beskrivning

Förvaltningens verksamheter arbetar för att tidigt upptäcka barn i behov av stöd. Genom samarbete mellan förskolan, skolan, barnavårdscentraler, de öppna verksamheterna och socialtjänsten förstärks skyddsfaktorer och förebyggs riskfaktorer kring och hos barn. Samverkan är en förutsättning för genomförandet av stödinsatser och bidrar till att säkerställa goda uppväxtvillkor för barnet.

En förskola av god kvalitet, som skapar goda lärande- och utvecklingsmöjligheter har utjämnande socioekonomiska effekter. Barn från resurssvaga familjer drar störst nytta av att vara i förskolan. Förskolorna samverkar för att skapa likvärdighet och stärka de gemensamma kunskaperna om barns sätt att lära och utvecklas. För att kunna möta alla barns behov får medarbetare i förskolan kompetensutveckling och handledning av förskolans stödenhet, som

även ger olika former av insatser till barn och familjer med större utmaningar. Förskolan arbetar aktivt med att skapa goda relationer och nära kontakt med barnens vårdnadshavare, samt stödja deras delaktighet, vilket är en viktig skyddsfaktor för barn. Arbetet inom Skarpnäcksmodellen, som inleddes under 2018, syftar till att ytterligare stärka det förebyggande arbetet i samverkan med familjer.

Förväntat resultat

Flickor och pojkar med stödbehov uppmärksammas tidigt och erbjuds samordnade och individuella insatser för att säkerställa goda uppväxtvillkor. Insatserna som erbjuds ska möta barnens behov. Barnen i Skarpnäcks kommunala förskolor får stöd utifrån sina behov och deras vårdnadshavare är delaktiga i förskolans verksamhet. Förvaltningen ökar sin kunskap om vilka barn i stadsdelsområdet som inte går i förskolan och skapar kontakt med dessa familjer. Flickor och pojkar deltar i meningsfulla aktiviteter på fritidsgårdar och i parklekar.

Analys

Förskolans stödenhet har fortsatt utveckla sitt samarbete med familjebehandlare för att erbjuda stöd till pedagogerna i förskolan och gemensam handledning. Fokus i det gemensamma arbetet är att titta systemiskt på barnens uppväxtvillkor, inte bara på barnets beteende. Familjen kan erbjudas stödsamtal med familjebehandlare.

Förvaltningens öppna förskola samarbetar med barnavårdscentraler, barnmorskemottagningar och flera andra aktörer i projektet Stärkt tidigt stöd i samverkan- STIS. Arbetet fokuserar på att nå sårbara familjer och grupper som annars inte kommer till Öppna förskolan.

Stödenhetens specialpedagog och familjebehandlare har genomfört handledning för förskolans personal.

Utbildning i TAKK, tecken som alternativ kommunikation, har erbjudits alla personal i förskolan och har genomförts under perioden.

Stödenheten samverkar vid behov med autismcentrum, BUP, och habiliteringen.

Resultatet på indikatorn *Andel vårdnadshavare till flickor och pojkar i förskolan som upplever att barnet känner sig tryggt på förskolan* har höjts med en procentenhet från föregående år. Trygghetsarbetet är ett av förskolornas ständiga fokusområden. Nöjdheten skiljer sig dock mellan vårdnadshavare till flickor och pojkar, 92 procents nöjdhet hos flickornas vårdnadshavare jämfört med 87 procents nöjdhet hos pojkarnas vårdnadshavare. Ett möjligt samband kan vara resultatet på påståendet *Jag upplever att personalen på förskolan bemöter mitt barn på ett respektfullt sätt* där nöjdheten mellan flickors och pojkars vårdnadshavare visar liknande skillnad, 95 procents nöjdhet hos flickornas vårdnadshavare och 92 procents nöjdhet hos vårdnadshavare till pojkar. Resultatet behöver analyseras vidare och bemötande, förhållningssätt och normer och värden behöver diskuteras vidare.

Skarpnäcksmodellen som är en integrerad förskola - skolstödenhet har startat upp och håller på att implementeras i stadsdelens arbete. Syftet med modellen är att ytterligare stärka det förebyggande arbetet i samverkan med familjer. Verksamheten vänder sig till barn i åldern ett till tio år och deras familjer.

Indikatorn *Andel föräldrar som upplever att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i förskolan* bedöms delvis uppnås. Vårdnadshavarnas nöjdhet har minskat med tre

procentenheter från 80 procent 2017 till 77 procent 2018. Resultatet ligger i paritet med staden totalt, vilket är 78 procent 2018. Nöjdheten skiljer sig mellan enheterna, från 66 procent till 87 procent. En möjlig orsak till ett lägre resultat är den omorganisation som genomförts och att vårdnadshavarnas upplevelse av delaktighet och inflytande påverkats av att åtta förskoleområden blivit fyra och två stycken treavdelningsförskolor har lagts ned vilket inneburit att barngrupper flyttats. Vårdnadshavarnas delaktighet och inflytande är ett fortsatt utvecklingsområde.

Under tertialperioden har förvaltningen anordnat sommarlovsaktiviteter för sammanlagt 2497 barn inom stadsdelsområdet, varav 52 procent av deltagarna varit flickor och 48 procent varit pojkar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel barn och föräldrar som vid avslutad insats från familjebehandling upplever en positiv förändring						70 %		2018
Analys Utvärderingsdokumentet Score 15 används för utvärdering av insats gällande barn över sju år. Utvärderingen har inletts under året och genomförs i samverkan med Linköpings universitet.								
  Andel vårdnadshavare som upplever att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i förskolan	77 %	76 %	77 %			82 %		2018
Analys Resultatet skiljer sig mellan stadsdelsområdets olika förskoleområden, från 66 procent till 87 procents nöjdhet hos vårdnadshavarna. Förskolornas omorganisation kan ha påverkats 2018 års resultat eftersom nöjdheten sjunkit hos flera förskoleområden. Största minskningen är 18 procent, från 84 procents nöjdhet till 66 procents nöjdhet. Det är inom detta förskoleområde som flytt av barngrupp skett. Vårdnadshavarnas delaktighet och inflytande är ett utvecklingsområde och indikatorn kommer fortsatt följas upp. Skillnaden i nöjdheten hos vårdnadshavare till pojkar och flickor är marginell, en procentenhet.								
  Andel vårdnadshavare som upplever att föräldr kompetensen stärkts efter avslutad ABC-kurs	100 %				75 %	75 %		Tertial 2 2018
Analys Tre föräldrastödsprogram har genomförts hittills under året som omfattat sammanlagt 38 föräldrar. Samtliga har varit nöjda eller mycket nöjda med föräldraprogrammen och uttryckt att deras föräldr kompetens ökat.								
  Andel vårdnadshavare till flickor och pojkar i förskolan som upplever att barnet ges lika möjligheter att utvecklas oberoende på kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning	92 %	92 %	92 %	90 %		90 %		2018
  Andel vårdnadshavare till flickor och pojkar i förskolan som upplever att barnet känner sig tryggt på förskolan	90 %	87 %	92 %	89 %		90 %		2018
Analys								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Målvärdet för indikatorn uppnås men skillnaden i nöjdhet hos vårdnadshavare till pojkar och flickor är någon som behöver analyseras vidare.								
 Antal föräldrar som deltagit i föräldraskapsstöd i gruppformen						35 st		2018
Analys Under året har tre föräldrastödprogram genomförts i form av ABC, Komet och Bekräftande samspel, som omfattat sammanlagt 38 föräldrar, varav 22 kvinnor och 16 män.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Avstämning av stödinsatser för barn i behov av stöd kopplas till utvärderingsdokument. ("En stad för alla" mål 4)	2016-01-01	2018-12-31	
 Delta i projektet Stärkt tidigt stöd i samverkan i syfte att tidigt identifiera familjer i behov av stöd och erbjuda dem insatser.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen ökar kunskapen om vilka barn i stadsdelsområdet som inte går i förskolan och om barn som har låg närvaro	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar leker, lär och utvecklas i förskolan

 Uppfylls helt

Beskrivning

I förskolan läggs grunden för ett livslångt lärande. Utgångspunkten är varje barns förmåga, lust och vilja att lära. De pedagogiska relationerna mellan förskolepersonal och barn har en avgörande betydelse för barns lärande och utveckling. Barn och pedagoger arbetar tillsammans med att pröva, undersöka och reflektera. Lärande sker i ett glädjefyllt och vänskapligt klimat med fantasi och humor där leken har en central roll. Förskolorna har en dynamisk och väl genomtänkt inne- och utemiljö som lockar till lek, skapande och experimenterande utifrån barnens intressen och förutsättningar. Förskolan vilar på en demokratisk grund och arbetar utifrån ett normkritiskt perspektiv.

Under året inleds ett gemensamt projekt för alla kommunala förskolor i stadsdelsområdet på temat hållbarhet. Inom projektet ska barn och pedagoger tillsammans utforska naturen med hjälp av ett ekologiskt och systemiskt tankesätt, som innefattar naturvetenskap, matematik, språkutveckling och digital teknik. Genom att använda olika språk och uttryckssätt tillsammans med digitala verktyg får barnen bredda och nyansera sina uttryck.

Förväntat resultat

Flickor och pojkar i Skarpnäcks kommunala förskolor får en god grund för livslångt lärande. Barnen får nya utmaningar utifrån sina kunskaper, erfarenheter och intressen. Alla förskolor använder pedagogisk dokumentation för att synliggöra varje barns utveckling och lärande.

Användningen av digital pedagogisk dokumentation ökar. De pedagogiska miljöerna är dynamiska och inspirerar till lek, utforskande och samarbete.

Analys

Arbetet med jämställdhetsintegrering och utveckling av normkritiskt arbetssätt fortsätter inom förskolorna. Förvaltningens förskolor har material för lek och för läsning som visar alternativa familjeförhållanden. Medvetenheten kring eventuella könsskillnader mellan flickor och pojkar i förskolan har höjts. Pedagogerna uppger att de har bättre kunskaper om hur de kan arbeta praktisk med genusfrågor i förskolan. Jämställdhetsarbetet är i fortsatt fokus och ett utvecklingsområde inom förskolans verksamhetsområde.

Förskolans gemensamma utvecklingsprojekt "Hållbar framtid" har inletts på alla förskolor. Som en del i detta hölls i augusti en gemensam inspirationsföreläsning "*Lärande för hållbar utveckling i förskolan*" - naturvetenskap, estetik och mening i en föränderlig värld, för all personal i stadsdelens förskolor.

Genom den pedagogiska dokumentationen har pedagogerna fångat upp och synliggjort barns många sätt att uttrycka sig och sett exempel på resultat av barns lärande. Ett exempel är där barnen byggt maskiner och på olika sätt involverats i frågor kring mekanik och gjort jämförelser med den egna kroppen. Barnen har utifrån sina fantasier skapat spännande berättelser utifrån maskinernas olika funktioner. Detta har lett till att barnen utvecklat sina språk tillsammans. Genom att arbeta med pedagogisk dokumentation ökar barnens möjlighet till delaktighet och inflytande.

Indikatorn *Andel nöjda vårdnadshavare inom området utveckling och lärande* bedöms delvis uppnås. Vårdnadshavarnas nöjdhet har minskat med en procentenhet, från 83 procent 2017 till 82 procent 2018. Nöjdheten har minskat hos flertalet förskoleområden vilket påverkat det totala resultatet. Jämfört med staden totalt har vi ett högre resultat, 82 procent mot 80 procent. I jämförelse med övriga stadsdelar har vi fjärde bästa resultat inom området. Utveckling och lärande är det område där nöjdheten minskat mest totalt sett i staden sedan 2017, från 83 procent till 80 procent.

Indikatorn *Andel vårdnadshavare som upplever att deras barns utveckling och lärande dokumenteras och synliggörs* bedöms delvis uppnås. Vårdnadshavarnas nöjdhet har minskat från 78 procent 2017 till 76 procent 2018. Även här har vårdnadshavarnas nöjdhet minskat hos flertalet förskoleområden vilket har påverkat det sammantagna resultatet. Nöjdheten kan även här ha påverkats av den omorganisation som förskolan genomfört. Resultatet är något oväntat eftersom den pedagogiska dokumentationen är en stor del av förskolornas arbetssätt. Resultatet kommer därför analyseras vidare inom respektive förskoleområde eftersom nöjdheten varierar. Indikatorn kommer fortsatt följas upp.

Tre förskoleenheter har påbörjat ett nytt Erasmusprojekt i samverkan med förskolor i Spanien, Rumänien och England. Projektet fokuserar på transdisciplinärt lärande, vilket handlar om att sammanfoga och överskrida traditionellt uppdelade och aktiviteter, till exempel naturvetenskap och dans. Under perioden har den första utbytesresan genomförts.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel nöjda vårdnadshavare inom området utveckling och lärande	82 %	81 %	83 %			84 %		2018
Analys Nöjdheten har minskat med en procentenhet sedan 2017. I jämförelse med stadens totala resultat har vi en högre nöjdhet, 82 procent jämfört med 80 procent. Skillnaden i nöjdheten hos vårdnadshavare till pojkar och flickor är marginell, två procentenheter, nöjdheten är 81 för pojkarna och 83 för flickorna. Skillnaden i nöjdhet har ökat sedan föregående år, nöjdheten var då 83 procent för både pojkar och flickor. Resultatet kommer att analyseras vidare.								
  Andel vårdnadshavare som upplever att deras barns utveckling och lärande dokumenteras och synliggörs	76 %	76 %	75 %			79 %		2018
Analys Nöjdheten har minskat med två procentenheter sedan 2017, från 78 procent till 76 procent. I jämförelse med stadens totala resultat har vi en högre nöjdhet, 76 procent jämfört med 72 procent. Skillnaden i nöjdheten hos vårdnadshavare till pojkar och flickor är marginell, en procentenhet. Skillnaden i nöjdhet har minskat med två procentenheter från föregående år Resultatet kommer att analyseras vidare och indikatorn fortsatt följas.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen genomför en omorganisation inom förskolan för att säkerställa ett nära ledarskap	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningens förskolor inleder ett gemensamt utvecklingsprojekt som utforskar naturen med hjälp av ett ekologiskt och systemiskt tankesätt.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att arbeta för att tillhandahålla sammanhållna insatser av god kvalitet till de personer som har behov av stöd och insatser. Underliggande nämndmål liksom majoriteten av indikatorer och aktiviteter inom inriktningsmålet kommer att uppnås under året varför målet för verksamhetsmålet prognostiseras uppnås under året.

En sammanhållen verksamhet och ett familjeorienterat arbetssätt är viktiga målsättningar för att socialtjänsten ska kunna tillhandahålla insatser anpassade till brukarnas vardag och behov samt för att nå synergieffekter i det sociala arbetet. Under året har det dock uppmärksammat utvecklingsområden och uppkommit svårigheter i arbetet som medfört hinder i uppfyllelsen av målsättningarna. Ett utvecklingsområde är utformningen av samordnade arbetssätt för

familjer med lång aktualitet och som är i behov av insatser från flera verksamheter inom förvaltningen såväl som externa aktörer. En annan svårighet i arbetet är arbetets fördelning över olika verksamhetsområden och funktioner vilket lett till samordningssvårigheter. För att kunna nå målsättningen kommer en resurs att frikopplas under resterande del av året för att arbeta med att pröva, dokumentera och implementera nya arbetssätt och rutiner samt följa upp vilka effekter familjerna själva upplever.

Förvaltningens bedriver ett hemlöshetsprojekt riktat till barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden med medel från Socialförvaltningen. Tre barnfamiljer har med stöd från projektet kunnat uppnå stabilt boende samtidigt som sju barnfamiljer med sammanlagt 38 barn aktualiserats inom projektet. Under tertialperioden har antalet familjer boende i akutboendelösning minskat från tio till åtta familjer. En granskning av boendemiljön på samtliga de akutboenden där förvaltningen gjort placeringar genomfördes under första tertialperioden inom ramen för projektet. Några av dessa bedömdes som olämpliga boendemiljöer för barn. Förvaltningen har under våren säkerställt att akutplaceringar enbart förekommer på boenden med godkänd boendemiljö. Ett anvisningsboende är planerat att öppna under året i stadsdelsområdet vilket kan innebära en ökning av antalet barnfamiljer i boenden som omfattas av definitionen osäkra boendeförhållanden.

Att motverka äldre i hemlöshet är ett prioriterat arbete inom förvaltningen. Vid senaste kartläggningen som genomförts under augusti månad finns det totalt 15 äldre i osäkra boendeförhållanden inom förvaltningens ansvar. Ytterligare två personer som bor i osäkra boendeförhållanden kommer att fylla 65 år under hösten. Totalt sett så har en minskning skett under tertialperioden då 16 äldre befann sig i osäkra boendeförhållanden vid tidigare kartläggning som genomfördes i april månad. Förvaltningen bedriver ett aktivt vräkningsförebyggande arbete och ingen äldre inom stadsdelsområdet har hittills under året blivit vräkt. Akut hemlösa personer som aktualiserats inom förvaltningen under tertialperioden var hemlösa vid första kontakten med förvaltningen.

Målsättningen för året är att utforma gemensamma samverkansrutiner för målgruppen inom förvaltningen, verka förebyggande samt säkerställa att antalet äldre i hemlöshet inte ökar under året. Under september månad kommer en fördjupad kartläggning att genomföras för att utreda brukarnas behov av vidare stöd för att komma ut ur hemlöshet. En arbetsgrupp inom förvaltningen är tillsatt som under hösten kommer utforma förvaltningsövergripande samverkansrutiner där även förslag på nya arbetssätt kommer att tas fram.

Projektet Nya vägar bedrivs sedan hösten 2017 i samverkan mellan förskolor i Bagarmossen, socialtjänsten och Ersta vändpunkt, och syftar till att tidigt nå och ge stöd till barn vars vårdnadshavare har missbruksproblematik. De resultat som hittills observerats är att samverkan mellan förskola och socialtjänst har stärkts. Antalet anmälningar till socialtjänsten har ökat, och förskolepersonalen har blivit mer lyhörd när barn signalerar om föräldrars missbruksproblematik. De upplever också en ökad säkerhet när det gäller att våga prata med föräldrar om vad barn signalerar och erbjuda stöd. Arbetssätt som utvecklats inom projektet ska inkluderas i Skarpnäcksmodellen och spridas inom hela stadsdelsområdet. Projektet Stärkt tidigt stöd i samverkan (STIS) har fortsatt under perioden. Projektet bedrivs tillsammans med barnmorskemottagning och barnavårdscentral för att tidigt identifiera familjer i behov av stöd och erbjuda dem olika insatser. Projektet ska även främja integration, samt ett jämlikt och jämställt föräldraskap. STIS är en del av förvaltningens arbete med det lokala utvecklingsprogrammet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	74 %	72,4 %	77,8 %	74 %	82 %	84 %	84 %	Tertial 2 2018
Analys Förvaltningen har en fortsatt negativ utveckling vad gäller andelen barn och unga som återaktualiseras. Arbetet med att analysera insatser och arbetssätt för att hitta orsakerna pågår under året. Parallellt pågår ett arbete med att stävja personalomsättning, implementera Signs of safety samt revidera verksamhetens ledningssystem.								
  Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri				15,79		25 %	25 %	2018
  Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	40,5 %	36,7 %	57,1 %	41,3 %	40 %	37 %	37 %	Tertial 2 2018
Analys Skillnaden i utfall mellan kvinnor och män är stabilt över tid och indikerar att kvinnor i högre utsträckning avslutas enligt plan inom missbruk. Då kvinnor såväl som män till stor del erhåller stöd i egen regi kommer en översyn av behandlingsinsatserna inom Öppenvård Sydost att genomföras.								
  Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes				73 %		80 %	80 %	2018
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol				61 %		60 %	60 %	2018
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika				91 %		91 %	91 %	2018
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak				93 %		90 %	90 %	2018
  Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden						26 %	26 %	2018
Analys Under året bedöms tre personer kunna överta sina kontrakt. Förvaltningen har sammanlagt tolv försökslägenheter varför årsmålet bedöms uppnås.								
  Antal hemlösa				201 st		185 st	tas fram av nämnden	2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys En kartläggning har genomförts under året som visat att det finns fler personer och familjer i osäkra boendeförhållanden än vad som framkommit vid den senaste hemlöshetsräkningen inom staden 2016. Ytterligare ett tiotal familjer har uppmärksammats i kartläggningen varav de flesta avser återföreningsfamiljer.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla och implementera former för det sociala stödet till nyanlända	2018-01-01	2018-12-31	
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens ungdomsmottagningar genomföra en särskild satsning på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	2018-01-01	2018-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska implementera rutiner för att säkerställa att hänsyn tas till barnperspektivet i ärenden där en förälder/vårdnadshavare aktualiseras hos socialtjänsten	2018-01-01	2018-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska säkerställa stödet till barnfamiljer som lever i osäkra boendeförhållanden, exempelvis genom att tillhandahålla särskilda bo-lotsar som ger stöd i bostadssökande och genom kompensatoriska åtgärder riktade till barnen	2018-01-01	2018-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska öka delaktigheten för målgruppen inom socialpsykiatri genom att stödja brukarorganisationernas deltagande i brukarråd och brukarrevisioner	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Barn, unga och vuxna lever ett självständigt liv

 Uppfylls helt

Beskrivning

Tidiga sociala insatser ökar invånarnas möjligheter till ett självständigt och värdigt liv. Det förebyggande arbetet fortsätter att prioriteras för att tidigt fånga upp barn och ungdomar som far illa eller befinner sig i riskzon. Under förutsättning att sökta medel beviljas kommer arbetet inom sociala insatsgruppen att stärkas genom att även inkludera barn som befinner sig i riskzon för att värvas till, eller för att utveckla en kriminell livsstil. Barnfamiljer och vuxna i behov av stöd från socialtjänstens verksamheter ska erbjudas insatser som stärker den enskildes och familjens förutsättningar till ett självständigt och socialt hållbart liv.

Boende är en grundläggande förutsättning för att kunna leva ett självständigt liv. Det vräkningsförebyggande arbetet fortsätter genom individuella insatser och i samverkan mellan förvaltningens verksamheter samt med externa aktörer. Barnfamiljer och äldre i osäkra boendeförhållanden är särskilt utsatta grupper som är prioriterade inom förvaltningen, och ska erbjudas stöd till mer långsiktiga och hållbara boendelösningar.

Förväntat resultat

Nämndens verksamheter ger insatser som stärker förmågan till ett självständigt liv och som bidrar till att andelen barn, unga och vuxna som har behov av stöd från socialtjänsten och äldreomsorgen minskar.

Analys

Förvaltningen bedriver ett aktivt arbete för att förebygga hemlöshet och erbjuda stöd till personer och familjer i osäkra boendeförhållanden. Tre vuxna personer har blivit avhysta under perioden trots stöd och åtgärder från förvaltningen, samtidigt som 26 avhysningar har kunnat förebyggas. Elva barnfamiljer har varit i riskzon för avhysning under perioden och inga barn har blivit bostadslösa under året hittills. Antalet barnfamiljer i osäkra boenden har minskat från 77 familjer till 72 under andra tertialen, vilka omfattar 187 barn. I underlaget innefattas även familjer med förstahandskontrakt där hot om avhysning finns. Det minskade antalet barn i osäkra boendeförhållanden har hittills i år främst varit ett resultat av framgångsrikt vräkningsförebyggande arbete. I nuläget har sammanlagt 40 familjer boendekontrakt genom Stiftelsen hotellhem i Stockholm, SHIS, vilket är en ökning.

Arbetet inom projektet Stärkt tidigt stöd i samverkan (STIS) fortsätter, i syfte att förstärka det förebyggande arbetet och utveckla nya metoder för att barn i åldern 0-6 år och deras familjer ska få tillgång till stärkt stöd vid behov.

Årsmålet gällande nätverksmöten som hålls rörande barn och unga har överträffats. Förvaltningen fortsätter att utbilda medarbetare i arbetssättet med syfte att öka möjligheten för aktörer kring familjer att engagera sig och bidra till barnen och familjernas situation.

Förvaltningen genomför insatser för att stötta barn och unga till att klara sin skolgång, se avsnitt 3.4.

Sociala insatsgruppen har i nuläget kontakt med 17 personer med kriminell livsstil i åldrarna 14-29 år. Uppföljningar av arbetet har visat att 16 personer gjort framsteg i planering mot stabil social tillvaro med stöd från sociala insatsgruppen. Under året har fem personer avslutats från insatsen då de uppnått stabil social tillvaro och mer självständigt liv och därav inte längre haft behov av insatsen. Inom ramen för det uppsökande arbetet har sociala insatsgruppen fram till och med juli lotsat 36 personer till vidare stöd inom förvaltningen eller andra externa aktörer.

Utredningstider gällande förhandsbedömningar och utredningar inom verksamhetsområdet barn och unga når inte lagstadgad handläggningstid. Bakomliggande orsaker till detta bedöms vara ökat antal orosanmälningar samt hög personalomsättning. Förvaltningen bedriver ett aktivt arbete för att minska personalomsättningen inom socialtjänsten, se avsnitt 4.2.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel flickor och pojkar som besökt ungdomsmottagningen som upplever att de fått ett bra eller mycket bra stöd						97 %		2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel förhandsbedömningar som görs inom 14 dagar	81 %			85 %	85 %	90 %		Tertial 2 2018
Analys Antalet orosanmälningar som inkommit för barn som inte varit i kontakt med förvaltningen har ökat under året, vilket medfört svårigheter att säkerställa att utredningstiden gällande förhandsbedömningar. Antalet orosanmälningar har varit högre än föregående år varför årsmålet inte bedöms uppnås helt.								
  Andel utredningar som inte slutförts inom fyra månader	13 %			10 %	10 %	5 %		Tertial 2 2018
Analys Under året har andelen utredningar som slutförts inom fyra månader minskat vilket bedöms bero på hög personalomsättning. En mentor har tillsatts som stöd för handläggarna, och ytterligare åtgärder är planerade under hösten i form av bland annat workshops och utbildningar för personal.								
  Andelen flickor och pojkar som i stockholmsenkäten tycker att någon i familjen dricker för mycket						13 %		2018
 Antal avhysningar barnfamiljer				1 st		0 st		2018
Analys Under perioden januari - juni har förvaltningen fått kännedom om elva barnfamiljer riskerat avhysning. Åtgärder har vidtagits för att förebygga detta vilket lett till att avhysning där barn blivit bostadslösa inte har skett.								
  Antal avhysningar vuxna				9 st		9 st		2018
Analys Under året har förvaltningen fått kännedom om 53 vuxna personer utan barn som riskerat avhysning. Förvaltningen har vidtagit åtgärder vilket lett till att avhysning kunnat förhindras för 26 personer. För tre personer har avhysning inte kunnat förhindras varför de har verkställts. I övriga fall pågår insatser och åtgärder för att förebygga avhysning.								
 Antal barn i osäkra boendeförhållanden	187				160	160		Tertial 2 2018
Analys Under året har sju återföreningsfamiljer tillkommit med sammanlagt 38 barn inom förvaltningens ansvar, vilka inte ingått i prognosen för året. Förvaltningen bedömer därför att årsmålet om 160 barn inte kommer att uppnås.								
 Antal barnfamiljer som förflyttat sig framåt inom boendekedjan						15 st		2018
  Antal inkomna orosanmälningar för barn och unga gällande missbruk hos föräldrarna	87	51	36		285	300		Tertial 2 2018
  Antal nätverksmöten som genomförs	26	11	3		30	20		Tertial 2 2018
  Antal personer som förflyttat sig framåt inom boendekedjan	13	11	2	40	35 st	35 st		Tertial 2 2018
  Antal personer som uppnått stabil social tillvaro och därmed avslutas från insatsen sociala insatsgruppen						6		2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Antal äldre i osäkra boendeförhållanden	15				19	19		Tertial 2 2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen utvecklar arbetet inom interna samverkansforumet BOSAM för att stärka arbetet med särskilt utsatta grupper i osäkra boendeförhållanden	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utvecklar boendetrappa för personer och familjer i osäkra boendeförhållanden	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Invånarna i Skarpnäck får stöd och service från en sammanhållen socialtjänst

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen ska erbjuda individuellt anpassade och samordnade insatser till invånare i behov av stöd. Samarbetet mellan förvaltningens verksamheter ska präglas av ett gemensamt ansvar för bedömning, utredning, genomförande och uppföljning. För att de enskilda ska få det stöd de behöver krävs även ett gott samarbete med andra aktörer, exempelvis landstinget, arbetsförmedlingen och försäkringskassan. Förvaltningen ska fortsätta att utveckla och implementera arbetssätt med fokus på kvalitet för den enskilde. Enheten för familje- och nätverksstöd och familjeenheten ska fortsätta sitt gemensamma arbete för att utveckla insatser i egen regi till att bättre möta invånarnas behov.

Förväntat resultat

Invånare i behov av stöd bemöts av en sammanhållen socialtjänst som har ett gott samarbete med andra aktörer och vars insatser bidrar till ökad självständighet.

Analys

Förvaltningens verksamheter arbetar med intern och extern samverkan för att säkerställa att ingen invånare som söker stöd ska hamna mellan olika ansvarsområden. Användningen av samordnad individuell plan (SIP) fortsätter att öka inom förvaltningens verksamheter. Under året har sammanlagt 71 SIP genomförts för vuxna varav 34 för kvinnor och 37 för män. Ytterligare 36 SIP har utformats för barn varav tio rört flickor och resterande pojkar. Av dessa har 33 barn, unga och familjer svarat på en enkät som mäter upplevelsen av SIP-mötet, både vid första SIP-mötet och vid uppföljningsmötet. Enkäten genomförs genom webbverktyget SIP-kollen. Resultatet visar på att föräldrar och ungdomar generellt sett upplever att de får ett bra bemötande, hög grad av medbestämmande, struktur, relevans och information vid både första SIP och vid uppföljande SIP-möten. När det gäller grad av information är resultatet i proportion till övriga siffror något lägre, (4.1 respektive 4.3 vid uppföljande SIP). Sex utbildningar har genomförts för medarbetare inom socialtjänst och skola för att öka

kunskapen om SIP.

Arbetet med gemensamma enhetsövergripande bedömningar fortsätter. Uppföljning under tertialperioden har visat att samsynen gällande gemensamma bedömningar behöver utvecklas under hösten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal bedömningar som genomförts gemensamt i enhetsövergripande utredningar						75		2018
 Antal SIP (samordnad individuell plan) för barn	36 st			55 st	40 st	40 st		Tertial 2 2018
 Antal SIP (samordnad individuell plan) för vuxna	71 st			77 st	75 st	75 st		Tertial 2 2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen utvecklar sitt arbetssätt och höjer kunskapen om Lex Sarah-rapportering och utredning.	2018-01-01	2018-12-31	
 Medarbetare inom socialtjänsten deltar i utbildning för att öka sin kompetens i att hålla möten om samordnad individuell plan (SIP-möten)	2018-01-01	2018-12-31	
 Utveckla arbetet med beställningar, genomförandeplaner och uppföljning för insatser riktade mot barn och ungdom	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Nyanlända är etablerade i samhället

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen ska erbjuda etableringsinsatser i form av socialt stöd till nyanlända personer och familjer, i syfte att stärka förutsättningarna för integration och inkludering i samhället. Alla verksamheter ska medverka till att förebygga exkludering genom att erbjuda god kommunal service till de nyanlända invånare som verksamheterna kommer i kontakt med. Förvaltningen genomför en analys av vilket socialt stöd de nyanlända inom stadsdelsområdet behöver i olika faser av etableringsprocessen.

Förvaltningen fortsätter att utveckla arbetet med ensamkommande barn och unga i syfte att stärka möjligheterna för integration och full skolgång, samt förbereda de unga inför vuxenlivet.

Förväntat resultat

Nyanlända barn och vuxna som anvisas till stadsdelsområdet får goda förutsättningar för etablering i samhället. De välkomnas i alla nämndens verksamheter, på samma villkor som

alla invånare, och utifrån sina egna förutsättningar. Vid behov får de socialt stöd i form av tidiga insatser, som präglas av god extern och intern samverkan.

Analys

Förvaltningen har sedan april månad planerat för samhällsvägledning för nyanlända, tidigare kallat socialt stöd för nyanlända. Planeringen sker i samarbete med Arbetsmarknadsförvaltningen som har samordningsansvaret i staden, utifrån aktuell forskning och goda exempel i staden och i övriga landet. Medarbetare har anställts och samhällsvägledning kommer att, från och med september, erbjudas i Skarpnäcks kulturhus och i anvisningsboendet på Gamla Tyresövägen 349 B när det etableras. En kartläggning av målgruppen har genomförts vilket bland annat visat att sammanlagt 25 nyanlända individer anvisats eller på eget initiativ flyttat in i stadsdelsområdet under året. En kartläggning av de föreningar som kan tänkas ha kontakt med målgruppen har genomförts för att inkludera civilsamhället i förberedningen av samhällsvägledningen. Samhällsvägledningen som förvaltningen anordnar kommer att ges utifrån var och ens behov inom de livsområden som prioriterats inom staden.

Överklagningar har inkommit gällande anvisningsboendet vilka utreds av Länsstyrelsen. Inflyttningar i boendet bedöms således ske tidigast i slutet av året.

Under perioden har Arbetsmarknadsförvaltningen koordinerat ett chefsnätverk kring uppdraget nyanlända och ett nätverk för kontaktpersoner från respektive stadsdelsförvaltning. I nätverken har uppdraget med samhällsvägledningen diskuterats, bland annat vad som menas med likställighet och likvärdighet. Syftet har varit erfarenhetsutbyte, samsyn samt att samla in grundläggande material för kommande metodstöd för samhällsvägledningen. Ytterligare syfte har varit att identifiera behov av gemensamma kompetenshöjande insatser samt gemensamt informationsmaterial.

En folder med erbjudande om samhällsvägledning för nyanlända har tagits fram. Utöver svenska ska foldern översättas till engelska, arabiska, somaliska, persiska och tigrinja. De översatta versionerna beräknas att levereras under september. Broschyrer kring aktiviteter för barn och ungdomar har översatts till flera språk. Information om aktiviteterna har även annonserats i tidningar, hemsidor och genom information till skolor inom stadsdelsområdet.

Skarpnäcks kulturhus har haft flera arrangemang som lockat nya grupper att besöka aktiviteterna.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen utvecklar en uppföljningsmetod för individer som befinner sig i etableringsprocessen.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utvecklar sitt arbete med bosamordnare, med särskilt fokus på ensamkommande barn och nyanlända	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

● Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta aktivt med att utveckla samverkansformer och arbetssätt i form av lokalt områdesarbete, community work, med bland andra polis, skolor och bostadsbolag för att främja trygghet och stävja social oro. Förvaltningen bedömer att verksamhetsmålet uppfylls under året.

Förvaltningen har tilldelats medel för att utforma trygghetsåtgärder i förvaltningens prioriterade områden, Bagarmossen och Skarpnäck. Förvaltningen kommer att vidta åtgärder i dialog med berörda fackförvaltningar och bolag inom staden.

Under tertialperioden har ett "Sommartorg" anordnats i Lagaplan i Bagarmossen som en satsning för att skapa trivsamma utemiljöer och ett attraktivt stadsliv. Satsningen är kopplad till förvaltningens lokala utvecklingsprogram och genomfördes i samarbete mellan förvaltningen, fackförvaltningar, bostadsbolagen, näringsliv och civila samhället.

Stadsdelsförvaltningen har under sommaren och tidiga hösten frågat de som bor och vistas i stadsdelsområdet om hur de upplever tryggheten och hur de tycker att den kan förbättras. Utifrån svaren kommer förvaltningen att ta fram förslag på trygghetsskapande åtgärder. Enkäten genomförs i samverkan med polisen som också kommer att ta del av svaren. När detta skrivs har cirka 450 svar registrerats och 94 % instämmer i påståendet att de känner sig mycket eller delvis trygga under dagtid i den stadsdel där man bor. Motsvarande siffra för kvällar och nätter är 70%. Av de som svarat är 69 % kvinnor. 76 % är mellan 20-60 år. Enkäten är öppen till och med 16 september. Fullständiga resultat med analyser och förslag på åtgärder kommer att redovisas som ett ärende till stadsdelsnämnden i oktober.

Förvaltningen har även genomfört dialoger om kvinnors och hbtq-personers upplevelser av trygghet i närmiljön. Under våren hölls ett möte med representanter för föreningar som på olika sätt arbetar för att öka kvinnors trygghet. Förvaltningen och föreningarna kom överens om att föreningarna skulle hjälpa till att sprida information om trygghetsenkäten, vilket tycks ha gett resultat. Genom att så många kvinnor har besvarat enkäten har förvaltningen nu ett underlag för det fortsatta arbetet för att öka kvinnors trygghet i stadsdelsområdet. Föreningarna kommer även att sprida information om de trygghetsvandringar som planeras av förvaltningen.

En dialog om hbtq-personers upplevelser av trygghet i stadsdelsområdet genomfördes i augusti, i samverkan med det civila samhället. Dialogen berörde både tryggheten i det offentliga rummet – utomhus och i andra offentliga miljöer – och i mötet med stadsdelsförvaltningen, eller med andra aktörer inom stadsdelsområdet. Vid dialogen närvarade invånare i stadsdelsområdet och representanter för olika verksamheter, totalt 24 personer. Syftet med dialogen var att stadsdelsförvaltningen och andra deltagande aktörer, genom att ta del av hbtq-personers erfarenheter och upplevelser, ska kunna utveckla sina verksamheter och bidra till ökad trygghet. En rapport tagits fram, där det som kom fram vid dialogen har sammanfattats och olika rekommendationer ges till de deltagande aktörerna. Förvaltningen kommer att sprida dessa, och återkoppla resultatet och hur arbetet ska fortsätta,

till målgruppen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor				75 %		76 %	76 %	2018
  Stockholmarnas nöjdhet med rent och städad				68 %		70 %	70 %	2018
  Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden				68 %		70 %	70 %	2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna verka för ökad trygghet i stadens utemiljöer med fokus på situationell brottsprevention	2018-01-01	2018-12-31	
  Kommunstyrelsen ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp och förvalta de lokala samverkansöverenskommelserna med polisen	2018-01-01	2018-12-31	
  Trafiknämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna, verka för en tryggare utemiljö genom exempelvis förbättrad belysning, parkmöbler och genom att hantera växtlighet i det offentliga rummet	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Invånare i Skarpnäck är trygga i en sammanhållen stadsdel

 Uppfylles helt

Beskrivning

En sammanhållen stadsdel innebär att förvaltningen samverkar med bostadsbolag, polis, lokala brottsförebyggande råd, föreningar och civilsamhälle för ökad trygghet och minskad brottslighet i de olika stadsdelarna. Förvaltningen kommer att fortsätta arbetet med att stärka det brotts- och drogförebyggande arbete bland annat i form av sociala insatsgruppen och uppsökande arbete bland barn och unga.

Förväntat resultat

Upplevelsen av trygghet ökar bland stadsdelsområdets invånare.
Förvaltningens trygghets- och säkerhetsarbete utvecklas, i samverkan med andra aktörer

Analys

Förvaltningen bedriver ett aktivt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete inom stadsdelsområdet genom lokalt områdesarbete, community work. Förvaltningen har tillsammans med polisen utvecklat och etablerat en struktur för samverkan, bland annat genom samverkansforumet samverkan skola, socialtjänst och polis (SSP). SSP träffas regelbundet för att uppmärksamma och stävja brottslighet bland unga inom stadsdelsområdet,

och rapporterar löpande till de lokala brottsförebyggande råden.

Under året har det trygghetsskapande arbetet förstärkts genom uppsökande fritidsledare samtidigt som lokala områdesvårdar vandrar under kvällar och nätter i prioriterade områden, och sociala insatsgruppen arbetar uppsökande för att erbjuda stöd till personer med kriminell livsstil.

Kontrollköp har genomförts på samtliga försäljningsställen av alkohol och tobak inom stadsdelsområdet under året för att säkerställa att minderåriga inte har tillgång till tobak och alkohol. Av kontrollköpen uppmärksammades en handlare som sålde folköl utan att kontrollera legitimation. Återkoppling har skett till samtliga butiker.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel försäljningsställen där godkända kontrollköp av alkohol och tobak genomförts						100 %		2018
 Andel försäljningsställen där kontrollköp har genomförts	100 %					100 %		2018
 Andel försäljningsställen där tillsyn genomförts	100 %					100 %		2018
  Andel unga (åk 9) som inte har begått brott				83 %		82 %		2018
  Andel unga (åk 9) som inte har storkonsumerat alkohol				91 %		89 %		2018
  Andel unga som känner sig trygga på förvaltningens fritidsgårdar						90 %		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen genomför dialoger om kvinnors och hbtq-personers trygghet i närmiljön.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen genomför en medborgardialog om trivsel och trygghetsfrågor.	2018-01-01	2018-09-30	
 Förvaltningen organiserar en trygghetsvandring med fokus på ungas trygghet, i samverkan med ungdomar från de öppna verksamheterna.	2018-01-01	2018-12-31	
 Genomföra en krisstödsövning för att säkerställa kunskap och beredskap	2018-01-01	2018-12-31	
 Genomföra trygghetsvandringar minst två gånger per år.	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Parker och grönområden är välbesökta, välskötta och trygga

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att utveckla parker och naturområden i nära samverkan med en engagerad allmänhet, fastighetsägare, föreningar och stadens förvaltningar. Utifrån den lokala parkplanen rustas lekparken och parkområden upp för att öka tillgängligheten, stimulera flickors och pojkars behov av lek och rörelse samt skapa attraktiva mötesplatser i stadsdelsområdet. Parkskötseln förbättras genom fortsatt tät uppföljning av entreprenörens arbete. Ökade driftmedel ger möjlighet till täckning av kostnadsökningar vid nya entreprenadkontrakt och indexuppräknings av gällande avtal. Eftersatt underhåll av exempelvis lekparken och naturmark kommer att utföras. Ett arbete med att ta fram drift- och underhållsplaner för samtliga lekparken inleds under året.

Förvaltningen fortsätter att öka tillgängligheten till parker, lekparken och naturområden, bland annat genom att förbättra gångvägar. Medel söks för fortsatta naturvårdsinsatser i Flatens naturreservat och Nackareservatet inom Stockholms stad. Samverkan med invånarna fortsätter, bland annat genom möjligheten att teckna brukaravtal och att odla på parkmark. Uppdraget att tillgängliggöra stadens naturreservat för stockholmarna samt utveckla och stärka rekreativa och ekologiska värden ska genomföras i samverkan med andra förvaltningar. Inom ramen för uppdraget kommer det påbörjade utvecklingsarbetet vid Flaten att fortsätta, i syfte att skapa ett attraktivt och hållbart besöksmål året runt för alla.

Förväntat resultat

Parker och naturområden tas om hand, utvecklas, är uppskattade platser att vistas i och upplevs som trygga. Tillgängligheten till och i parker, lekparken och naturområden ökar.

Analys

För att uppnå målet har förvaltningen bland annat köpt in nya papperskorgar, rustat upp parkvägar och planteringar och köpt in nya blomsterurnor. Ombyggnad av parkleken Skyfallet pågår och beräknas att färdigställas under hösten. Arbetet med att ta fram en ny lokal parkplan för Skarpnäck har inletts med att samtliga parker och grönområden har inventerats. Förvaltningen har deltagit i stadens gemensamma evenemang Parkernas dag med att arrangera en dag med olika aktiviteter i Skarpaby parklek.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal brukaravtal	38			38		40 st		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Upprätta drift- och underhållsplaner för samtliga lekplatser och parker	2018-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Analys Aktiviteten ersätts med att arbetet med att ta fram en lokal parkplan för Skarpnäck inleds.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att medverka i detaljplaneprocesser och då bidra med kännedom om lokala förhållanden och bevaka att förskolor, grupp- och servicebostäder och vårdboenden planeras. Samarbete med fackförvaltningarna är viktigt för att nå goda resultat. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsmålet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året.

Under året påbörjas byggnation av en gruppboende med sex lägenheter och gemensamhetsutrymmen i kvarteret Ståthållaren i Bagarmossen. Gruppboendet planeras vara färdigställt under 2019.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				6		0	tas fram av nämnden	2018

Nämndmål:

Invånarnas behov av nämndens verksamheter kommer med tidigt i stadsplaneringen

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen bevakar de lokala intressena, inom de områden förvaltningen har rådighet över när nya bostäder planeras i stadsdelsområdet. Förvaltningen framför tidigt behov av exempelvis nya förskolor, bostäder med särskild service och boenden för äldre samt initierar samarbete för att säkerställa att förutsättningar skapas för att bedriva kommunal verksamhet. Förvaltningen bevakar också att parkmark som används för bostäder kompenseras.

Förväntat resultat

Vid nybyggnation i Skarpnäcks stadsdelsområde planeras kommunal verksamhet in tidigt i processen. Använd parkmark kompenseras.

Analys

Förvaltningen har deltagit på flera möten och workshops inför kommande bostadsprojekt, planering av nya förskolor, bostäder med särskild service och boenden för äldre. Mötena har bland annat avsett bostadsprojekt vid Gamla Tyresövägen och Hammarbyskogen, planering av ny förskola vid Karlskronavägen, boende för äldre vid Bergholmsbacken och bostäder med särskild service i Bagarmossen. Förvaltningen har också medverkat vid ett samrådsmöte om nya bostäder och förskola vid Karlskronavägen i Björkhagen och möten om grönkompensation till exempel i samband med att ny bebyggelse uppförs på parkmark i Bagarmossen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen verkar för att fler personer med funktionsnedsättning har ett självständigt boende. ("En stad för alla" mål 6)	2017-12-31	2018-12-31	
 Förvaltningen verkar för byggnation av grupp- och servicebostäder. ("En stad för alla" mål 6)	2016-01-01	2018-12-31	
 Rådet för funktionshinderfrågor deltar vid ritningsgranskning av nya bostäder för personer med funktionsnedsättning ("En stad för alla" mål 6)	2016-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att invånarna i Skarpnäck erbjuds ett varierat och tillgängligt utbud av aktiviteter som främjar rörelse och hälsa. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsmålet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året.

Barn och ungdomar har erbjudits stimulerande och utvecklande aktiviteter på fritidsgårdarna i stadsdelsområdet där flickor och pojkar haft inflytande och möjlighet att vara delaktiga i valet av aktiviteter. Flickor och pojkar inom stadsdelsområdet har haft möjlighet att kostnadsfritt prova på olika former av idrott i samband med lov samt genom fritidsgårdarnas samverkan med lokala idrottsföreningar. Under året har fyra uppsökande fritidslotsar/uppsökande fritidsledare anställts i syfte att motivera barn och unga till fritidsaktiviteter. De har besökt skolor, utformat aktiviteter för barn och unga samt utökat antalet föreningar som förvaltningen har samarbete med, efter dialog och förslag från stadsdelsområdets barn och unga. Kolloverksamhet anordnades under sommaren i samarbete med en förening i vilken 37 barn deltog.

Andelen flickor som besöker stadsdelsområdets fritidsgårdar har ökat till 41 procent som ett resultat av riktade insatser. Förvaltningen kommer att fortsätta att utveckla arbetssätt och satsningar för att säkerställa ett normkritiskt förhållningssätt på fritidsgårdarna och mötesplatser för unga.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	79,4 %	78 %	80,7 %	77,6 %		79 %	79 %	2018

Nämndmål:

Barn, unga och vuxna har en meningsfull fritid och är fysiskt aktiva

 Uppfylls helt

Beskrivning

Stadsdelsområdets unga, oavsett kön, könsuttryck, bakgrund och funktionsförmåga, ska erbjudas en trygg mötesplatser, meningsfulla aktiviteter och social samvaro. Ett utvecklingsarbete har inletts för att öka möjligheterna för fysisk aktivitet för flickor inom stadsdelsområdet. Samtliga fritidsgårdar är tillgänglighetsanpassade.

Skarpnäcks kulturhus erbjuder fritidsaktiviteter för invånare i alla åldrar riktade mot bland annat idrott och kultur som exempelvis skapande verkstad. Invånare har möjlighet till spontanidrottsplatser som exempelvis utegym och joggingspår.

I samverkan med utförare inom funktionsnedsättning och socialpsykiatri genomförs åtgärder för ökad fysisk aktivitet och förbättrad hälsa för målgrupperna. Äldre erbjuds ett varierat utbud av aktiviteter genom förvaltningens aktivitetscenter och den öppna mötesplatsen för äldre.

Genom föreningsbidrag stöttar förvaltningen det aktiva föreningslivet i stadsdelsområdet som bidrar till ett varierat utbud av fritidsaktiviteter.

Förväntat resultat

I stadsdelsområdet finns ett rikt utbud av fritidsaktiviteter och mötesplatser av god kvalitet, där alla invånare kan delta på lika villkor. Förvaltningens verksamheter är öppna, välkomnande, tillgängliga och trygga för alla. Verksamheterna är välbesökta och könsfördelningen bland besökarna på fritidsgårdarna blir jämnare.

Analys

Förvaltningen fortsätter att utveckla samarbetet med lokala föreningar för att möjliggöra fler aktiviteter för stadsdelsområdets invånare, särskilt barn och unga. Under året har fyra uppsökande fritidsledare inrättats för att anordna fritidsaktiviteter för barn och unga, motivera till deltagande samt arbeta förebyggande riktat till målgruppen inom stadsdelsområdet. Uppsökande fritidsledare har utökat antalet samarbeten med föreningar efter dialog och utifrån förslag från stadsdelsområdets barn och unga, vilket lett till ett bredare utbud av aktiviteter under sommaren än tidigare. Under perioden har 2497 deltagare registrerats i

sommarlovsaktiviteterna, varav 52 procent varit flickor och 48 procent varit pojkar. Vissa barn har deltagit i flera aktiviteter varför statistiken bör betraktas som platser snarare än enskilda individer. Aktiviteter har erbjudits även till familjer i form av utflykter, men har främst varit riktat till barn och unga i åldrarna 6-15 år. Förvaltningen har i dialog med föreningar fått information om att fler barn och unga engagerat sig i idrotts- och föreningsverksamhet efter deltagande i sommarlovsaktiviteter.

Förvaltningens arbete för att öka tjejers närvaro vid de öppna verksamheterna fortsätter och att lett till att antalet tjejer som besöker fritidsgårdarna ökar. Målet om 30 procent tjejer inom fritidsgårdarna har överträffats då antalet tjejer som besöker verksamheterna ökat till 41 procent. Samtidigt fortsätter utvecklingen av normkreativ praktik på fritidsgårdarna, och implementeringen av arbetsverktyg från Mentor för våldsprevention.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal barn som deltar i lovaktiviteter i förvaltningens regi	2 612				2 800	900		Tertial 2 2018
Analys Under året har 2612 deltagare registrerats i lovaktiviteterna, varav 2497 deltagare under sommarlovsaktiviteterna. Av dessa har 52 procent varit flickor och 48 procent varit pojkar. Då barnen har möjlighet att delta i flera aktiviteter under perioden bör statistiken ses som en mätning på tillhandahållna platser snarare än enskilda individer.								
 Antal föreningar som bedriver verksamhet i förvaltningens parklekar						5 st		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 En översyn av arbetet inom parklekarna genomförs i syfte att tillgängliggöra parklekarna för verksamhet som bedrivs av föreningslivet.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen genomför riktade insatser för att erbjuda flickor idrottsaktiviteter	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen tar fram en underhållsplan för fritidsgårdar och parklekar	2018-01-01	2018-12-31	
 Utveckla fritidsaktiviteter för flickor och pojkar med funktionsnedsättningar ("En stad för alla" mål 7)	2016-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta erbjuda ett kulturutbud som präglas av en mångfald av aktiviteter och föreställningar riktade till personer i alla åldrar. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsmålet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året.

Skarpnäcks kulturhus har uppdraget att erbjuda ett brett kulturutbud för stadsdelsområdets invånare och besökarna ska erbjudas möjlighet att både delta i, uppleva och själva organisera olika aktiviteter. Arbetet med att utveckla kulturutbudet fortsätter genom att lokaler tillgängliggörs för kulturskapare som erbjuder utåtriktad verksamhet. Antalet aktiviteter som drivs självständigt av föreningar fortsätter att öka, och Skarpnäcks kulturhus har utökat stödet som erbjuds till individer och föreningar som vill skapa kulturaktiviteter genom bland annat utformning av program och marknadsföring utöver lokaler och personalresurser vid genomförande av aktiviteter. Under året har förvaltningen bedrivit ett föreningscenter inom Skarpnäcks kulturhus i syfte att öka förutsättningarna för det att bli en föreningsdriven mötesplats. Förvaltningen har presenterat ett projekt för Statens konstråd i syfte att utveckla kulturhusets konstfoajé för att göra den mer inkluderande för invånare och föreningar i närområdet.

Skarpnäcks kulturhus har även inlett ett samarbete med daglig verksamhet och konstskola i syfte att erbjuda kulturaktiviteter för personer med funktionsnedsättning, vilket resulterat i fyra föreställningar hittills under året.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter	73,9 %	75,2 %	72,8 %	73,4 %		74 %	74 %	2018
Analys Resultatet från skolenkäten visar att antalet svaranden i gymnasieålder minskat markant. Underlaget visar att 54 unga i gymnasiet svarat under 2018, att jämföra med 286 svaranden i 2017 års enkät. Den minskade nöjdheten hos åldersgruppen anses därför inte vara representativt. Underlaget kommer dock att analyseras närmare under hösten.								

Nämndmål:

Kulturutbudet i Skarpnäck är mångsidigt och tillgängligt för alla

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen arbetar med att utveckla kulturutbudet och att göra Skarpnäcks kulturhus till en demokratisk mötesplats. Målsättningen är att alla ska kunna delta oavsett förutsättningar och bakgrund. Kulturhuset erbjuder en mångfald av aktiviteter och föreställningar till personer i alla åldrar. Där erbjuds även lokaler och kurser för att möjliggöra eget kulturskapande och lokalt engagemang.

Inom förskolan och äldreomsorgen ges möjlighet till kulturupplevelser och skapande verksamhet. Barnens kulturskapande är en integrerad del av lärandet och de får även ta del av professionella kulturupplevelser. Den öppna mötesplatsen för äldre och aktivitetscentret erbjuder aktiviteter som ger äldre personer ökad tillgång till kultur och sociala nätverk. De boende på Hemmet för gamla får tillgång till kulturupplevelser utifrån individens behov och förutsättningar.

Förväntat resultat

Invånare i alla åldrar, oavsett kön, könsuttryck, bakgrund och funktionsförmåga använder Skarpnäcks kulturhus som en mötesplats för mångsidig kultur och eget skapande. Inom förskolan, parklekar, fritidsgårdar, aktivitetscenter och den öppna mötesplatsen för äldre ges möjlighet till kulturupplevelser och skapande verksamhet. De boende på Hemmet för Gamla får ökad tillgång till kulturupplevelser.

Analys

Förvaltningen fortsätter att arbeta för att erbjuda ett brett och varierat kulturutbud genom att tillgängliggöra lokaler åt kulturskapare som kan erbjuda utåtriktad verksamhet. Samarbetet med föreningslivet fortsätter att utvecklas för att kunna möjliggöra fler öppna aktiviteter för stadsdelsområdets invånare. Utöver lokaler erbjuds stöd för utformning av program, marknadsföring och bemanning för att nå ut till så många invånare som möjligt inom staden. En utvärdering har genomförts av pilotprojektet Skarpnäcks föreningscenter, som drivits med Kulturförvaltningen för att öka föreningar och medborgares delaktighet och självbestämmande i kulturskapandet. Ett utvecklingsområde som identifierats i utvärderingen är att majoriteten av de föreningar som vill anordna kulturaktiviteter saknar ideell personal för att möjliggöra aktiviteten. I utvärderingen framgick samtidigt att fler föreningar involverade sig i kulturskapande, olika former av kultur skapades samt att fler kvinnor och personer med utländsk bakgrund besökte Skarpnäcks kulturhus. Studiecirkeln "Nyckeln till öppna mötesplatser" planeras att inledas inom ramen för projektet med fokus att bygga upp en hållbar grund för en föreningsdriven mötesplats. Förvaltningen har beviljats medel för fortsatt utveckling av föreningscentret under 2019, och har även presenterat ett projekt till Statens konstråd i syfte att utveckla kulturhusets konstfoajé och göra den mer inkluderande för invånare och föreningar i närområdet. En målsättning under hösten är att öka delaktigheten hos stadsdelsområdets invånare så att de i högre utsträckning medverkar i verksamheten och inte enbart deltar som publik. Ett utvecklingsarbete gällande kommunikation har inletts under perioden för att stärka informationen och dialogen med invånare inom stadsdelsområdet.

Under året har 370 öppna aktiviteter genomförts av föreningar eller kulturaktörer inom Skarpnäcks kulturhus, vilket är en markant ökning i jämförelse med föregående år då sammanlagt 150 öppna aktiviteter genomfördes. Fyra föreställningar har genomförts där personer med funktionsnedsättning deltar, bland annat i samband med nationaldagsfirandet.

Under perioden januari-juni har det varit totalt 754 deltagare vid olika kulturaktiviteter på de öppna mötesplatserna för äldre. Av dessa var 124 besökare män vilket motsvarar 16 procent. Flera nya kulturaktiviteter har hittills under årets genomförts där aktiviteterna marknadsförts inom stadsdelsområdet på olika sätt, vilket medfört att verksamheterna lyckats nå fler äldre som deltagit i kulturaktiviteter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel barn som får minst en professionell kulturupplevelse per termin				85,14 %		80 %		2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal deltagare på den öppna mötesplatsens kulturaktiviteter för äldre				1 224		900		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Hemmet för gamla tar fram en plan för ökade möjligheter till kulturupplevelser för de boende	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta med kvalitetsutveckling, bemötande och delaktighet för de äldre. Flertalet indikatorer bygger på resultat från brukarundersökningar som kommer senare under året. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsmålet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året.

Förvaltningens arbete med att möjliggöra samt öka de äldres delaktighet när det gäller utredningsförfarandet och beviljade insatser fortgår och är ett prioriterat område. Gällande flera av indikatorerna uppnådde inte förvaltningen de uppsatta årsmålen föregående år och flera åtgärder är därmed vidtagna för att höja resultaten så att årsmålen nås. Att öka och möjliggöra de äldres delaktighet ser förvaltningen som en viktig aspekt som till stor del påverkar resultaten gällande indikatorerna. Beställarenhetens arbete med utredning, bedömning och uppföljning av insatser är av stor vikt för att den äldre ska få sina behov tillgodosedda. Genomförandeplanen är central för att säkerställa att den äldre får den hjälp och det stöd som beviljats. Inom förvaltningen fortgår arbetet med den interna samverkan för att tillförsäkra att det finns upprättade genomförandeplaner utifrån rambeställningar. Syftet är att säkerställa att det finns tydliga mål för insatserna.

För att säkerställa att insatserna är av god kvalitet, oavsett utförare, följer förvaltningen upp verksamheter i både egen och enskild regi. Under tertiälperioden har förvaltningens hemtjänst i egen regi följts upp där merparten av ställda krav uppfylldes. Dock framkom vissa avvikelser vid uppföljningen där åtgärder är planerade att genomföras under året för att säkerställa att förutsättningar finns för att bedriva en god och säker verksamhet. Ett utvecklingsområde som framkom var den sociala dokumentationen där vidare samverkan mellan beställare och utförare inom förvaltningen behöver förbättras, detta som ett led i arbetet med att säkerställa att brukaren får det stöd och den hjälp som den är i behov av.

På det vård- och omsorgsboende som drivs i egen regi har flera åtgärder genomförts under året för en ökad kvalitet och nöjdhet vad gäller maten, måltidssituationen och möjligheten för den boende att komma utomhus. En av de åtgärder som förvaltningen genomfört hittills i år är

att dietist utfört måltidsobservationer för att identifiera förbättringsområden. Hälso- och sjukvårdspersonalen har också genomgått fördjupningsutbildning med fokus på nutrition, sittställning samt måltidsmiljö. Även en översyn av den fysiska miljön i matsalen har genomförts och måltidsombuden som finns inom verksamheten ses regelbundet för samverkansmöten med syfte att förbättra de boendes måltidsupplevelse.

Avdelningen för äldreomsorg inom förvaltningen har beslutat att årets fokusområden är jämställdhet och mångfald samt våld i nära relationer. Samtliga enheter inom avdelningen deltar under året i en satsning på kompetensutveckling inom jämställdhets- och mångfaldsfrågor, normkritik och hbtq. Syftet med kompetensutvecklingen är att säkerställa att alla människor får ta del av vård och omsorg på lika villkor.

Gällande våld i nära relationer så är äldre våldsutsatta en särskilt utsatt målgrupp. Inom äldreomsorgen är flera utbildningar om våld i nära relationer genomförda under tertialperioden och planerade för under hösten. Målsättningen är att samtliga chefer och medarbetare inom avdelningen ska ha deltagit på utbildning inom ämnet innan årets slut, vilket är ett första led i arbetet med att säkerställa förvaltningens uppdrag om att motverka våld mot äldre. För att förvaltningen ska kunna vidareutveckla arbetet med att identifiera våldsutsatthet samt erbjuda stöd och skydd är grundläggande kunskaper om våld en förutsättning.

En identifierad jämställdhetsutmaning inom förvaltningen är andelen manliga besökare på mötesplatserna för äldre som är betydligt färre än de kvinnliga besökarna. Mötesplatserna införde nya aktiviteter under föregående tertialperiod som dock inte ledde till en ökning av andel manliga besökare som var förhoppningen. Antalet besökare har visserligen ökat, både män och kvinnor, men antalet kvinnor har ökat mer än männen. Förvaltningen har därmed genomfört en fokusgrupp, med sex manliga deltagare, under maj månad med syfte att få vetskap om vilka aktiviteter som efterfrågas för att kunna öka andelen manliga besökare på mötesplatserna. Vid fokusgruppen framkom önskemål om att kunna träna i gymmet mer självständigt där instruktörer fanns på plats för att kunna bistå vid behov, men som inte genomförde specifika träningspass. Deltagarna lyfte även fram införandet av aktiviteter som pingis, biljard och dart som de menade skulle kunna öka det manliga deltagandet. Förvaltningen har i möjligaste mån tagit hänsyn till förbättringsförslagen för att vidareutveckla verksamheten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen				60 %		72 %	72 %	2018
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra				46 %		56 %	56 %	2018
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen				79 %		85 %	85 %	2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen				87 %		88 %	84 %	2018
  Andelen nöjda omsorgstagare äldreomsorgen				86 %		87 %	85 %	2018
  Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod				10,5		10	Max 10 personer	2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet och registreringen i Senior Alert och Svenska Palliativregistret för att få underlag till förebyggande åtgärder i syfte att bland annat minska fallskadorna	2018-01-01	2018-12-31	
  Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda och föreslå förbättringar som ökar likställigheten i staden samtidigt som det avlastar biståndshandläggare från administrativa uppgifter	2018-01-01	2018-12-31	
  Äldrenämnden ska initiera ett kvalitetsutvecklingsarbete inom särskilt boende för äldre i samarbete med stadsdelsnämnderna	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Kvinnor och män över 65 år i Skarpnäck har ett värdigt och tryggt liv

 Uppfylls helt

Beskrivning

Äldre kvinnor och män som behöver hjälp och stöd får insatser av god kvalitet. Verksamheterna präglas av tillgänglighet, delaktighet och jämställdhet. Upprättandet av en genomförandeplan ger inflytande över insatsen, ökat självbestämmande och värdighet för den äldre. För att ytterligare öka de äldres inflytande fortsätter arbetet med att införa ramtid inom hemtjänsten. Kontinuitet och väl fungerande kontaktmannaskap har stor betydelse för de äldres trygghet.

En anhörigkonsulent ger stöd till anhöriga som vårdar äldre. Förvaltningens öppna mötesplats och aktivitetscenter, samt den biståndsbedömda dagverksamheten, ger äldre kvinnor och män trygghet, social stimulans och fysisk aktivitet.

Förväntat resultat

Andelen äldre kvinnor och män som upplever att de är delaktiga i sitt biståndsbeslut och kan påverka hur insatserna utförs ökar. De äldre är nöjda med de insatser och det bemötande de får och känner sig trygga. En högre andel av de boende på Hemmet för Gamla är nöjda med maten, måltidssituationen och möjligheten till utevistelse. De äldre kvinnor och män som kommer till förvaltningens aktivitetscenter och öppna mötesplats är delaktiga i utformningen

av verksamheten, nöjda med de aktiviteter som erbjuds och med personalens bemötande. Anhöriga som vårdar äldre får ett gott stöd.

Analys

Förvaltningen bedömer att nämndmålet kommer att uppfyllas under året. Flera indikatorer bygger på resultat från brukarundersökningar som kommer senare under året.

Beställarenheten för äldre genomför två gånger per år en egen brukarundersökning. Senaste resultatet från vårens undersökning visar på att de äldre upplever att de får ett gott bemötande och känner sig delaktiga i sitt biståndsbeslut. Både när det gäller bemötande och delaktighet har resultaten gällande brukarnas nöjdhet ökat jämfört med föregående brukarundersökning som genomfördes under hösten. Ett utvecklingsområde för förvaltningens beställarenhet är att förbättra tillgängligheten då endast 67 procent av brukarna enligt den senaste undersökningen upplever att biståndshandläggarna är tillgängliga. Resultatet visar inte på några större skillnader mellan män och kvinnor men jämfört med höstens resultat är andelen män som anser att det är en hög tillgänglighet betydligt mindre. Förvaltningen kommer därmed att genomföra en enkätundersökning utifrån tillgänglighet under hösten med syftet att få mer kunskap om vad brukarna anser att förvaltningen kan förbättra för att öka tillgängligheten.

För att öka omsorgstagarnas inflytande och möjligheten för medarbetarna att tillmötesgå deras behov skedde en övergång till ramtid inom hemtjänsten under hösten. Föregående års resultat från stadens brukarundersökning visade att de äldre som får hjälp från den kommunala hemtjänsten är mycket nöjda. För att lyckas bibehålla det goda resultatet har förvaltningen fortsatt att vidareutveckla arbetet med upprättande av genomförandeplaner och planera utifrån ramtid. En förutsättning för att kunna tillgodose brukarnas stödbehov är relevant kompetens hos medarbetarna. Verksamheten har under tertiälperioden uppmärksammat en ny målgrupp inom socialpsykiatri där förvaltningen bedömer att det finns ett behov av kompetensutveckling för att kunna uppnå målen med insatserna. Förvaltningen har under föregående år beviljats medel från kompetensutvecklingssatsningen för att kunna genomföra en utbildning i första hjälpen angående psykisk hälsa, utbildningen planeras att genomföras under hösten. Den kommunala hemtjänsten kommer även att upprätta kompetensutvecklingsplan för 2018/2019 under september månad för att kartlägga och planera för vidareutbildning för medarbetarna för att möta upp de förändrade behoven.

Sedan vård- och omsorgsboendet Hemmet för gamla övergick i egen regi under föregående år har flera åtgärder vidtagits för att öka de boendes upplevelse av delaktighet och trygghet. En av de åtgärder som genomförts efter övergången är att arbetsgrupperna har omfördelats för att skapa likvärdiga förutsättningar i uppdraget utifrån kompetens och ansvarsområden. Under våren har verksamheten sedan genomfört en omfördelning gällande brukarnas kontaktpersoner som upprättat nya genomförandeplaner tillsammans med de boende och/eller anhöriga. Målsättningen med förbättringsåtgärderna är att möjliggöra och öka de äldres delaktighet och inflytande över sina insatser på Hemmet för gamla.

Förebyggandeenhetens två öppna mötesplatser för äldre har under perioden januari-juni haft totalt 5749 besök. Verksamheten genomför två gånger per år en egen brukarundersökning gällande de två öppna mötesplatserna. Årets första brukarundersökning som genomförts under tertiälperioden visar på att de äldre är mycket nöjda med personalens bemötande och det utbud av aktiviteter som erbjuds. Verksamhetens anhörigkonsulent har hittills under året genomfört totalt 40 vägledande samtal med anhöriga till äldre. Anhörigkonsulentens vidare

uppdrag med att leda olika anhörighetsgrupper och anhörighetsutbildningar i samverkan med landstinget och Anhörigstöd Sydost fortgår.

Den biståndsbedömda dagverksamhet för äldre som drivs på entreprenad av Ersta Diakoni, fick mycket goda resultat i årets brukarundersökning i staden. 100 procent svarade att de var nöjda med dagverksamheten och personalens bemötande. Männen är överlag mindre nöjda än kvinnorna i årets brukarundersökning. Förvaltningen kommer under hösten att genomföra avtalsuppföljning av dagverksamheten där resultaten kommer följas upp. När det gäller samtliga personer som beviljats dagverksamhet av stadsdelsförvaltningen så visar årets undersökning att det är en högre andel brukare som är nöjda med helhetsomdömet på sin dagverksamhet än föregående år, 97 procent jämfört med 93 procent. Resultatet visar att männen överlag är mindre nöjda än kvinnorna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● ♀ Andel besökare på den öppna mötesplatsen för äldre och aktivitetscentret som är nöjda med personalens bemötande	100 %	100 %	100 %	100 %		100 %		2018
● ♀ Andel boende på Hemmet för Gamla som anser att personalen brukar ta hänsyn till deras åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras						72 %		2018
● ♀ Andel boende på Hemmet för Gamla som är nöjda med personalens bemötande						95 %		2018
● ♀ Andel äldre med biståndsbedömd dagverksamhet som är nöjda med personalens bemötande	100 %	100 %	100 %	94 %		95 %		2018
● ♀ Andel äldre med insatser från den kommunala hemtjänsten som anser att personalen tar hänsyn till deras åsikter och önskemål				88 %		88 %		2018
● ♀ Andel äldre med insatser från den kommunala hemtjänsten som är nöjda med personalens bemötande				99 %		97 %		2018
● ♀ Andel äldre som känner sig delaktiga i sitt biståndsbeslut	78 %			75 %		75 %		2018
Analys Beställarenheten för äldre har under våren genomfört en egen brukarundersökning, där 80 procent av männen och 77 procent av kvinnorna svarat att de upplever sig varit delaktiga i sitt beslut om stödsatser från enheten.								

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
♀ Andel äldre som är nöjda med biståndshandläggarens bemötande	96 %			91 %		92 %		2018
Analys I beställarenhetens enkätundersökning svarade 100 procent av männen och 94 procent av kvinnorna att de upplever sig väl bemötta av förvaltningens biståndshandläggare.								
♀ Antal besök på den öppna mötesplatsen för äldre och aktivitetscentret				9 505 st		9 500 st		2018
♀ Antal vägledande samtal med anhöriga till äldre inom förvaltningens anhörigstöd				60 st		50 st		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
▶ Förvaltningen genomför en utbildningssatsning inom jämställdhet, mångfald och hbtq-frågor inom avdelningen för äldreomsorg.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Samtliga enheter inom avdelningen för äldreomsorg deltar under året i en satsning på kompetensutveckling inom jämställdhets- och mångfaldsfrågor, normkritik och hbtq-kompetens. Beställarenheten för äldre har deltagit på en föreläsning om jämställdhet och normkritik. Ledningen har sedan tillsammans med enhetens jämställdhetsombud haft en workshop med fokus på hur verksamheten ska arbeta vidare under året. Beställarenheten har under våren påbörjat arbetet med att ta fram en intervjuguide utifrån ett intersektionellt perspektiv. Skarpnäcks kommunala hemtjänst har genomfört halvdagsutbildningar med samtliga medarbetare om jämställdhet och normkritik. Enhetschefer, samordnare och verksamhetens jämställdhetsombud har även deltagit på ett utbildningstillfälle gällande våld i nära relation utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Förebyggandeenhetens samtliga medarbetare har hittills i år deltagit på en föreläsning och två efterföljande workshops gällande jämställdhetsintegrering, mångfald och likabehandling. Arbetet har resulterat i att enheten upprättat rutin som förankrats bland medarbetarna om att förebygga kränkande särbehandling gällande verksamhetens besökare. Hemmet för gamla kommer att påbörja utbildningsinsatsen under oktober månad.			
▶ I samverkan med föreningslivet genomför förvaltningen en dialog om hur stadsdelsområdet kan bli mer äldrevänligt.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Förvaltningen har under juni månad deltagit på samverkansmöte med Äldreförvaltningen som presenterade strategin om en äldrevänlig stad och inhämtade förvaltningens synpunkter och förslag utifrån vidare arbete. Utifrån strategins sex utvalda fokusområden planerar förvaltningen, i samverkan med Äldreförvaltningen, genomföra en dialog med stadsdelsområdets äldre under hösten. Syftet med dialogen är att inhämta medborgarnas synpunkter och förslag kring hur förvaltningen kan arbeta vidare med att möjliggöra att stadsdelsområdet blir mer äldrevänligt.			

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Stadsdelsnämnden bedömer att inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundas på att samtliga verksamhetsområdesmål som är kopplade till inriktningsmålet bedöms uppnås. Hur nämnden har bidragit till att uppfylla inriktningsmålet redovisas närmare under respektive mål för verksamhetsområdet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att följa Stockholm stads miljöprogram och kontinuerligt arbeta med miljöåtgärder i verksamheterna i syfte att minska energiförbrukningen och den negativa påverkan på miljön. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsmålet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året. Under året har förvaltningen fortsatt arbetet med att energiinventera och byta ut vitvaror och armaturer på förskolor och på vård- och omsorgsboendet Hemmet för gamla för att minska energiförbrukningen. Resultatet av dessa åtgärder ger en sänkning av förvaltningens koldioxidutsläpp. Förvaltningen för dialog med byggherre gällande installation av solpaneler vid projektering av nya förskolor inom stadsdelsområdet, vilket lett till att Sisab utreder möjligheten till solpaneler gällande projekt Stångåvägen.

Förvaltningen anordnade tillsammans med lokalt förankrade föreningar och företag ett Hållbarhetsforum under maj månad. Hållbarhetsforumet pågick under två dagar och hade till syfte att informera och ge vägledning till förvaltningens medarbetare och ge praktiska råd och inspiration för att hjälpa invånare att ställa om och göra mer aktiva, hållbara och miljömedvetna val i sin vardag. Forumet innehöll riktade utbildningsinsatser till förvaltningens medarbetare, öppna workshops och föreläsningar samt medborgarförslagsworkshops med nämndens politiker.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Köpt energi (GWh)				1,21 GWh		1,3 GWh	1785 GWh	2018

Nämndmål:

Energianvändningen i nämndens verksamheter är hållbar

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämndens verksamheter arbetar med utgångspunkt i Stockholms miljöprogram. Förvaltningen arbetar löpande med att minska energiförbrukningen i verksamheterna. Förvaltningen ansöker om medel för klimatinvesteringar för att minska energiförbrukning i förskolor och på vård- och omsorgsboende.

Förväntat resultat

Energiförbrukningen minskar i förvaltningens verksamheter. Medarbetarna har kunskaper om energi och klimat för att kunna fatta klimatsmarta beslut.

Analys

Energiinventering av vitvaror har utförts på förvaltningens förskolor. Utbyte av framförallt torkskåp planeras till hösten 2018. Detta resulterar i minskad energiförbrukning på upp emot 40 %. Vilket kommer ge en reell sänkning av förvaltningens koldioxid utsläpp. Energiinventering av armaturer i förvaltningens lokaler planeras till hösten 2018.

Förvaltningen anordnade tillsammans med lokalt förankrade föreningar och företag ett Hållbarhetsforum under maj månad. Hållbarhetsforumet pågick under två dagar och hade till syfte att informera och ge vägledning till förvaltningens medarbetare och ge praktiska råd och inspiration för att hjälpa invånare att ställa om och göra mer aktiva, hållbara och miljömedvetna val i sin vardag. Forumet innehöll riktade utbildningsinsatser till förvaltningens medarbetare, öppna workshops och föreläsningar samt medborgarförslagsworkshops med nämndens politiker.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen byter till mer energisnåla armaturer för att minska energiförbrukning.	2017-04-19	2018-12-31	
 Förvaltningen byter ut vitvaror i verksamheter för att minska energiförbrukning.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen genomför kunskapshöjande aktiviteter för att medarbetare ska kunna fatta klimatsmarta beslut.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Ett tvådagars hållbarhetsforum genomfördes i maj i samverkan med civilsamhället med fokus på lokalt omställningsarbete i vardagen.			
 Förvaltningen testar solcellsdrivna papperskorgar med kompressor på utvalda platser.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att förvaltningens transporter sker på mest miljövänliga sätt. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsmålet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året. Dubbdäck används inte på förvaltningens fordon. Förvaltningen har enbart miljöbilar. Under perioden har förvaltningen bland annat beställt två nya elbilar som ersatt diesel- och hybridbilar.

Ytterligare laddplatser för elbilar är beställda till garaget i förvaltningshuset och installeras i början av september. Förvaltningen undersöker alternativa lösningar för transport av mat mellan förskolorna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	100 %				85 %	85 %	85 %	Halvår 1 2018

Nämndmål:

Transporter inom nämndens verksamheter är hållbara

● Uppfylls helt

Beskrivning

Resor, transporter och leveranser i förvaltningens regi genomförs på ett hållbart sätt. Förvaltningen marknadsför och använder tjänstecyklar och kör enbart miljöklassade bilar, som används via en bilpool.

Förväntat resultat

Resor, transporter och leveranser inom förvaltningen är hållbara. Medarbetarna har tillräckliga kunskaper för att kunna fatta klimatsmarta beslut.

Analys

Förvaltningen har beställt två nya elbilar som ska levereras i september och då ersätta en diesel- och en hybridbil. Två nya laddplatser för elbilar är beställda till garaget i förvaltningshuset och installeras i början av september. Förvaltningen undersöker alternativa lösningar för transport av mat mellan förskolorna.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
▶	Förvaltningen ser över mattransporter inom förskolan för att hitta mer miljösmarta lösningar	2018-01-01	2018-12-31	
▶	Två nya laddplatser skapas för förvaltningens elbilar.	2018-01-01	2018-12-31	
▶	Vid utgångna leasingavtal för bilar gör förvaltningen en behovsprövning och vid nytecknade ersätts bilar om möjligt med elbilar.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

● Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att utföra naturmarkvård i Flatens naturreservat och i Nackareservatet enligt skötselplaner. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsmålet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året. Förvaltningen har tilldelats 3 mnkr för naturvård och utveckling av naturreservaten. Naturvård har genomförts i naturreservaten enligt gällande skötselplaner. Arbetet med att utveckla Orhem och Ekudden till attraktiva målpunkter pågår.

För att kompensera för de biologiska och ekologiska värden som försvinner då grönytor tas i anspråk för ny bebyggelse har förvaltningen föreslagit att kvarvarande tätortsnära skog ska inventeras och skötselplaner tas fram. Åtgärder ska därefter göras för att stärka den biologiska mångfalden och utveckla de ekosystemtjänster som naturen ger. Insatsen finansieras genom så kallade grönkompensationsmedel och sker i samverkan med exploateringskontoret, som ansvarar för medlen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med idrottsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden, arbeta med att tillgängliggöra naturreservaten för stockholmarna samt hur rekreativa och ekologiska värden kan utvecklas och stärkas i reservaten.	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Utvecklingen i naturreservaten i Skarpnäck är hållbar

 Uppfylls helt

Beskrivning

Under förutsättning att förvaltningen tilldelas medel kan skötselinsatserna fortsätta och utvecklas. Inriktningen på ekmiljöer, gräsmarker samt att tillföra död ved fortsätter. För att gynna den biologiska mångfalden kommer fler kultur- och gräsmarker att skötas enligt framtagna skötselplan. Förvaltningen kommer fortsätta arbetet med att öka de rekreativa värdena i naturreservaten. En naturstig med nya sittplatser, väderskydd och grillplats vid Orhem kommer färdigställas. Syftet är att öka tillgängligheten med fokus på barn, personer med funktionsnedsättning och de som är ovana med att vara ute i naturen. Förvaltningen kommer påbörja planeringen inför en utveckling av Ekudden som målpunkt inom Flatens naturreservat.

Förväntat resultat

Reservatens naturvärden och rekreativa värden utvecklas positivt.

Analys

Förvaltningen har tillsammans med miljöförvaltningens ekolog planerat årets insatser i syfte att utveckla naturreservaten hållbart. Insatser enligt skötselplanerna har genomförts under våren och fortsätter efter sommaruppehållet. Slätter har genomförts i båda naturreservaten. För att möjliggöra bete av gräsytor har nya områden stängslats in. Med syfte att öka de rekreativa värdena har förvaltningen anlagt en tillgänglighetsanpassad introduktionsslinga vid Orhem. Nytt väderskydd, grill och sittplatser ingår samt skyltar med information om naturen. Arbetet med att ta fram ett förslag på hur Ekudden kan utvecklas till en attraktiv målpunkt pågår. Förvaltningen har placerat ut 30 stycken fågel- och fladdermusholkar i naturreservaten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel mätillfällen av strandbadens vattenkvalitet som visar på bra vattenkvalitet	100 %			100 %		95 %		2018
 Antal slätterängar	8			8		8 st		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen genomför en inventering av tätortsnära skog.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen medverkar i arbetet med att ta fram ett lokalt åtgärdsprogram för god vattenstatus för Flatensjön.	2017-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen medverkar i utvecklingsdiskussionerna kring området Lilla Sickla	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen undersöker möjligheten att anlägga en officiell badplats vid Söderbysjön	2018-01-01	2018-12-31	
 Strandlinjer inom stadsdelsområdet sköts på så sätt att både rekreation och biologisk mångfald främjas.	2017-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom nämndens verksamheter arbetar kontinuerligt med att förbättra möjligheterna till materialåtervinning. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsmålet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året.

Under tertialperioden har förvaltningen organiserat ett hållbarhetsforum med fokus på miljö och hållbarhetsfrågor i syfte är att bidra till en hållbar livsstil inom stadsdelsområdet genom ökad kunskap och ökad samverkan. Forumet möjliggjordes även för förvaltningens medarbetare för att öka deras kunskap och intresse för hållbarhetsfrågor.

Förvaltningen arbetar med resurseffektiv avfallshantering med stöd av EU:s avfallshierarki. Hämtning av farligt avfall från nämndens verksamheter sker med regelbundna intervaller.

Nämndmål:

Boende, verksamma och besökare i stadsdelsområdet inspireras till en hållbar livsstil

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen för en dialog med boende och verksamma i stadsdelsområdet kring vilka utmaningar och möjligheter de ser för en hållbar livsstil och medverkar till att skapa kontakt mellan boende, det civila samhället, staden och andra offentliga aktörer kring denna fråga.

Förväntat resultat

Förvaltningen inspirerar till en hållbar livsstil inom stadsdelsområdet, bland annat genom att i samverkan med det civila samhället organisera ett Miljöforum under våren 2018. Förskolan inleder ett hållbarhetsprojekt.

Analys

I slutet av maj organiserade stadsdelsförvaltningen, i samverkan med miljöförvaltningen och det civila samhället, ett hållbarhetsforum med fokus miljö och hållbarhetsfrågor. Det bestod av en dag med olika utbildningsinsatser för förvaltningens anställda och en dag riktad till stadsdelens invånare. Syftet var att bidra till en hållbar livsstil inom stadsdelsområdet genom ökad kunskap för att kunna göra aktiva miljömedvetna val i sin vardag och ökad samverkan. Dagen som riktade sig till förvaltningens medarbetare innehöll föreläsningar och workshops om hållbar utveckling och klimatförändringar, matavfall och resurseffektiva kretslopp, om kemikaliehanteringssystemet Chemsoft och stadens arbete för att minska användningen av skadliga kemikalier.

Dagen som var öppen för allmänheten och innehöll en öppen utställning bestående av tretton lokala utställare såsom till exempel Bagarmossen Resilience Centre, Enskede lådcyklar, koloniföreningen i Skarpnäck och Kombucha hälsodrycker. Miljöförvaltningen bidrog med "klimatvågen", information om solpaneler och laddstolpar för elbilar. Det hölls även en workshop om medborgarförslag bemannad av tjänstemän och politiker från stadsdelsnämnden.

Förvaltningen för löpande en dialog med nätverket "Klimatval Skarpnäck" gällande fortsatt arbete med hållbar utveckling inom stadsdelsområdet.

Projektet "Hållbar framtid" har påbörjats inom förskolan, se 1.1

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningen, i samverkan med det civila samhället, ordnar ett miljöforum under våren 2018.	2018-01-01	2018-05-31	

Nämndmål:

Kretsloppen i nämndens verksamheter är resurseffektiva

Uppfylls helt

Beskrivning

Inom stadsdelsområdet finns flera natur- och grönområden, varav två är naturreservat. Dessa producerar en rad ekosystemtjänster som människan och staden är beroende av. Ekosystemtjänster upprätthåller funktioner i naturen och ger tjänster som är direkt eller indirekt viktiga för människa och samhälle. De renar luft, vatten och dämpar buller samt har ett högt rekreativsvärde.

Förvaltningen fortsätter arbeta för att säkerställa resurseffektiva kretslopp genom miljöeffektiv avfallshantering samt fortsatt arbete med matavfallsinsamling.

Förvaltningen återvinner möbler och inredning genom återbrukstjänsten Stocket.

Förväntat resultat

Naturreservaten förvaltas och utvecklas väl. Fler av förvaltningens verksamheter sorterar sitt avfall. Matavfallsinsamlingen har ökat. Medarbetarna har fått ökad kunskap om resurseffektiva kretslopp.

Analys

Förvaltningen har under våren ökat insamlingen av matavfall. För närvarande har förvaltningen 78 % matavfallsinsamling i de egna verksamheterna. Då är kärldämning samt matavfallskvarnar inräknade. Fler adresser är identifierade som möjliga för införande av matavfallsinsamling och förutsättningarna för detta utreds.

Förvaltningen har även sett över avfallsabonnemangen för hushållsavfall samt fettavskiljare och kombitank vilket resulterade i effektivisering och kostnadsreducering.

Under hållbarhetsforum utbildades medarbetare av Stockholm Vatten och Avfall om resurseffektiva kretslopp med fokus på matavfall.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel adresser inom förvaltningen där matavfall omhändertas på ett resurseffektivt sätt.				76		85 %		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Medarbetare inom förvaltningen utbildas i resurseffektiva kretslopp.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till stadens mål bland annat genom att nämndens förskolor har genomfört de åtgärder som ingår i nivå 2 i enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola. Vissa förskolor har även påbörjat arbetet med en kemikaliesmart utemiljö som ligger under nivå 3 i vägledningen. Andelen ekologiska livsmedel i nämndens verksamheter som hanterar livsmedel var 55 procent under perioden. Förvaltningen bidrar även till målet genom att arbeta för ökad medvetenhet och kunskap om byggvarubedömningen. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsmålet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året.

Inom förvaltningen finns ett miljösamordnarnätverk för personal inom förskolan. Nätverket arbetar bland annat med att gå igenom mål och åtgärder kopplat till genomförandet av kemikaliesmart förskola. Det finns även ett köksnätverk som syftar till att främja en ökad andel ekologisk och vegetarisk mat i förskolan, genom inspiration och spridning av goda exempel. Inom förskolan var andelen ekologisk mat 61 procent under perioden.

Den pågående upprustningen av parkleken Skyfallet har ett starkt miljöfokus och är den första i Stockholm som fullt ut följer stadens byggvarubedömning.

Förvaltningen förbereder implementeringen av kemikaliehanteringssystemet Chemsoft.

Medarbetare har fått utbildning om Chemsoft i samband med det hållbarhetsforum som organiserades i slutet av maj och i samband med ett utökat miljösamordnarnätverk.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 2 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola				100 %		100 %	70%	2018
  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system				100 %		80 %	80%	2018
  Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel				55,05		50 %	45%	2018
Analys Under perioden januari-juli var andelen ekologiska livsmedel 54,9 procent.								

Nämndmål:

Miljön i nämndens verksamheter är giftfri

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förskolorna följer Stockholm stads vägledning för en kemikaliesmart förskola, och inleder arbetet med nivå tre som bland annat fokuserar på utomhusmiljön. Förskolornas kökspersonal träffas regelbundet i ett nätverk för inspiration och erfarenhetsutbyte, i syfte att utveckla maten utifrån ett hållbarhetsperspektiv och öka andelen ekologisk och vegetarisk mat. Förvaltningen ansöker om medel för att genomföra åtgärder i förskolornas utemiljö, som ett led i arbetet med kemikaliesmart förskola. Miljösamordnarnätverk inom förvaltningen träffas regelbundet för fortbildning och uppföljning av aktiviteter.

Förväntat resultat

Medarbetare inom förvaltningen har ökad kunskap och medvetenhet om kemikalier samt gör kemikaliesmarta inköp. Nivå tre i kemikaliesmart förskola genomförs. Produkter och material med lägre miljökrav fasas ut. Förvaltningens verksamheter har en hög andel ekologisk och vegetarisk mat. Gamla PVC-golv byts ut vid möjlighet. Vid nybyggnation av förskolor och anläggningsarbeten görs miljömedvetna materialval och inköp.

Analys

I maj hölls ett utökat miljösamordnarnätverk där medarbetare som gör inköp för olika verksamheter inom förvaltningen deltog. De utbildades inom klimatsmarta inköp. Miljöförvaltningens kemikaliecentrum höll föredrag om hur en gör kemikaliesmarta inköp i Agresso kopplat till utbildningen om Chemsoft som även den hölls av Miljöförvaltningen. Syftet var att medarbetarna ska få kunskap och redskap för att kunna välja produkter som innehåller mindre skadliga kemikalier.

Förvaltningen kommer under året att följa upp de genomförda åtgärderna för att kvalitetssäkra arbetet med kemikaliesmart förskola.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel ekologiska livsmedel i förvaltningens förskolor						60 %		2018
Analys Under perioden januari-juli 2018 var andelen ekologiska livsmedel 60,1 % i förvaltningens förskolor.								
 Andel vegetariska måltider i förskolan						40 %		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen implementerar Chemsoft, egenkontroll för kemikalier i verksamheterna	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen kartlägger andelen PVC-golv i nämndens öppna verksamheter för barn och unga.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningens förskolor genomför nivå tre i kemikaliesmart förskola, vilket bland annat innebär fokus på utemiljön.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningens miljösamordnare deltar i fortbildande nätverk om hållbarhetsfrågor	2018-01-01	2018-12-31	
 Ny personal inom förskolan genomför kemikaliecentrums webutbildning	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till stadens mål bland annat genom att sträva efter god inomhusmiljö i förvaltningens lokaler. Under tertialperioden har extremväder medfört svårigheter i inomhusmiljön som lett till att ett utvecklingsarbete gällande förebyggande åtgärder vid extremväder inletts. Förvaltningen planerar en kartläggning av buller i inomhusmiljön. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året.

Nämndmål:

Inomhusmiljön i nämndens verksamheter är sund

 Uppfylls helt

Beskrivning

I planeringen av om- och nybyggnation arbetar nämnden förebyggande med risker för störningar i inomhusmiljön. Buller, dålig luftkvalitet och luktstörningar ses över. Skyddsronder genomförs. Förskolans paviljonger med tillfälliga bygglov byts ut allteftersom nya förskolor står klara. Ett arbete pågår för att byta ut äldre belysning i verksamheterna mot modern hållbar belysning.

Förväntat resultat

Inomhusmiljön ger goda förutsättningar för medarbetarna att utföra sina uppdrag och bidrar till god kvalitet i förvaltningens verksamheter.

Analys

Sommarens extrema väder har påverkat arbetsmiljön inom förvaltningen då det varit svårt att nå god inomhustemperatur under perioden. Arbetsmiljögruppen inom förvaltningen har fått i uppdrag att se över förslag på åtgärder som kan användas om extrema väderförhållanden påverkar arbetet. En god sommarplanering av chefstäthet och ökad bemanning i personalgrupperna föreslås som exempel på åtgärd vid längre ledigheter.

Förvaltningen planerar en kartläggning av buller i inomhusmiljön.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Bullermätningar och bullerdämpande åtgärder utförs i nämndens verksamheter	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden bedömer att inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundas på att samtliga verksamhetsområdesmål som är kopplade till inriktningsmålet bedöms uppnås. Hur nämnden har bidragit till att uppfylla inriktningsmålet redovisas närmare under respektive mål för verksamhetsområdet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att samverka med högskolor och universitet i regionen inom områdena förskola, socialtjänst, äldreomsorg och administration i syfte att stärka kopplingen mellan verksamhet, praktik, utbildning och forskning. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet och underliggande

nämndmål kommer att uppnås under året.

Indikatorn *Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning* bedöms delvis uppnås. Förvaltningen fortsätter arbetet med att utveckla och systematisera ett kontinuerligt mottagande av praktikanter.

I samverkan med Södertörns Högskola och Östermalms stadsdelsförvaltning har ett Centrum för professionsutveckling, CPU, startats inom förvaltningens förskolor från och med vårterminen 2018. Det innebär att många studenter gör sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU) samtidigt inom centret, för att stärka lärarutbildningen och bidra till utveckling av förskolan. CPU syftar även till att bidra till långsiktig kompetensförsörjning och blivande förskollärares praktiska utbildning, samt stärka samverkan med akademien. Under perioden har 6 studenter deltagit i VFU inom CPU. Totalt gör 39 studenter sin VFU vid förskolor inom förvaltningen från våren till under hösten. En student gör sin praktik under socionomutbildningen.

Förvaltningen har även pågående samarbeten med akademien, exempelvis avdelningen för förskolas samarbete med Stockholms universitet kring projektet "Hållbar framtid".

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	39				39	48	Tas fram av nämnden	Tertial 2 2018
Analys Förvaltningen fortsätter arbetet med att utveckla och systematisera ett kontinuerligt mottagande av praktikanter. Hemtjänsten har haft tre trainee som nu övergått till introjobb.								

Nämndmål:

Nämndens verksamheter vilar på en kunskapsbaserad grund

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen samarbetar med universitet och högskolor för att säkerställa att verksamhetens arbetsmetoder baseras på forskning och evidens. Förvaltningen erbjuder verksamhetsförlagd utbildning och praktik inom förskola, socialtjänst och äldreomsorg.

Förväntat resultat

Nämndens verksamheter arbetar utifrån evidensbaserade metoder och med koppling till forskning. Antalet platser för verksamhetsförlagd utbildning och praktik som erbjuds inom nämndens verksamheter ökar.

Analys

Projektet ”Hållbar framtid” bedrivs inom avdelningen för förskola i dialog med Södertörns högskola. Totalt gör 38 studenter sin praktik eller verksamhetsförlagda utbildning inom förvaltningen under våren.

Förvaltningen samverkar även med Linköpings universitet gällande utvärdering av insatser för barn och barnfamiljer. Resultat kommer att redovisas under hösten.

Under perioden hölls en föreläsning för förskolans pedagoger, *"Lärande för hållbar utveckling i förskolan" - naturvetenskap, estetik och mening i en föränderlig värld*, för all personal i stadsdelens förskolor. Föreläsare var Cecilia Caiman från Stockholms universitet. Föreläsningen var en del i det gemensamma utvecklingsprojektet, *Hållbar framtid*, som startat upp i stadsdelsområdets kommunala förskolor.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 I samverkan med Södertörns högskola startas ett centrum för professionsutveckling (CPU) inom förskolan	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att förvaltningen har en fortlöpande dialog med lokala företagsorganisationer och sammanslutningar som olika sätt kommer i kontakt med våra brukare och verksamheter i stadsdelsområdet. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsmålet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året.

Förvaltningen har hållit i möten med Skarpnäcks näringslivsråd såväl som med polisen, med fokus på trygghetsfrågor i butikerna.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stockholm Business Region AB ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna kartlägga möjligheterna för ökad tillväxt inom respektive stadsdels geografiska område genom en lokal näringslivsanalys	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Skarpnäck är ett företagsvänligt stadsdelsområde

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen samverkar med företrädare för det lokala näringslivet inom ramen för näringslivsrådet. Förvaltningen har en kontinuerlig dialog och uppföljning av de företag som bedriver verksamhet på entreprenad inom nämndens ansvarsområde. Förvaltningen samverkar med Invest Stockholm och deltar på nätverksmöten om näringslivsfrågor.

Förvaltningens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete bedrivs i nära samarbete med det civila samhället, polisen och områdets företagare. Målet är att förebygga brott inom handeln och skapa trygga och inbjudande torg och mötesplatser.

Förväntat resultat

Lokala näringsidkare upplever stadsdelsområdet som företagsvänligt och tryggt. Handlare utsätts inte för brott. Förvaltningen har ett gott samarbete med lokala företag.

Analys

Förvaltningen har hittills bjudit in till två möten med Skarpnäcks näringslivsråd.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning i samarbete med polisen startat upp ett brottsförebyggande arbete med ortens handlare enligt konceptet Trygg i butik. Syftet är att lokala handlare upplever en ökad trygghet i sina butiker och tillsammans med polisen ökar kunskapen samt utvecklar samverkan gällande brottsförebyggande åtgärder.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen bjuder in Skarpnäcks näringslivsråd till tre möten under året.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att ge individuellt stöd och insatser till de personer som saknar egen försörjning och som ansöker om ekonomiskt bistånd. Stödet syftar till att den enskilde ska bli självförsörjande och är anpassat efter den enskildes försörjningshinder. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsmålet och underliggande nämndmål uppfylls även om årsmålen gällande vissa indikatorer inte uppfylls helt.

Antalet personer och hushåll i behov av ekonomiskt bistånd under året har minskat, dock inte i den takt som prognostiserats. Medelbidraget fortsätter att öka vilket bedöms främst bero på höga boendekostnader och nya arbetssätt inom förvaltningen och staden. En kartläggning av målgruppen har genomförts under året som visat att andelen sjukskrivna personer i behov av ekonomiskt bistånd har ökat under året. Förvaltningen fortsätter samarbeta med samordningsförbundet FINSAM för att utveckla arbetssätt för målgruppen som leder till ökad självständighet och egen försörjning. Ökningen av antalet sjukskrivna personer i behov av ekonomiskt bistånd medför att vissa årsmål inte uppnås helt under året. Antalet arbetssökande personer som uppnår egen försörjning har ökat med nio procent under året. Utvecklingsarbetet för ökad delaktighet hos brukare fortsätter genom implementering av stadens kartläggnings- och bedömningsinstrument.

Under året har 384 unga inom stadsdelsområdet feriearbetat inom stadens verksamheter varav 53 procent varit flickor och 47 procent varit pojkar. Prioriterade målgrupper inom feriearbetet är bland andra ensamkommande ungdomar och unga med funktionsnedsättning som utgjorde 27 procent av de feriearbetande ungdomar som arbetat under sommaren.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,47 %	1,48 %	1,54 %	1,46 %	1,47 %	1,5 %	1,6%	Tertial 2 2018
  Andel unga som varken arbetar eller studerar							Faststälts 2018	2018
Analys Mätmetod är under framtagning, och årsmålet kommer att fastställas under 2018.								
  Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,04 %	0,98 %	1,09 %	1,11 %	1,04 %	1,1 %	1,1%	Tertial 2 2018
  Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	16 st	8 st	8 st	10 st	20 st	20 st	1 000 st	Tertial 2 2018
  Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	4 st	3 st	1 st	9 st	12 st	12 st	500 st	Tertial 2 2018
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	418			478	475	380 st	9 000 st	Tertial 2 2018
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	14			24	25	25 st	1 000 st	Tertial 2 2018
  Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	385 st	181 st	204 st	432 st	415	380 st	9 000 st	Tertial 2 2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska genom jobbtorgen för unga i Kista, Skärholmen och vid Globen, och i samarbete med stadsdelsnämnderna förstärka det uppsökande och stödjande arbetet för unga utan sysselsättning och med komplex problematik samt utveckla insatser för målgruppen.	2018-01-01	2018-12-31	
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden.	2018-01-01	2018-12-31	
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna öka utbytet mellan stadsdelarna kring sommarjobben för att öka sammanhållningen i staden och möjliggöra för fler att testa arbete i andra stadsdelar än där man bor.	2018-01-01	2018-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska arbeta aktivt med villkor för sysselsättningsfrämjande åtgärder vid upphandlingar.	2018-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden utveckla samverkan med det lokala näringslivet och civilsamhället för att skapa förutsättningar för jobb, integration och social hållbarhet med en särskild inriktning mot unga.	2018-01-01	2018-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska, exempelvis inom ramen för sina olika verksamhetsområden, öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättningar att komma i arbete.	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Kvinnor och män i Skarpnäck är självförsörjande

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen fortsätter med metodutveckling för att minska behovet av försörjningsstöd inom stadsdelsområdet. Prioriterade målgrupper är unga vuxna i åldersgruppen 18-24 år samt barnfamiljer. Förvaltningen fortsätter att utveckla samarbetet med arbetsmarknadsförvaltningens verksamheter för att stärka arbetet med kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden samt för att minska arbetslöshet inom målgrupperna. Anställning inom stadens verksamheter, Stockholmsjobb, fortsätter att erbjudas för att minska arbetslösheten inom stadsdelsområdet.

Ungdomar inom stadsdelsområdet erbjuds sommar-, höstlovs- och jullovsjobb. Unga med funktionsnedsättning är en prioriterad målgrupp för dessa jobb.

Förväntat resultat

Antalet personer och familjer i behov av ekonomiskt bistånd minskar. Fler barn växer upp i hushåll som är självförsörjande. Fler kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden har insatser som på sikt medför ökad delaktighet och ekonomisk jämställdhet i deras livssituation.

Analys

Förvaltningen fortsätter att prioritera målgrupperna barnfamiljer, unga vuxna och sjukskrivna genom att erbjuda ett individuellt anpassat stöd och medverka i utvecklingen av nya arbetssätt för målgrupperna. En kartläggning har genomförts av målgruppen som visat att andelen sjukskrivna personer har ökat och utgör 40 procent av målgruppen samtidigt som fler arbetssökande personer uppnår egen försörjning genom arbete. Förvaltningen fortsätter att samarbeta med samordningsförbundet FINSAM för att erbjuda anpassat individuellt stöd till sjukskrivna personer i behov av ekonomiskt bistånd, bland annat genom FINSAMs handläggarteam.

Uppföljning har visat att delaktigheten hos brukare i planeringen mot egen försörjning är låg, varför arbetet för ökad delaktighet genom bland annat implementering av stadens kartlägnings- och bedömningsinstrument fortsätter under hösten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel personer som uppnår självförsörjning genom arbete eller studier	44 %				20	20 %		Tertial 2 2018
 ♀ Andel sjukskrivna personer som når självförsörjning	12 %				20 %	25 %		Tertial 2 2018
Analys Antalet sjukskrivna personer i behov av försörjningsstöd har ökat under året, varför utvecklingsarbetet i samarbete med FINSAM fortsätter. Trots åtgärder bedöms årsmålet inte uppnås helt under året med anledning av ökningen.								
 Antal bidragshushåll per månad med försörjningsstöd	428			438	418	400		Tertial 2 2018
Analys Antalet aktuella personer och familjer i behov av försörjningsstöd har minskat i jämförelse med början av året. Behovet av försörjningsstöd bland personer och familjer inom stadsdelområdet bedöms fortsatt minska, dock inte i den omfattning och takt som krävs för att årsmålet ska uppnås. Det prognosticeras att antalet bidragsberoende hushåll kommer att ligga under 400 vid årsskiftet.								
 ♀ Antal unga 18-24 år som har ekonomiskt bistånd	51	26	25	46	55	55 st		Tertial 2 2018
 ♀ Antal vuxna som genomgått behandling för sitt missbruk/beroende och gått vidare till arbetsinriktad rehabilitering	4	3	1	20	20	20 st		Tertial 2 2018
 Summa genomsnittligt medelbidrag per månad och hushåll	9 561 kr			9 264 kr	9 600 kr	9 200 kr		Tertial 2 2018
Analys Medelbidraget har varit högre under året till följd av nya arbetssätt och ökade boendekostnader. Årsmålet har inte kunnat uppfyllas främst till följd av nya arbetssätt inom staden och förvaltningen. De nya arbetssätten innebär ökat antal nyanlända familjer och ensamkommande ungdomar som aktualiseras inom enheten för ekonomiskt bistånd, vilka inte tidigare inkluderats i prognos av medelbidraget.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen genomför två inspirationskvällar för unga vuxna i samarbete med Jobbtorg Stockholm	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att stödja barn, unga och deras vårdnadshavare att skapa förutsättningar för en kvalitativ pedagogisk förskoleverksamhet och skolgång i syfte att nå förväntade kunskapsmål. Förvaltningen möjliggör studier för personer i behov av ekonomiskt bistånd som står långt ifrån arbetsmarknaden genom samverkan med

Arbetsmarknadsförvaltningen. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsmålet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året.

Arbetet med projektet Skarpnäcksmodellen har inletts och är under implementering i stadsdelsområdet. Syftet med projektet är att ge ett tidigt stöd till barn, familjer och deras nätverk och därigenom förhindra behov av mer omfattande insatser senare, samt att barn ska ha god närvaro i skolan och klara godkända kunskapsmål. Projektet utgör en viktig del i förvaltningens lokala utvecklingsprogram.

Under våren har femton unga haft stöd av skolsociala team (tidigare PPSS), varav sex flickor och nio pojkar. Skolsociala team syftar till att stötta barn och unga som har hög frånvaro och låg måluppfyllelse i skolan. Uppföljning har genomförts med åtta elever som visat att 75 procent av eleverna har ökat närvaron i skolan med minst 30 procent.

En särskild undervisningsgrupp har startats för barn och unga som är riskzon. Verksamheten bedrivs av förvaltningen i samarbete med samtliga kommunala grundskolor inom stadsdelsområdet, och syftar till att erbjuda individuellt anpassat stöd i nära samarbete mellan vårdnadshavare, skola, socialtjänst och övrigt nätverk.

Nämndmål:

Flickor och pojkar deltar i och fullföljer sin utbildning

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningens verksamheter medverkar till att stödja barn, unga och deras vårdnadshavare för att säkerställa att barn deltar i och fullföljer sin utbildning. Under 2018 påbörjas arbetet med Skarpnäcksmodellen, som innebär att förvaltningen i samverkan med Utbildningsförvaltningen och med stöd av sociala investeringsfonden bygger upp en integrerad förskole - och skolstödenhet. Projektet har sin utgångspunkt i förskolans befintliga stödenhet och ska utvecklas till att nå alla barn och föräldrar som behöver stöd under förskoletiden, vid övergången mellan förskola, förskoleklass och de tre första åren i grundskolan. Syftet är att ge ett tidigt stöd till barn, familjer och deras nätverk och därigenom förhindra behov av mer omfattande insatser senare, exempelvis från socialtjänst och elevvårdshälsoteam. Projektet ska kunna stötta föräldrar enskilt och grupp, erbjuda stöd och handledning till medarbetar inom respektive verksamhet, stå för kontinuitet och kompetensöverföring, gällande barnets situation, mellan verksamheterna. En målsättning med projektet är att barn ska ha god närvaro i skolan och klara godkända kunskapsmål.

Arbetet inom pilotprojektet samverkan, skola och socialtjänst, PPSS, kommer att fortsätta för att stötta barn och unga som har hög frånvaro och låg måluppfyllelse i skolan. Erfarenheter från projektet kommer att ligga till grund för framtida skolsociala stödteam.

Förväntat resultat

Skolnärvaron ökar och fler barn fullföljer grundskolan och blir behöriga till gymnasieskolan.

Analys

Skarpnäcksmodellen som är en integrerad förskola - skolstödenhet har startat upp och håller på att implementeras i stadsdelens arbete. Här arbetar specialpedagog, familjebehandlare och psykolog. Verksamheten vänder sig till barn i åldern ett till tio år och deras familjer.

Under våren har femton unga haft stöd av skolsociala team, varav sex flickor och nio pojkar. Sju av dessa unga har nyligen erhållit insats och en uppföljning gällande ökad närvaro har därför inte gjorts ännu. Av övriga åtta har sex unga ökat närvaro med minst 30 procent. För två unga har insatsen ännu inte medfört ökad närvaro i skolan vilket bedöms bero på att ungdomen varit ifrån skolan under lång tid. Insatsens effekt bedöms därför bli mer fördröjd i jämförelse med andra elever som erhåller insatsen.

Förvaltningen har tillsammans med samtliga kommunala grundskolor inom stadsdelsområdet startat en särskild undervisningsgrupp. Verksamheten syftar till att fånga upp barn och unga som befinner sig i riskzon i ett tidigt stadium genom förstärkt samverkan mellan skola, socialtjänst, vårdnadshavare och elevens övriga nätverk. Målet är att eleverna ska uppnå kunskapskraven i alla skolämnen och få bättre livskvalité. Arbetet kommer att bedrivas i nära samarbete mellan skolpersonal, fritidspersonal, socialtjänst och vårdnadshavare utifrån individuella behandlingsplaner och insatser.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som ökat sin närvaro i skolan efter att ha fått stöd genom pilotprojektet skola och social samverkan						60 %		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Inleda arbetet med Skarpnäcksmodellen - integrerad förskole- och skolstödsenhet.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

 Uppfylles helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål dels genom att nämndens verksamheter har ekonomi i balans och arbetar proaktivt med åtgärder vid avvikelser och dels genom att använda resurser för att skapa resultat och positiva effekter för våra invånare. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsmålet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljksamhet efter resultatöverföringar	99,8 %			99,8 %		100 %	100 %	Tertial 2 2018
  Nämndens budgetföljksamhet före resultatöverföringar	100 %			100 %		100,1 %	100 %	Tertial 2 2018
  Nämndens prognossäkerhet T2				0 %		+/- 1 %	+/- 1 %	2018

Nämndmål:

Nämndens resurser används väl med fokus på resultat för invånare i Skarpnäck

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen strävar efter att varje verksamhetsområde bär sina kostnader utifrån tilldelade medel. Förvaltningen omfördelar medel utifrån att enheter ska få rimliga förutsättningar att uppfylla målen. Alla verksamheter arbetar kontinuerligt med utveckling och effektivisering. En sammanhållen socialtjänst genomför insatser med målet att åstadkomma goda resultat för invånarna.

Förväntat resultat

Befintliga resurser används optimalt och målen för de vi är till för uppnås. Invånarna får största möjliga nytta för sina skattepengar. Ekonomiska resurser fördelas lika, och i enlighet med den enskildes behov, mellan män och kvinnor, flickor och pojkar. Verksamhetens behov av lokaler är tillgodosett. Utformningen av lokalerna stödjer verksamheternas utveckling.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen etablerar ett administratörsnätverk i syfte att utveckla den ekonomiskadministrativa handläggningen och stärka professionen	2018-01-01	2018-05-31	
Analys Två träffar har hållits under året inom nätverket.			
 Förvaltningen genomför analyser med stöd av genusbudgetering på ett urval av nämndens verksamheter.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Analyser genomförs och redovisas månadsvis i samband med månadsprognoser.			
 Förvaltningen genomför en pilotstudie inom genusbudgetering för att synliggöra resursfördelning mellan kvinnor och män	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Pilotstudien genomfördes inom verksamhetsområdet barn och unga med fokus på köpt vård, se avsnitt 4.1.			
 Förvaltningen vidareutvecklar metoder och arbetssätt för tvärprofessionellt stöd till chefer för kvalitetsutveckling och ekonomisk uppföljning	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden bedömer att inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året. Bedömningen grundas på att sex av åtta verksamhetsområdesmål som är kopplade till inriktningsmålet bedöms uppnås. Hur nämnden har bidragit till att uppfylla inriktningsmålet redovisas närmare under respektive mål för verksamhetsområdet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till att uppfylla målet genom att fortsätta arbetet med jämställdhetsintegrering och likabehandling. Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och underliggande nämndmål kommer att uppnås under året.

Förvaltningens arbete med implementering av stadens program för ett jämställt Stockholm pågår. För att säkerställa att kvinnor och män, flickor och pojkar har lika makt, möjligheter och resurser har förvaltningen utarbetat en rutin för jämställdhetsanalys vid tjänsteutlåtanden till nämnd. Rutinen är i enlighet med stadens program och tillhörande stödmaterial. Indikatorn *Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys* bedöms dock inte uppnås under året då implementering av rutinen påbörjades i början på året. Hittills har 12 av 18 tjänsteutlåtanden innehållit jämställdhetsanalys. Förvaltningen ser ett behov av att utveckla sitt arbete med att systematiskt göra jämställdhetsanalyser i egenupprättade ärenden, och i de fall det inte bedöms vara relevant och/eller möjligt, att tydligt motivera och dokumentera skälen till detta. Individbaserade nämndindikatorer följs upp och analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv.

Arbetet med jämställdhetsintegrering fortgår. Förvaltningen har påbörjat ett arbete med jämställdhetsbudgetering och gjort en kartläggning av kostnader fördelade efter kön inom barn- och ungdomsvård som visade att kostnadsfördelningen i stort var jämn mellan könen. Vissa skillnader kunde dock uppmärksammas gällande specifika insatser. Flera granskningar pågår eller planeras inom avdelningen för individ- och familjestöd, bland annat har en granskning inletts under perioden inom verksamhetsområdet barn och unga utifrån jämställdhetsperspektiv.

Förvaltningen arbetar förebyggande med bland annat rutiner för kränkande särbehandling, trakasserier och diskriminering genom att säkerställa att ämnet tas upp på arbetsplatsträffar (APT). Resultat från medarbetarenkäten visar att 91 procent av medarbetarna vet till vem de ska vända sig vid kränkande särbehandling, trakasserier eller diskriminering.

Nätverket Linje 17-Gäris, för unga flickor och icke-binära, har varit en rådande instans för kansliet för mänskliga rättigheter vid stadsledningskontoret i arbetet med att ta fram en rapport gällande kvinnors inflytande i ytterstadsområden. Rapporten visar att det inom flera samhällsområden finns stora klyftor mellan kvinnor och män, i synnerhet mellan utrikes och inrikes födda. Rapporten visar också att kvinnors möjligheter varierar beroende på var i Stockholm de bor. Skarpnäcks stadsdelsförvaltning bjöd in till en presentation av rapporten

med efterföljande panelsamtal den 30 augusti. MR-kansliet presenterade rapporten och sedan följde ett panelsamtal mellan föreningen Asov, Nätverket Linje 17-Gäris och en representant från MR-kansliet. Två ämnen som föreningarna i Skarpnäck framhöll var sexuella trakasserier i skolan och fritidsgårdar och det positiva med att det finns verksamhet där tjejer kan stärka varandra och ha en trygg mötesplats. Ett förslag på utvecklingsområde framkom, att mer fokus behöver läggas på pojkar och på att motverka stereotypa könsmönster och utövandet av sexuella trakasserier. Även att lärare och fritidsledare behöver kompetensutveckling i hur de ska handla när sexuella trakasserier bland elever/ungdomar uppdagas. Den andra frågan som lyftes var att det är viktigt att det avsätts medel och resurser för att öka valdeltagandet under hela mandatperioden och inte bara i samband med valen var fjärde år.

Förvaltningen deltar i SKL-projektet Modellkommuner tillsammans med stadsdelsförvaltningarna i Enskede-Årsta-Vantör, Älvsjö och Farsta. Syftet med projektet är att sprida kunskap, erfarenheter och goda exempel med fokus på praktisk jämställdhetsintegrering.

Kvinnors organisering

Nämnden har beviljat medel för kvinnors organisering till föreningar som på olika sätt kommer att arbeta för att stärka kvinnors ställning i lokalsamhället. Bland annat kommer insatser göras för att öka valdeltagandet bland utlandsfödda kvinnor, främja kvinnors kulturutövande, skapa mötesplatser för hbtq-kvinnor och kurser i feministiskt självförsvar kommer att hållas.

Arbetet med jämställdhetsintegrering och utveckling av normkritiskt arbetssätt fortsätter att vara ett fokusområde inom förvaltningens verksamheter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	66,67 %				80 %	100 %	100 %	Tertial 2 2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna stödja kvinnors organisering med målet att öka kvinnors makt och inflytande i det offentliga rummet.	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter skapar lika värde för kvinnor, män, flickor och pojkar

Uppfylls helt

Beskrivning

Arbetet med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten fortsätter. Könstillhörighet och könsuttryck ska inte ha någon påverkan på den insats, den service eller det bemötande som invånarna får. Arbetet med jämställdhetsanalyser fortsätter i syfte att identifiera åtgärder för att komma tillrätta med omotiverade skillnader mellan könen. Under

året kommer arbetet med jämställdhetsintegrering intensifieras inom avdelningen för individ och familjestöd, med särskilt fokus på enheten för ekonomi och arbete. Arbetet med jämställdhet och normkritik ska även stärkas ytterligare i de kommunala förskolorna. Alla förskoleenheter ska under året genomföra minst en jämställdhetsanalys som leder till förslag på åtgärder.

De enheter som genomfört fördjupade satsningar på jämställdhetsintegrering går vidare i arbetet. Avdelningen för äldreomsorg deltar i en utbildningssatsning om jämställdhet, mångfald och hbtq-frågor. Inom avdelningen för förebyggande arbete och kultur fortsätter arbetet för att säkerställa att alla känner sig välkomna och trygga i verksamheterna.

Förväntat resultat

Alla enheter inom förvaltningen går vidare i arbetet med jämställdhetsanalys och minst hälften av enheterna genomför en jämställdhetsanalys som leder till förslag på åtgärder. Medarbetare och chefer får ökad kunskap och bättre verktyg för jämställdhetsarbete, bland annat genom systematiskt erfarenhetsutbyte inom förvaltningen. Jämställdhetsperspektivet beaktas och tydliggörs i förvaltningens beslutsunderlag.

Analys

Nämndmålet bedöms uppfyllas under året.

Arbetet med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsanalys fortsätter inom nämndens verksamheter, vilket beskrivs närmare under respektive verksamhets- och nämndmål.

Ett av förvaltningens chefsforum har haft temat sexuella trakasserier. En föreläsning hölls för förvaltningens ledningsfunktioner i syfte att öka kunskaperna kring ämnet.

Kompetensutvecklingsinsatsen inom avdelningen för äldreomsorg om jämställdhets- och mångfaldsfrågor, normkritik och hbtq-kompetens pågår enligt plan. Under våren har förvaltningens beställarenhet för äldre tagit fram en "Jämställdhetshand" som ska symbolisera de livsområden som biståndshandläggarna ska utreda utifrån ett intersektionellt perspektiv. Förvaltningen har även under våren påbörjat arbetet med att ta fram en intervjuguide utifrån livsområden som "Jämställdhetshanden" symboliserar. Intervjuguiden planeras att vara klar under september månad och därefter implementeras.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel enheter som har genomfört en jämställdhetsanalys och tagit fram åtgärdsförslag						50 %		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska, i samarbete med Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning och med stöd av stadsledningskontoret, utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering genom SKL:s projekt Modellkommuner.	2018-05-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

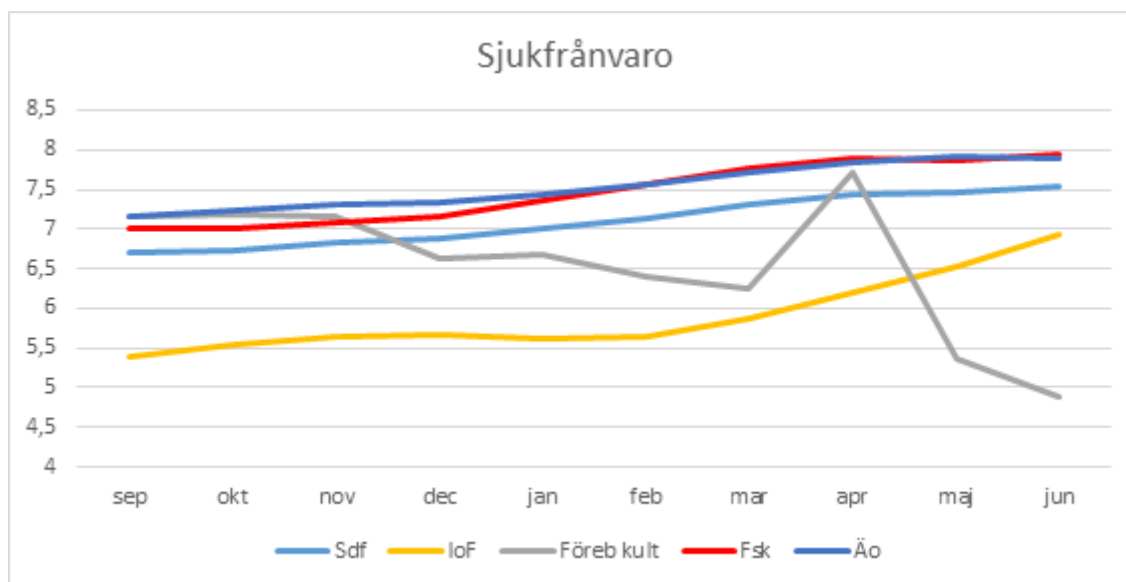
◆ Uppfylls delvis

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att förvaltningen bedriver ett systematiskt arbete för att identifiera och förebygga risker och skapa en hållbar och inkluderande arbetsmiljö. Vidare arbetar förvaltningen med att utveckla hälsoinsatser för att förebygga och minska sjukfrånvaron.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har ökat från 6,71 procent (september 2017) till 7,5 procent (juni 2018) för hela förvaltningen och ligger över årsmålet. Den höga sjukfrånvaron finns framförallt inom äldreomsorgen och förskolan vilket är två stora verksamheter inom förvaltningen. Sjukfrånvaron har även ökat inom avdelningen för individ- och familjestöd. Nivån är inte lika hög som tidigare nämnda avdelningar men den totala ökningen under året är större. I oktober 2017 övertog förvaltningen driften för Hemmet för gamla där ett antal medarbetare med lång sjukfrånvaro finns. Avdelningen för förskola och avdelningen för individ och familjestöd har genomgått organisationsförändringar med högre chefstäthet vilket ger bättre förutsättningar att följa upp sjukfrånvaron på enheten. Det tillsammans med ett fulltaligt HR-team möjliggör tätare uppföljning inom de båda verksamheterna. Arbetet innebär täta uppföljningar av långtidssjukskrivningar för att stödja cheferna i arbetet, fånga upp och göra bedömning på åtgärder.

En kartläggning visar på att knappt hälften av de långa sjukfallen är arbetsrelaterade. Den korta sjukfrånvaron ligger något högre än förvaltningens årsmål men har inte ökat under året.

Förvaltningen ser vikten av fortsatta tidiga insatser och hälsofrämjande åtgärder som motverkning till ökning av sjukfrånvaron. Förvaltningen har från januari 2018 implementerat friskvårdsbidrag för att skapa möjligheter för de medarbetare som inte kan nyttja

friskvårdstimmen, att ändå motiveras till friskvård. Under första sju månaderna har 51 personer nyttjat friskvårdbidraget. Förvaltningen bedömer att syftet med att implementera friskvårdsbidrag har uppnåtts då en övervägande del finns inom förskolan, som är en av verksamheterna som har svårt att nyttja friskvårdstimmen.

Arbetsmiljögrupp - en samverkan

Förvaltningen har under året skapat en arbetsmiljögrupp som består av representanter från facken samt HR. Gruppens syfte är att arbeta fram förslag på förvaltningsövergripande riktlinjer, uppdrag etcetera som sedan beslutas i förvaltningsövergripande samverkan. Arbetsmiljögruppen har under året byggt upp och genomfört en arbetsmiljöutbildning i egen regi. Utvärderingen av denna var positiv fokuserat på upplägget som varvades med information om lagar kopplat till case och det förvaltningsspecifika systematiska arbetsmiljöarbetet. Utbildningen återkommer under hösten. För att ytterligare stötta cheferna i arbetet med det systematiska arbetsmiljöarbete, har förvaltningen tagit fram ett årshjul för arbetsmiljöarbetet samt material som stöd för APT. Detta blir ett verktyg för cheferna att tydligare strukturera upp, tidsplanera aktiviteter och skapa handlingsplan gällande det systematiska arbetsmiljöarbetet. Ett ökat inflöde av mejl i antal och onödig information, har lett till att de fackliga representanterna lyft upp behov att minska chefernas arbetsbörda och inflöde av mejl och därigenom minska stresspåverkan. Arbetsmiljögruppen har utarbetat riktlinjer i förhållningssätt kring utskick av mejl för förvaltningen som även de beslutats i samverkan.

Rapportering av tillbud och olyckor i IA ökar. Förvaltningen erbjuder kontinuerligt möjlighet för utbildning hos enheterna och har så gjort under året. Detta har lett till att kunskapen om systemet och varför rapporteringen ska ske, har ökat hos medarbetare och chefer.

Kränkande särbehandling och diskriminering

Förvaltningen har implementerat förvaltningens riktlinjer gällande kränkande särbehandling i hela förvaltningen. Förvaltningen har även haft en konsult inbjuden till chefsforum som föreläste om sexuella trakasserier. Samtliga chefer fick möjlighet att delta. Detta har lett till att chefer och medarbetare är mer uppmärksamma på, har vetskap om hur de ska agera och agerar snabbt vid eventuella händelser.

I arbetet att förebygga diskriminering och kränkningar har förvaltningen ett behov av kunskapshöjande åtgärder och att skapa en gemensam utgångspunkt för det fortsatta arbetet på enhetsnivå. Samtliga chefer och medarbetare i förvaltningen kommer därför att genomgå stadens diplomerande utbildning "Allas rätt". En pilotenhet testar verktyget och efter utvärdering och eventuella justeringar kommer koncept och stödmaterial vara tillgängligt för hela förvaltningen. Målet är att alla avdelningar ska påbörja utbildningen under 2018.

Medarbetarenkäten

Resultatet på medarbetarenkäten visat på ett AMI på 81, vilket är detsamma som året innan. Resultatet ledarskap har ökat sedan förgående år och ligger över staden. Enheterna har arbetat fram handlingsplaner utifrån sina resultat. Förvaltningen hade dock låg svarsfrekvens och kommer inför nästa år arbeta förebyggande för motivering och ökning av svarsfrekvensen.

Resultatet för indikatorn Bra arbetsgivare har sjunkit något och ligger under förvaltningens årsmål och det totala för samtliga stadsdelsförvaltningar. Indikatorn består av tre delindex; jämställdhet, attraktiv arbetsgivare och rekommendera arbetsplats (som i sin tur består av tre

till fyra mätvärden). Av dessa tre delindex har två ökat och jämställdhet minskat sedan förra året. Skillnaden mellan män och kvinnor gällande andelen heltidsanställningar samt långtidssjukskrivning har ökat vilket påverkar delindexet. Nivån för delindexet jämställdhet ligger bra (84) men sänkningen påverkar det totala resultatet för indikatorn.

Handlingsplan för förbättrade arbetsvillkor

Arbetet med stadens handlingsplan för förbättrade arbetsvillkor för socialsekreterare och biståndshandläggare fortsätter med fokus på introduktion och mentorskap. Detta har lett till ökad trygghet för nyanställda och säkrar rättssäkerheten i handläggningen. Mentorskap avlastar även både handläggare och chefer i sitt arbete.

Förvaltningen kommer att påbörja arbetet med en handlingsplan för förbättrade arbetsvillkor för barnskötare och förskollärare kopplat till arbetsmiljön. En dialog har påbörjats där områden som tydliga roller, tydliga scheman och förutsättningar för pedagogisk planeringstid påverkar arbetsmiljön. Arbetet kommer att ske tillsammans med de fackliga representanterna.

Kompetensförsörjning

Förvaltningen har arbetat fram en årsbaserad kompetensförsörjningsprocess som bygger på stadens egen process. Processen säkerställer att den förvaltningsövergripande kompetensplanen kopplas ihop med de individuella kompetensplanerna. Processen säkerställer också att kompetensplanen och dess insatser följs upp. Kompetensplaner som arbetas fram är stöd i verksamhetsplanering, individuella kompetensplaner och rekrytering.

Personalomsättning

Förvaltningen har en hög personalomsättning beräknat på perioden 1 september 2017 – 31 augusti 2018. Stor del av detta är påverkad av övertagandet av Hemmet för gamla där förvaltningen ökade befattningarna undersköterskor med 85 % och vårdbiträden med 65% samt nya befattningen sjuksköterska. Utöver dessa har befattningen socialsekreterare en personalomsättning på 28% under samma period, biståndshandläggare 3%, förskollärare 10% samt barnskötare 11%.

En kartläggning av förvaltningens allmän visstidsanställda och information om när denna anställningsform får användas, har lett till att användningen av denna anställningsform minskar. Förvaltningen har uppnått målnivån.

Kartläggning kring ofrivilliga deltidsanställningar har gjorts och det visar på att 16% av förvaltningens deltidsanställda har en ofrivillig deltid. Förvaltningen har påbörjat ett arbete tillsammans med cheferna inom äldreomsorgen pågår för att ta fram en handlingsplan för att minska andelen deltidsanställda. Arbetet fortsätter under hösten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex	81			81		81	81	2018
Analys Förvaltningens AMI ligger lika som året innan och högre än stadens AMI								
  Index Bra arbetsgivare	81			82		84	84	2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys Årets resultat för Bra arbetsgivare ligger lägre än förväntat resultat.								
  Sjukfrånvaro	7,5 %	4,6 %	8 %	6,8 %	7,3 %	6,7 %	tas fram av nämnden	Tertial 2 2018
Analys Sjukfrånvaron fortsätter att öka och ligger över förvaltningens mål. Kvinnors sjukfrånvaro ligger högre än männens liksom staden i helhet. Sjukfrånvaron finns framförallt inom förskolan och äldreomsorgen vilket är två stora verksamheter inom förvaltningen och där en stor del av de anställda är kvinnor.								
  Sjukfrånvaro dag 1-14	2,6 %	2,5 %	2,6 %	2,6 %	2,5 %	2,4 %	tas fram av nämnden	Tertial 2 2018
Analys Den korta sjukfrånvaron ligger något högre än förvaltningens årsmål. Förvaltningen ser vikten av fortsatta tidiga insatser och hälsofrämjande åtgärder för att motverka ökande sjukfrånvaro.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna stödja stadsdelsnämnderna i hur äldreomsorgen kan organisera sin ledningsorganisation för att främja det närvarande ledarskapet	2018-01-01	2018-12-31	
  Äldrenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna genomföra och utvärdera en pilot med schemalagd reflektionstid i hemtjänsten	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Arbetsplatserna har en hållbar och inkluderande arbetsmiljö

 Uppfylls helt

Beskrivning

Med ett fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete där åtgärder mot diskriminering och för inkludering ingår, skapas en hållbar och inkluderande arbetsmiljö. Förvaltningen kartlägger risker på arbetsplatserna och utvecklar under året sina dokument för det systematiska arbetsmiljöarbetet och för åtgärder mot diskriminering. I det systematiska arbetsmiljöarbetet inkluderas även arbetet med organisatorisk och social arbetsmiljö.

Genom att tidigt uppmärksamma risker och undanröja hinder för frisknärvaro skapar förvaltningen förutsättningar för fortsatt sjunkande sjukfrånvaro och hållbar arbetshälsa. Arbetet med att minska sjukfrånvaron fokuserar på ett mer effektivt arbete i det tidiga skedet för att minska de långa sjukskrivningarna över 91 dagar.

Delaktighet och medledarskap är en förutsättning för en hållbar och inkluderande arbetsmiljö, där medarbetarna tar ansvar för verksamhetens utveckling. Tydlighet i mål och uppdrag är viktiga delar. Med ett tydligt samverkansavtal skapas förutsättningar för god samverkan

mellan chefer, medarbetare och fackliga förbund.

Personalpolicyn implementeras i förvaltningen och arbetet med att förankra policyn i verksamheterna fortsätter. Personalpolicyn är ett av stadens styrdokument och ska återspeglas i verksamheterna och de stöddokument som används.

Arbetet med stadens handlingsplan för förbättrade arbetsvillkor för socialsekreterare och biståndshandläggare fortsätter och en ny handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för förskollärare och barnskötare tas fram under året.

För att skapa goda arbetsvillkor utarbetas en handlingsplan med syfte att göra heltidsanställning till norm och minska ofrivilligt deltidsarbete.

Förväntat resultat

Indexen bra arbetsgivare och psykosocial arbetsmiljö ökar och sjukfrånvaron fortsätter minska. Kunskap om organisatorisk och social arbetsmiljö ökar bland chefer och medarbetare. Medarbetarnas upplevelse av att de har en bra arbetssituation stärks. Medarbetare upplever att de är respekterade på sin arbetsplats. Förvaltningen behåller och attraherar kompetenta chefer och medarbetare. Personalomsättningen i förvaltningen ligger mellan 9 - 12 procent.

Analys

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Ett årshjul har tagits fram gällande arbetsmiljöarbete som kommer att stödja cheferna att strukturera och dokumentera sitt systematiska arbetsmiljöarbete. Gällande incidenthanteringssystemet IA stödjer förvaltningen cheferna i form av att vid APT eller ledningsgrupper, informera och utbilda i IA systemet. Detta för att säkerställa att olyckor och tillbud rapporteras och utreds som de ska. Arbetet med sjukfrånvaro effektiviseras genom att ställningstagande till handlingsplan för återgång görs i ett tidigt skede av sjukfrånvaron.

Kränkande särbehandling och diskriminering

I arbetet att förebygga diskriminering och kränkningar har förvaltningen ett behov av kunskapshöjande åtgärder och att skapa en gemensam utgångspunkt för det fortsatta arbetet på enhetsnivå. Samtliga chefer och medarbetare i förvaltningen kommer därför att genomgå stadens diplomerande utbildning "Allas rätt". Administrativa avdelningen fungerar som pilot och testar verktyget. Efter utvärdering och eventuella justeringar kommer koncept och stödmaterial vara tillgängligt för hela förvaltningen. Målet är att alla avdelningar ska påbörja utbildningen under 2018.

Säkra rekryteringar och kompetensförsörjning

Förvaltningen arbetar för att ta fram rutiner för internkontroll i syfte att bland annat säkerställa rekryteringsprocessen och att rätt kompetens är rekryterad. Denna kommer även vara en del av uppföljningen av förvaltningens kompetensförsörjningsprocess.

Förvaltningen har under året arbetat med framtagande av roll och ansvarsfördelning för chefer på samtliga nivåer. Detta för att tydliggöra roll, ansvar och befogenheter. Personalpolicyn har varit en del i arbetet då policyn tydliggör förväntningar av dessa roller. Dessa kommer sedan ligga till grund för arbete med gemensamma lönekriterier för chefer där även personalpolicyn

påverkar arbetet.

Förvaltningen har haft förvaltningsövergripande introduktion för nyanställda samt återkommande erbjudande om pensionsinformation för de över 55 år.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel allmänna visstidsanställningar av totalt antal anställningar	6 %					10 %		2018
Analys Andelen allmän visstidsanställda ligger i dag under årsmålet och beräknas hålla sig under årsmålet under året. Förvaltningen bedömer att målet är uppnått.								
  Andel deltidsanställda medarbetare som har en ofrivillig deltidsanställning	30 %					10 %		2018
 Andel enheter som har en handlingsplan för det systematiska arbetsmiljöarbetet och följer upp den löpande						80 %		2018
Analys Förvaltningens arbete med årshjul för det systematiska arbetsmiljöarbetet, bedöms ge stöd till enheternas handlingsplansarbete, vilket kommer att öka andelen enheter som har en handlingsplan.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen implementerar friskvårdspeng.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen tar fram en handlingsplan för förbättrade arbetsvillkor för barnskötare och förskollärare	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen tar fram en plan för ökad arbetshälsa och rehabiliteringsarbete.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utvecklar introduktionen inom socialtjänsten genom projektet Kompetenstrappan.	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Cheferna utövar ett gott ledarskap och medarbetarna har rätt kompetens

 Uppfylls helt

Beskrivning

Ett ledarskap som karaktäriseras av tydlighet, tillgänglighet och god kommunikativ förmåga är grunden för en god arbetsmiljö och ett gott arbetsklimat. Chefer visar uppskattning, har förtroende för och skapar goda förutsättningar så medarbetare kan uppnå verksamhetens mål. Chefer har god kompetens inom arbetsmiljö och tar tillvara på de utbildningsinsatser som förvaltningen och staden erbjuder för att stärka cheferna i sitt ledarskap. Medarbetare och chefer har en gemensam syn på uppdraget och vilka resultat som ska åstadkommas för medborgarna. Tydlig roll- och ansvarsfördelning skapar tydlighet och trygghet i organisationen.

Inom äldreomsorgen och förskolan är det närvarande ledarskapet ett viktigt fokusområde under året. Ett nära ledarskap möjliggör att fånga upp medarbetare i ett tidigt skede för att undvika ohälsa samt att chefer kan stödja medarbetare att prioritera vid hög arbetsbelastning. Vidare skapar ett nära ledarskap ökad delaktighet och inflytande för medarbetarna.

En strategisk kompetensförsörjningsplan stödjer cheferna att bredda rekryteringen och anställa rätt kompetens. Kompetensbaserad rekrytering minskar risken för diskriminering.

Förväntat resultat

Ledarskapsindex ökar. Förvaltningens chefer har goda kunskaper inom systematiskt arbetsmiljö, personalfrågor, kompetensförsörjning och kompetensbaserad rekrytering. Rätt kompetens anställs baserat på verksamhetens behov.

Analys

Tydligare chefsuppdrag

Förvaltningen arbetar med att tydliggöra chefernas uppdrag i rollbeskrivningar gällande alla chefsnivåer. Förvaltningen arbetar med att ta fram en grundläggande befattningsbeskrivning för chefer som i sin tur kommer att ligga som grund för översyn av gemensamma lönekriterier för chefer. I arbetet använder förvaltningen personalpolicyn då denna tydliggör förväntningar på dessa roller. Arbetet kommer därefter fortsätta att göra rollbeskrivningar för de vanligaste befattningarna i förvaltningen. Att tydliggöra roller och uppdrag skapar en mer tydlighet och struktur i organisationen och uppdraget.

Chefsförsörjningsprogram

Under året har förvaltningen byggt upp ett chefsförsörjningsprogram. En arbetsmiljöutbildning i egen regi har genomförts och kommer att erbjudas igen under hösten. Föreläsning inom sexuella trakasserier har genomförts och under hösten kommer förvaltningen erbjuda föreläsning om alkohol och droger, workshop i kompetensbaserad rekrytering samt en för samtliga chefer obligatorisk utbildning i rehabilitering (denna tillsammans med personalstrategiska avdelningen). Utbildningsprogrammet är planerat även för 2019.

Förvaltningen har tagit fram en process för kompetensförsörjningsarbetet. Förvaltningen kommer att arbeta utifrån ett årshjul där den långsiktiga förvaltningsövergripande kompetensförsörjningsplanen ska ligga till grund för enheternas verksamhetsplanering, kommande individuella kompetensplaner och rekryteringar.

Ledarskap

Medarbetarenkätens resultat visar att förvaltningens resultat på ledarskapsindex har ökat och ligger i år över stadens nivå. Detta visar på att medarbetarna inom förvaltningen upplever att de har förtroende från sina chefer och känner att de får uppskattning från chefen på sin arbetsinsats. Medarbetarna upplever också bättre förutsättningar att ta ansvar i sitt arbete.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Ledarskapsindex	80	86	79			80		2018
Analys Förvaltningens resultat på ledarskapsindex har ökat och ligger i år över stadens nivå. Ledarskapsindex för män är högre än för kvinnor, vilket kommer att följas upp och analyseras närmare.								
 Medarbetarna har en bra arbetssituation	57 %	67 %	55 %			65 %		2018
Analys Resultatet "Jag har en bra arbetssituation" har minskat något sedan förgående år (59 år 2017). Männen upplever sig ha en bättre arbetssituation än kvinnor, kvinnor, vilket kommer att följas upp och analyseras närmare								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen implementerar ett internt ledarskapsprogram för chefer.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningens chefer får stöd i att utforma kompetensförsörjningsplaner	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

 Uppfylls helt

Analys

Under augusti månad har förvaltningen, i samverkan med biblioteken i stadsdelsområdet och Svenska Kyrkan på olika sätt firat och uppmärksammat EuroPride, bland annat genom en teaterföreställning, författarsamtal och föreläsning på aktivitetscentret för äldre. En dialog om hbtq-personers upplevelser av trygghet i stadsdelsområdet har också hållits under augusti, vilket beskrivs närmare under mål 1.3.

Efter ett medborgarförslag från nätverket "Regnbågsfamiljer längs linje 17" är förvaltningens öppna förskola från och med slutet av augusti öppen endast för regnbågsfamiljer en förmiddag i veckan. Inför det första tillfället hölls Öppet Hus med regnbågstema, där satsningen på öppen förskola för regnbågsfamiljer presenterades. Nätverket "Regnbågsfamiljer längs linje 17" har även på regelbundna tider haft tillgång till parkleken i Skarpnäck för gemensamma familjeaktiviteter, bland annat en "Pride-picnic". Nätverket har även tilldelats föreningsstöd från förvaltningen för att skapa trygga mötesplatser för Regnbågsfamiljer i stadsdelsområdet.

Personal från förvaltningens öppna förskola, förskolans stödenhet, STIS arbetsgrupp har tillsammans med ledningspersoner kring barn och familjer under perioden deltagit i en tvådagars hbtq utbildning från RFSL.

Inom avdelningen för äldreomsorg pågår en utbildningssatsning inom jämställdhet och mångfald som även inkluderar diskriminerings- och hbtq-frågor, se mål 1.7.

Förskolorna arbetar aktivt för att förhindra diskriminering, kränkningar och trakasserier i verksamheten utifrån sina planer. Förskolans resultat från årets brukarundersökning visar att 100 procent av vårdnadshavarna inte upplever att deras barn har diskriminerats i förskolans verksamhet, resultatet visar på förskolornas goda arbete för att motverka diskriminering. När det gäller upplevelsen att barn har diskriminerats finns inga skillnader i nöjdhet mellan vårdnadshavare till flickor och pojkar.

Ungas organisering

Nätverket Linje 17-Gäris, för unga flickor och icke-binära, har haft regelbundna aktiviteter för och av målgruppen under perioden. Nätverket har även varit en rådande instans för kansliet för mänskliga rättigheter vid stadsledningskontoret, i arbetet med att ta fram en rapport gällande kvinnors inflytande i ytterstadsområden. Linje 17-gäris har under hösten även startat regelbunden verksamhet på Skarpnäcks fritidsgård, två gånger i månaden – nätverket har tagit steget från att fungera som aktivitetsbaserat nätverk till att ha en fast mötesplats med tillhörande personal och upprätthållande planering.

Arbetet för ökad inkludering och kulturbewarande aktiviteter för minoriteter fortsätter, under perioden har bland annat internationella Romadagen firats på Skarpnäcks kulturhus. Förvaltningen anordnar tillsammans med stadsdelsförvaltningarna Enske-Årsta-Vantör och Farsta kulturbewarande aktiviteter och mötesplatser för den sverigefinska minoritetsbefolkningen. En gemensam kartläggning av finskspråkig personal inom förskola och äldreomsorg har inletts under tertialperioden som pågår under hösten.

Värdegrundsarbetet och bemötande är ett fortsatt fokus och utvecklingsområde för förvaltningens verksamheter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	90 %			91 %		92 %	Öka	2018
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering				86 %		88 %	Öka	2018
  Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering				89 %	90	90 %	Öka	2018
  Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	100 %			99 %	98	98 %	Öka	2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med civilsamhället och genom befintliga mötesplatser verka för att nå och stärka kunskaperna hos fler föräldrar om barn och ungas rättigheter. Kommunstyrelsen ska vara behjälplig i arbetet	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter lever upp till mänskliga rättigheter och är fria från diskriminering

 Uppfylls helt

Beskrivning

Alla verksamheter fortsätter utveckla ett normkritiskt, antirasistiskt och inkluderande arbetssätt, med fokus på brukarmedverkan, delaktighet och dialog. Medarbetare och chefer inom nämndens verksamheter ska få ökade kunskaper om normkritiskt och diskrimineringsförebyggande arbete. Arbetet med hbtq-frågor ska stärkas med utgångspunkt i stadens program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Stadsdelsförvaltningen arbetar aktivt med att inkludera minoriteter i majoritetssamhället samt med kulturbewarande åtgärder.

Arbetet för att stärka ungas organisering, med fokus på mänskliga rättigheter, antirasism och feminism fortsätter. Nätverket Linje 17-gäris är fortsatt aktivt och under året görs en satsning på antirasistiskt arbete.

Inom förskolan arbetar alla enheter med planer mot diskriminering och kränkande behandling utifrån en analys av klimatet på förskolan för att säkerställa att inga barn diskrimineras eller kränks.

Förväntat resultat

Alla människor som kommer i kontakt med nämndens verksamheter bemöts med respekt och behandlas likvärdigt, oavsett kön, könsidentitet, ålder, ursprung, etnicitet, sexuell läggning och funktionsnedsättning. Ingen upplever sig som diskriminerad i kontakten med nämndens verksamheter. Personer som tillhör minoriteter blir inkluderade och får tillfälle att utöva och bevara sin kultur.

Analys

Nämndmålet och indikatorn bedöms uppnås under året. Insatser för att stärka mänskliga rättigheter och ungas organisering, samt för att motverka diskriminering, fortgår såsom beskrivits ovan.

Förskolorna har enligt skollagen uppdraget att främja likabehandling och motverka kränkningar och diskriminering. Utifrån detta tar förskolorna fram en egen plan för arbete, plan mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier. Planerna utvärderas och omarbetas årligen för att uppfylla aktuell lagstiftning.

Förvaltningens förskolor har nolltolerans mot diskriminering och värdegrundsdiskussioner är något som ständigt pågår.

Under perioden har två anmälningar om kränkande behandling inom förskolan kommit in till förvaltningen. Anmälningarna har utretts enligt de riktlinjer som finns.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel förskolor som årligen reviderar sin plan mot diskriminering och kränkande behandling utifrån en analys av klimatet på förskolan				100 %		100 %		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen genomför kompetenshöjande insatser för chefer och medarbetare om diskrimineringsförebyggande och normkritiskt arbete.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen organiserar temaveckor om antirasism, i samverkan mellan de öppna verksamheterna för barn och unga och Skarpnäcks kulturhus.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

 Uppfylls delvis

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar med att uppfylla kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom utvecklingsarbete och implementering av arbetsverktygen som framgår i programmet för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad och övrigt stödmaterial inom staden. Förvaltningen bedömer dock att målet för verksamhetsområdet inte kommer att uppfyllas helt under året då underliggande nämndmål och indikator kommer att uppfyllas delvis under året.

Förskolans stödenhet har under perioden fokuserat på att synliggöra barnets perspektiv. Dokument har omarbetats och reviderats för att tydligare uppmärksamma barnets röst. Ett utvecklingsområde är att medvetandegöra barns verbala och icke verbala kommunikation. Stödenheten ska i sina handledningar av förskolans personal följa upp hur barnets röst uppmärksammas och tagits tillvara.

Förskolornas arbete utgår från FN:s barnkonvention. Arbetet med att öka barns inkludering och möjlighet till inflytande pågår ständigt. Barn ges möjlighet till egna val utifrån förskolornas pedagogiska miljö. Ibland i större grupp ibland i mindre grupper utifrån barnens ålder samt utifrån de olika projektens innehåll. Arbetet med pedagogisk dokumentation ger barnen möjlighet till delaktighet och inflytande.

Förvaltningen bedriver ett projekt för att utveckla stödet till barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden. Inom projektet används BRA-samtal (Barns Rätt som Anhöriga) för att uppmärksamma och addera barnens rätt till och behov av information och eget stöd. Syftet är att öka barnets delaktighet och handlingsutrymme. BRA-samtal erbjuds och genomförs av utbildad medarbetare inom förvaltningens Bosam-arbete (vräkningsförebyggande arbete) med barn i familjer som får stöd inom projektet.

Vid familjebehandling och föräldrastödsinsatser görs barn delaktiga i samtalen genom bland annat användning av nätverkskarta, björnkort och dockor. Föräldrar motiveras att förstå vikten av barnens medverkan och att inkludera barnens synpunkter i utformning av genomförandeplaner.

Nämndmål:

Barnperspektivet är beaktat i förvaltningens verksamheter

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Arbetsmetoder inom förvaltningens verksamheter ska utgå från barnrättsperspektivet, vilket innebär att beslut eller åtgärder ska fattas utifrån det enskilda barnets bästa. Ett barnrättsbaserat synsätt innebär att barnets situation, behov såväl som barnets rättigheter framgår i utredning, samt att barnet är delaktigt i de beslut som påverkar barnet.

En förvaltningsövergripande tidplan för implementering av stadens program för barnets rättigheter och inflytande kommer att utformas för att säkerställa barnrättsperspektivet i nämndens verksamheter.

Förväntat resultat

Barn och unga kommer till tals i utredningar och vid uppföljning av insatser. Barnets situation synliggörs i utredningar som rör vuxna och i samband med beslut som rör barnet. Barns perspektiv tas med vid verksamhetsförändringar och vid förändringar i lokal stadsmiljö.

Analys

Barnrättsperspektivet har beaktats vid beslut som rör barn. Under planeringen inför förskolans omorganisation genomfördes barnkonsekvensanalys på enhetsnivå och avdelningsnivå.

En av förvaltningens förskoleenheter har även genomfört en barnkonsekvensanalys gällande en förskola som skulle rivas och där barngrupperna skulle flyttas. Även vårdnadshavarna gavs möjlighet till delaktighet och inflytande under denna process.

Barnets perspektiv och behov av information hanteras genom konkreta arbetsverktyg inom socialtjänsten och de insatser som erbjuds i egen regi i form av bland annat familjebehandling och stöd till barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden.

Ett ytterligare besöksrum på förvaltningen har anpassats och inretts utifrån de behov barn och unga har i kontakt med socialtjänsten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel utredningar inom ekonomiskt bistånd som uppfyller krav om barnperspektiv				6 %		60 %		2018
Analys I april månad genomfördes en granskning av sammanlagt 220 pågående utredningar inom verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd varav 56 utredningar berörde personer som är föräldrar. Av dessa utredningar uppfyllde fyra utredningar kraven som anges i checklistorna i stödmaterialet för barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd, vilket motsvarar sju procent. Nästa uppföljning görs inför verksamhetsberättelsen, i november 2018.								

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Programmet för barns rättigheter och inflytande i Stockholms stad ska implementeras i förvaltningens verksamheter. En förvaltningsövergripande plan för implementering av arbetsverktyg och metod ska utformas.	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att erbjuda stöd och skydd till våldsutsatta personer och familjer inom stadsdelsområdet. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet samt underliggande nämndmål uppfylls under året.

Våldsutsatta personer erbjuds insats genom Relationsvårdscentrum Sydost. Barn som varit våldsutsatta erbjuds stöd i form av Trappan-samtal. Föräldrar erbjuds samtalsmodellen Tryggare barn, som syftar till att stärka relationen mellan barn och föräldrar för att minska risken för konflikter. Våldsutövare har möjlighet att söka stöd från Relationsvårdscentrum Sydost utan insatsbeslut. Sammantaget har åtta medarbetare inom förvaltningen deltagit i stadens utbildningar för att uppmärksamma våld hos barn och vuxna under året. Flera medarbetare är anmälda till utbildningar under hösten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel medarbetare som gått utbildning kring att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, konsekvenser av det och hur man kan prata om detta				26		40 %	Tas fram av nämnden	2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel medarbetare som har genomgått utbildning om att upptäcka våldsutsatthet och konsekvenser av detta inkl särskilt utsatta grupper				26		50 %	Tas fram av nämnden	2018
  Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten				123 st		100 st	tas fram av nämnden	2018

Nämndmål:

Invånare som upplever våld i nära relationer får skydd och stöd

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningens verksamheter arbetar för att upptäcka våld genom att bland annat använda kartläggnings- och bedömningsinstrument i handlägningsprocessen och i kontakt med verksamheter i egen regi. Genom att uppmärksamma våld i nära relationer kan våldet förhindras och individuellt stöd erbjudas till våldsutsatta respektive våldsutövare.

Våldsutsatta personer och familjer erbjuds skydd och stöd genom förvaltningens relationsvårdsteam. Barn som bevittnat eller upplevt våld är en särskilt utsatt grupp, som uppmärksammas genom samarbete med familjeenheten. Förvaltningen erbjuder olika former av insatser i egen regi för barn som upplevt eller bevittnat våld. Relationsvårdscentrum sydost bedrivs i samverkan med stadsdelsförvaltningarna Enskede-Årsta-Vantör och Farsta och erbjuder stöd till såväl våldsutsatta som våldsutövande personer. Under året kommer ytterligare fyra relationsvårdscentrum startas inom staden med utgångspunkt från arbetet som bedrivs i relationsvårdscentrum sydost.

Förväntat resultat

Våldsutsatta invånare i stadsdelsområdet får insatser från socialtjänsten i form av stöd och skydd för att kunna leva ett liv fritt från våld. Våldsutövande invånare erbjuds insatser så att våldsutövandet upphör.

Analys

Förvaltningens relationsvårdsteam erbjuder råd, stöd och skydd till våldsutsatta personer inom stadsdelsområdet. Under året har förvaltningen haft kännedom om 64 våldsutsatta personer, varav 60 kvinnor och fyra män. Bland de våldsutsatta familjerna har det funnits 67 barn under 18 år. Sju våldsutsatta vuxna personer har beviljats insats i form av stöd och behandling genom Relationsvårdscentrum Sydost, varav samtliga verkstälts inom tre månader.

Förvaltningen erbjuder Trappen-samtal till barn som varit våldsutsatta. Föräldrar erbjuds insats i form av Tryggare barn. Innehållet i insatsen syftar till att stärka relationen mellan föräldrar och barn och därmed minska risken för konflikter. En utbildningsinsats har genomförts gällande Signs of safety inom familjeenheten, som har till uppdrag att möta föräldrar och barn inom förvaltningens socialtjänst.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel barn som upplever att Trappen-samtal varit till nytta						75 %		2018
 ♀ Antal föräldrar som erbjuds insats i form av Tryggare barn						10		2018
Analys Fyra föräldrar, varav tre kvinnor och en man, har erbjudits insatsen Tryggare barn under året.								
 ♀ Antal inkomna orosanmälningar för barn och unga gällande våld i nära relation	88	57	31		180	180		Tertial 2 2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Chefer och medarbetare inom äldreomsorgen ökar sina kunskaper om att upptäcka och arbeta mot våld i nära relationer.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Inom avdelningen för äldreomsorg har flera utbildningar inom våld i nära relationer genomförts hittills under året för att motverka att äldre utsätts för våld. Inom beställarenheten för äldre har samtliga chefer och medarbetare grundläggande kunskaper om våld i nära relation. Hemmet för gamla kommer att genomföra utbildning i ämnet för samtliga chefer och medarbetare under hösten. Nyanställd personal inom Förebyggandeenheten har genomgått en tvådagarsutbildning vilket innebär att samtliga medarbetare och ansvarig chef inom enheten nu har grundläggande kunskaper om våld. Skarpnäcks kommunala hemtjänst kommer under hösten möjliggöra att samtliga medarbetare ska kunna genomföra en webbaserad utbildning om våld mot äldre. Verksamhetens skyddsombud har under året deltagit vid en utbildning om våld.			
 Förvaltningen genomför ett analys- och utvecklingsarbete rörande inkomna orosanmälningar gällande våld i nära relation.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen säkerställer att invånare som kommer i kontakt med förvaltningens verksamheter tillfrågas om våldsutsatthet och våldsutövande	2018-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är fria från våld och sexuella trakasserier

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämndens verksamheter ska vara och upplevas som trygga mötesplatser för de invånare som besöker dem. Inom parklekar, fritidsgårdar och på Skarpnäcks kulturhus fortsätter utvecklingsarbetet utifrån den utbildningssatsning som genomförts i metoden Mentor för våldsprevention, MVP. Utvecklingsarbetet syftar till att skapa ett normkritiskt och

antirasistiskt förhållningssätt hos personal och besökare i verksamheterna, för att säkerställa att miljöerna är trygga för alla besökare och fria från våld och trakasserier.

Förväntat resultat

Alla invånare känner sig trygga när de besöker eller deltar i nämndens verksamheter. Verksamheterna är fria från sexuella trakasserier och våld i alla former.

Analys

Förvaltningen har tre fritidsgårdar för barn och unga i åldrarna 13-18 år som ska vara fria från våld i alla former. Medarbetare inom fritidsgårdarna har efter genomförd utbildningssatsning i metoden Mentor för våldsprevention (MVP), kunskap och verktyg för att uppmärksamma och förebygga våld i olika former. Enkäter gällande ungdomarnas upplevelse av sexuella trakasserier och våld har genomförts under tertiälperioden på fritidsgårdarna i Bagarmossen och Skarpnäck. Enkäterna har visat att 87 procent av flickorna och 88 procent av pojkarna inte har upplevt sexuella trakasserier inom fritidsgårdarna samt att 81 procent inte upplevt våld inom dessa verksamheter. Resultaten gällande våld visade inga skillnader mellan könen. Underlaget från enkätundersökningarna kommer att användas för fortsatt dialog med besökare och diskussion inom verksamheterna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinn or/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel besökare på fritidsgårdar som inte upplevt sig utsatta för sexuella trakasserier	88 %	88 %	87 %			70 %		2018
 ♀ Andel besökare på fritidsgårdar som inte upplevt sig utsatta för våld	81 %	81 %	81 %			70 %		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen fortsätter utvecklingsarbetet utifrån metoden Mentor i våldsprevention (MVP)	2018-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

 Uppfylls helt

Analys

Stadsdelsnämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att erbjuda individuellt anpassade stödinsatser till personer med funktionsnedsättning och genom att öka tillgängligheten, såväl i fysiska miljöer som i information, som riktas till våra medborgare. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet samt underliggande nämndmål kommer att uppfyllas under året.

Indikatorerna för verksamhetsmålet bygger på resultat i brukarundersökningen som kommer senare under året. Förvaltningens bedömning är att de kommer att uppnås. För att säkerställa god kvalitet i insatserna följer förvaltningen upp verksamheter som drivs på entreprenad och i privat regi.

På uppdrag av stadsdelsnämnden ansvarar Attendo för Skarpnåcks dagliga verksamheter och grupp- och servicebostäder. Förvaltningen har i början av året genomfört verksamhetsuppföljningar på ett urval av verksamheterna med syfte att säkerställa att avtalen följs och att det finns förutsättningar att bedriva en verksamhet av god kvalitet. Förvaltningen bedömde att vissa brister och utvecklingsmöjligheter fanns. Ett utvecklingsområde som framkom var behov av att vidareutveckla den löpande dokumentationen, så att kopplingen till målen i genomförandeplanen blir tydligare samt för att säkerställa brukarens delaktighet. Ytterligare utvecklingsområden var verksamheternas arbete med riskanalyser och egenkontroller samt säkerställa att medarbetare och ledning har kunskap om lex Sarah och kännedom om förvaltningens rutiner. Under tertiälperioden har entreprenadens verksamheter vidtagit samtliga åtgärder som begärts av förvaltningen. Vidtagna åtgärder kommer följas upp under hösten i samband med avtalsuppföljningen.

Vid verksamhetsuppföljningarna som genomfördes i början av året på Attendos verksamheter framkom även avvikelser och brister gällande beställarenheten funktionsnedsättning där uppföljning av insatsen inte sker i den omfattning som krävs. Dessutom framkom det förbättringsområden gällande brukarens delaktighet vid beställning av insatsen inom verksamheterna. Föregående års brukarundersökning gällande de dagliga verksamheterna inom entreprenaden visade goda resultat med hög nöjdhet. Ett identifierat utvecklingsområde utifrån resultaten var dock brukarens delaktighet vid upprättande av genomförandeplan och vid planering av sin dagliga verksamhet, där resultatet låg lägre än stadens genomsnitt. Attendos dagliga verksamheter har under tertiälperioden vidtagit åtgärder med syftet att öka delaktigheten som bland annat genomförande av planeringsdag där brukarna fick besluta om agendan för dagens innehåll samt arbetat vidare med att förbättra dokumentationen så att brukarens behov och önskemål tydligare framgår.

Förvaltningen kommer under september månad att genomföra en översyn av handläggningsprocessen inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning. Syftet med översynen är att identifiera vilka kompletterande rutiner som behövs för att säkerställa handläggningsprocessen med fokus på brukarens delaktighet. Dessutom kommer översynen innefatta förslag på åtgärder som behöver vidtas för att säkerställa systematisk kontroll av handläggningen som ett led i förvaltningens kvalitetsarbete.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				95 %		95 %	88 %	2018
  Andel nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				94 %		94 %	90 %	2018

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				90 %		90 %	88 %	2018
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				96 %		96 %	89 %	2018
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				89 %		90 %	tas fram av nämnden	2018
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				76 %		78 %	77 %	2018
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				77 %		78 %	tas fram av nämnden	2018
  Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)				95 %		95 %	91 %	2018

Nämndmål:

Barn, unga och vuxna lever ett självständigt liv

 Uppfylls helt

Beskrivning

Personer med funktionsnedsättning får stöd med målsättningen att de ska kunna leva ett så självständigt liv som möjligt. För att uppnå det behöver riskfaktorer motverkas och skyddsfaktorer som delaktighet och förutsägbarhet stärkas. En genomförandeplan är en viktig del i brukarens inflytande över insatsen. Planen upprättas tillsammans med brukaren och/eller i samråd med företrädare. Under året kommer förvaltningen i samverkan med utförare att arbeta för att öka brukarnas delaktighet i upprättandet av genomförandeplanen.

Att arbeta i en sammanhållen handlägningsprocess med sikte på resultat för den som får stöd och service ställer krav på att öka handläggarnas synlighet, liksom på gott bemötande och tät uppföljning. Verksamheten ska arbeta med klar och tydlig dokumentation inklusive mål och innehåll.

Biståndshandläggarna säkerställer kvaliteten i utredningarna genom att använda den kunskapsbaserade utredningsmodellen DUR i alla delar i handlägningsprocessen. Brukarnas delaktighet i utredningarna ska stärkas, bland annat genom tillämpningen av DUR.

Förväntat resultat

Personer med funktionsnedsättning är nöjda med sina insatser. De har förtroende för att likställighet gäller vid utredningar, bedömningar och beslut. De känner sig delaktiga och trygga och alla har en genomförandeplan. Uppföljning av beslut utifrån resultat systematiseras för att säkerställa att insatsen genomförs i enlighet med beställningen och har önskad effekt.

Analys

Nämndmålet bedöms uppfyllas under året. Förvaltningen utvecklar sitt arbete med stöd och service till personer med funktionsnedsättning i syfte att uppnå ökad självständighet för individen samt ökad inkludering och delaktighet i samhället.

Behov av kompetensutveckling har framkommit under tertiälperioden för beställarenheten inom socialpsykiatri. Utifrån målgruppen behövs vidare kunskaper gällande handläggning av insatser enligt LSS och SoL inom funktionsnedsättning. Medarbetarna inom socialpsykiatri kommer därmed genomföra vidareutbildning inom ämnet under hösten. Syftet är att höja kunskaperna för att biståndshandläggarna ska kunna säkerställa kvaliteten i utredningarna med adekvata bedömningar.

Inom verksamhetsområdena socialpsykiatri och funktionsnedsättning har omfattande förbättringsområden identifierats inom förvaltningen, där vidareutveckling av arbetet gällande utredning, bedömning och uppföljning av insatser är ett prioriterat område. För att säkerställa att brukarna får det stöd och den hjälp som personen är i behov av behöver flertalet åtgärder vidtas. Som ett led i att kvalitetssäkra arbetet har förvaltningen hittills under året vidtagit ett antal åtgärder för att skapa förutsättningar för medarbetare att genomföra tätare individuppföljningar. Syftet är att möjliggöra att brukaren får komma till tals utifrån uppföljning av insatsen och genomförandeplanen. Under tertiälperioden har även ett utvecklingsarbete bedrivits inom vuxenheten gällande uppföljning av hemtjänstinsatser. Utifrån att det varit stor differens gällande beställd och utförd tid har tätare uppföljningar genomförts för att följa upp insatser som utförts av hemtjänsten, detta för att säkerställa att brukaren får sina behov tillgodosedda med beviljad insats. Förvaltningen har utformat arbetssätt och rutiner för att bättre följa upp avvikelser utifrån beställningarna gällande beviljade hemtjänstinsatser.

Den interna samverkan inom förvaltningen har stor betydelse för att stadens mål ska uppnås. Förvaltningens hemtjänst i egen regi är en viktig utförare och samverkanspartner där det under året framkommit behov av vidare gemensamma samverkansforum kring personer i behov av mer omfattande stöd utifrån sin funktionsnedsättning.

Förvaltningen har ett flertal grupp- och servicebostäder samt två dagliga verksamheter inom stadsdelsområdet som drivs på entreprenad. För att möjliggöra att personer med funktionsnedsättning lever ett så självständigt liv som möjligt är entreprenaden en viktig samverkanspartner för förvaltningen. Under året har förvaltningen konstaterat att samverkan med entreprenaden är ett utvecklingsområde där ansvarsfördelning och roller behöver tydliggöras inför vidare samverkan. Förvaltningen kommer därmed från och med hösten att genomföra tätare avtalsuppföljningar med entreprenaden samt utforma gemensamma rutiner kring arbetssätt och metoder för att tydliggöra ansvarsområden och förväntningar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel brukare som är nöjda med biståndshandläggarens bemötande						70 %		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen följer upp de insatser för ökad fysisk aktivitet, och hälsobefrämjande arbetssätt som genomförs av entreprenaden.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen tar årligen fram en plan som beskriver behovet av särskilt boende för personer med funktionsnedsättning.	2018-01-01	2018-12-31	
 I samverkan med entreprenaden görs insatser för ökad brukardelaktighet	2018-01-01	2018-12-31	
 Utveckla användandet av metoder för att personer med funktionsnedsättning ska vara delaktiga i sin utredning. ("En stad för alla" mål 3)	2016-01-01	2018-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är tillgängliga

 Uppfylls helt

Beskrivning

Stadsdelsförvaltningen ansvarar för tillgänglighet och framkomlighet i parker och grönområden. Aktiviteter som påverkar tillgängligheten är till exempel snöröjningen, underhåll av parkvägar, räcken och bänkar, belysning, skyltning med mera.

Det ska vara lätt att känna igen och komma i kontakt med förvaltningens verksamheter och dess medarbetare samt att lämna synpunkter. Vi ska vara lätta att förstå och underlätta för invånarna att ta del av vår service, sina rättigheter och att ha med oss som myndighet att göra. Vår information är enkel att hitta och tillgänglighetsanpassad.

Vi kommunicerar på mottagarens villkor och välkomnande för alla. Alla ska ha tillgång till och rätt att förstå vad som står i texter som skrivs av förvaltningen. Därför är det viktigt att vi skriver på ett vardat, enkelt och begripligt språk. Det främjar demokrati och tillgänglighet och gör vårt arbete mer effektivt.

För att uppfattas tillgängliga och trovärdiga, och för att bygga förtroendefulla relationer behöver alla känna sig inkluderade. Vi är därför normkritiska och inkluderande i vår kommunikation.

Förväntat resultat

Nämndens verksamheter har god tillgänglighet. Den fysiska utemiljön gör det lätt för alla att röra sig i stadsdelsområdet. Alla medarbetare i förvaltningen använder klarspråk.

Analys

Föregående års brukarundersökning gällande förvaltningens grupp- och servicebostäder som drivs på entreprenad av Attendo hade en hög nöjdhet, där andelen nöjda brukare var 14 procent högre än stadens genomsnitt när det gäller upplevelsen att stadens inne- och utemiljö är tillgänglig och användbar. Under tertiälperioden har samtliga av Attendos verksamheter inom stadsdelsområdet, dagliga verksamheter samt grupp- och servicebostäder, genomfört tillgänglighetsskattning på sina respektive verksamheter och lagt upp på jämför service som ett led i arbetet med att förbättra förvaltningens service gentemot stadens invånare.

Inom avdelningen för äldreomsorg har ett förbättringsarbete påbörjats under tertiälperioden gällande synpunkter och klagomål, vilket resulterat i att inkomna synpunkter och klagomål ökat inom avdelningen. Syftet med utvecklingsarbetet är att möjliggöra de äldres delaktighet och inflytande inom förvaltningens verksamheter genom att efterfråga deras synpunkter i allt högre grad.

Den omfattande upprustningen av parkleken Skyfallet medför att parken kommer bli tillgänglighetsanpassad i hög grad. Upprustning av en parkväg mellan Bagarmossen och Skarpnäcksfältet är beställd med syfte att öka tillgängligheten.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Strukturerar stadsdelsförvaltningens arbete med klarspråk.	2018-01-01	2018-12-31	
Analys Att strukturerar förvaltningens arbete med klarspråk har inte kunnat prioriteras under året.			
 Öka tillgängligheten i två lekparkar. ("En stad för alla" mål 1)	2016-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

 Uppfylls helt

Analys

Nämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att på olika sätt stärka invånarnas möjligheter till delaktighet och inflytande. Förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet och underliggande nämndmål uppfylls.

Förvaltningen har sett över sina rutiner för hantering och återkoppling av medborgarförslag och utrett möjligheten att lämna medborgarförslag digitalt, vilket infördes under våren. I samband med det omställningsforum med fokus på miljö och hållbarhetsfrågor som

organiseras av stadsdelsförvaltningen hölls en workshop om medborgarförslag bemannad av politiker från stadsdelsnämnden.

Under perioden har 16 medborgarförslag inkommit till stadsdelsnämnden, varav åtta har lämnats av män och åtta av kvinnor. Av dessa har hittills två behandlats i nämnden varav ett har fått avslag, ett har fått bifall och ett har vidarebefordrats till trafikkontoret och ett har vidarebefordrats till exploateringsnämnden. Förslaget som fått avslag hade ett lämnats av en man. Förslaget som fått bifall hade lämnats av en man.

Under perioden har uppsökande arbete för att nå ut till nya grupper kring vikten av valdeltagande genomförts.

De öppna verksamheterna riktade till barn och unga använder sig av gårdsråd och parkråd för att möjliggöra inflytande vid planering och utformning av verksamheten. Politiker har också besökt en fritidsgård för att föra dialog kring verksamheten. En politikerdialog genomförts under perioden på öppna träffpunkten i Hammarbyhöjden, den riktade sig till personer över 65 år och nämndens partier var representerade. Ett medborgarsamtal har hållits mellan politiker i nämnden och medborgare i Björkhagen.

Förvaltningen har genomfört en dialog om hbtq-personers upplevelser av tryggheten i det offentliga rummet och i mötet med stadsdelsförvaltningen och med andra aktörer inom stadsdelsområdet. Syftet med dialogen var att förvaltningen och andra deltagande aktörer, genom att ta del av hbtq-personers erfarenheter och upplevelser, ska kunna utveckla sina verksamheter och bidra till ökad trygghet.

Alla verksamheter som vänder sig till äldre har haft information om förtidsröstning uppsatt. Förebyggande enheten erbjuder förtidsröstning där man går tillsammans från öppna träffpunkten till förtidsröstningslokalen för de som inte känner sig trygga med att gå ensamma. Hemtjänsten bistår med bokning eller kontakthjälp för att få sin röst genomförd med ambulerande röstmottagande. På Hemmet för gamla har förtidsröstning anordnats.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor				43 %		50 %	42	2018
  Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö				25 %		30 %	25	2018

Nämndmål:

Skarpnäck är ett demokratiskt stadsdelsområde där invånarna har inflytande

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen fortsätter sitt arbete för en demokratiskt hållbar stad genom att utveckla invånarnas möjligheter till delaktighet och inflytande. Inom förvaltningen finns olika forum

för inflytande, såsom medborgarförslag, lokala råd, öppna nämndsammanträden, samverkan med föreningslivet och företagarråd. Genom förvaltningens lokala områdesarbete, community work, där civilsamhället är delaktigt, stärks invånarnas inflytande över sin stadsdel.

För att stärka brukarinflytandet inom nämndens verksamheter sätter alla enheter egna mål och förtydligar hur de arbetar med att stärka brukares och invånares inflytande över verksamheten.

Under året görs en särskild satsning på information och andra insatser för att öka valdeltagandet. Alla verksamheter inom förvaltningen bidrar till att sprida information i olika kanaler och på olika språk. Riktade insatser görs mot unga, nyanlända och andra grupper som vanligtvis har lågt valdeltagande. På Hemmet för gamla ges möjlighet till förtidsröstning och möjligheten till förtidsröstning undersöks även på förvaltningens aktivitetscenter.

Förväntat resultat

Invånarna i stadsdelsområdet har möjlighet att vara med och påverka nämndens verksamheter liksom utvecklingen i området och i Stockholms stad. De är väl informerade om hur de kan göra detta. Fler brukare, vårdnadshavare och andra målgrupper uppger i brukarundersökningar att de är upplever att de har inflytande över verksamheterna. Valdeltagandet i stadsdelsområdet ökar.

Analys

Nämndmålet bedöms uppfyllas under året. Förvaltningen arbetar för att stärka invånarnas delaktighet och inflytande i olika former, såsom beskrivits ovan.

Förvaltningen fortsätter sitt samarbete med det civila samhället i stadsdelsområdet. Under perioden har samverkan bland annat skett i förberedelse av dialoger om trygghetsfrågor och planering för uppmärksammande av Pride.

En hållbarhetskonsferens har anordnats tillsammans med det lokala föreningslivet och lokala företagare för invånare i stadsdelen. Förvaltningen anordnade en utbildningsinsats i hur man skriver ett medborgarförslag och ett flertal medborgarförslag kom in under dagen. Insatsen var för att verka för att demokratin ska komma närmare invånarna och ge dem möjlighet att vara delaktiga och få inflytande över sin stadsdel.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel medborgarförslag som har påverkat nämndens verksamheter	66 %					50 %		2018

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ser över rutinerna för hantering och återkoppling av medborgarförslag och utreder möjlighet att lämna medborgarförslag digitalt.	2018-01-01	2018-12-31	
 Förvaltningen utvecklar sitt arbete med synpunkter och klagomål.	2018-01-01	2018-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Insatser för ökat valdeltagande, med särskilt fokus på grupper som har lågt valdeltagande	2018-01-01	2018-09-09	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

● Uppfylls helt

Analys

Nämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att dels använda centralt och gemensamt upphandlade ramavtal där krav ställts för en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar stad och dels genom att systematiskt följa upp upphandlad verksamhet. Stadens program för upphandling och inköp följs. Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och underliggande nämndmål uppnås.

Andelen elektroniska inköp har legat över årsmålet för att under juli månad sjunka målet bedöms ändå kunna uppnås med intensifierat stöd till enheterna. Förvaltningen analyserar statistiken för att sedan vända sig till de enheter som behöver mer stöd genom information och utbildning för att öka andelen elektroniska inköp. I nuläget är det främst att köp av transport och bemanningstjänster som görs utanför e-handeln.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2017	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel elektroniska inköp	65 %			62 %	65 %	65 %	Tas fram av nämnden	Tertial 2 2018
● Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram				100 %		85 %	85%	2018

Nämndmål:

Förvaltningen arbetar systematiskt med uppföljning i upphandlad verksamhet

● Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen följer upp verksamheter på entreprenad och enskilt driven verksamhet. Uppföljningarna syftar till att säkerställa och främja god kvalitet och jämlik tillgång till verksamheterna. Förvaltningen samarbetar och för en löpande dialog med utförarna inom äldreomsorg, socialpsykiatri och funktionsnedsättning för att gemensamt utveckla kvaliteten utifrån stadens mål och indikatorer.

Uppföljningarna syftar till att få kunskap om verksamheternas kvalitet samt ge stockholmarna ett underlag för att välja exempelvis hemtjänst eller äldreboende, när ett biståndsbeslut har fattats. Äldreförvaltningen beslutar vilka verksamheter som ska följas upp av vilken stadsdelsförvaltning inom äldreområdet och socialförvaltningen har ett liknande ansvar avseende privat drivna verksamheter inom sitt ansvarsområde.

Förväntat resultat

Invånare får insatser och omsorg av god kvalitet oavsett driftsform.

Analys

Arbetet med uppföljning i upphandlad verksamhet och LOV-verksamheter pågår enligt plan. Under året har hittills tre gruppboendestäder och en daglig verksamhet följts upp (som drivs på entreprenad) inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning. Under tertiälperioden har även den kommunala hemtjänsten inom äldreomsorgen följts upp och inom verksamhetsområdet socialpsykiatri har ett stödboende, en träfflokal och en utförare inom boendestöd följts upp (som drivs på entreprenad). De genomförda uppföljningarna visar att utförarna uppfyller merparten av de ställda kraven. Inom funktionsnedsättning och äldreomsorg framkom ett antal avvikelser och förbättringsområden vid uppföljningarna såsom dokumentation, riskanalys och egenkontroller. Vid genomförda verksamhetsuppföljningar inom socialpsykiatrien identifierades brukarens delaktighet och inflytande som ett utvecklingsområde.

Nämndmål:

Offentlig upphandling används för att utveckla staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen använder i första hand de centrala och gemensamma avtal som upphandlas av serviceförvaltningen. I dessa upphandlingar ställs miljökrav och sociala krav i enlighet med stadens upphandlingsprogram. Även när förvaltningen gör egna upphandlingar som till exempel snöröjning av park- och gångvägar och skötsel av parker, städning samt drift av vård- och omsorgsverksamheter ställs krav i enlighet med stadens riktlinjer.

Förväntat resultat

Förvaltningen medverkar till ett hållbart samhälle där miljö- och sociala krav ställs i upphandlingar som genomförs.

Analys

Nämndmålet bedöms uppfyllas helt då miljökrav och sociala krav har ställts i de upphandlingar som genomförts hittills under året. Avtalet med sjukvårdsförvaltningen gällande ungdomsmottagningen har sagts upp under tertiälperioden då den inte var förenlig med rådande lagstiftning. En dialog förs med sjukvårdsmottagningen och Stockholms läns landsting gällande huvudmannaskapet för mottagningens hälso- och sjukvårdsdel tillsammans med stadsdelsförvaltningarna Enskede-Årsta-Vantör och Farsta.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska öka sin kunskap om hållbar upphandling	2017-04-19	2018-12-31	
Analys Aktiviteten bedöms uppfyllas då en utbildningsinsats erhållits inriktad på att mäta och värdera social hållbarhet. Verktyget värdeskapandedjan kan användas vid upphandlingar för att värdera miljöpåverkan.			

Uppföljning av ekonomi

Uppföljning av driftbudget

I föreliggande prognos redovisas en budget i balans och efter resultatöverföringar ett överskott på 2,7 mnkr. Den ekonomiska prognosen baseras på bokföringen per sista augusti samt i dag kända kostnader och intäkter.

Prognos på årsutfall

Verksamhetsområden, mnkr	JVP 2018	Bokfört augusti	Prognos 2018	Budget-just/prest	Avvikelse
Nämnd- och förvaltningsadministration	36,5	21,5	34,5		2,0
Individ- och familjeomsorg	113,4	84,9	125,3		-11,9
varav barn- och ungdom	61,1	47,5	69,5		-8,4
varav vuxna	19,4	15,3	21,9		-2,5
varav socialpsykiatri	33,0	22,1	34,0		-1,0
Flyktingmottagande	0,1	-4,4	-4,4		4,5
Ekonomiskt bistånd	63,6	46,4	69,0		-5,4
-varav handläggning	21,8	15,3	23,1		-1,3
Arbetsmarknadsåtgärder	11,4	8,7	10,8		0,6
Stadsmiljö	13,6	9,8	16,4		-2,8
Förskoleverksamhet	267,8	174,6	256,9	-7,9	3,0
Äldreomsorg	339,7	214,9	330,5	2,1	11,3
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	272,7	175,0	267,0	-6,1	-0,4
Barn, kultur och fritid	23,7	15,9	24,6		-0,9
Avskrivning (stadsmiljöverksamhet)	8,8	5,3	8,8		0,0
Internränta (stadsmiljöverksamhet)	0,5	0,4	0,5		0,0
Summa	1 151,8	752,9	1 137,4	-11,9	0,0
Nettoresultat före resultatöverföring					0
Ing resultatfond 2018			4,7		4,7
Utg resultatfond 2019			-2,7		-2,7
Nettoresultat efter resultatöverföring	1 151,8	752,9	1 139,4	-11,9	2,7

Under förutsättningar att begärda budgetjusteringar godkänns prognostiseras en budget i balans före resultatöverföringar och 2,7 mnkr efter resultatöverföringar.

Nämnd och administration

Verksamhetsområdet prognostiserar ett överskott om 2,0 mnkr för året beroende på lägre personalkostnader, högre intäkter i form av återvunna kundfordringar och lägre kostnader för IT.

Individ- och familjeomsorg, inklusive socialpsykiatri

Verksamhetsområdet prognostiserar ett underskott om 11,9 mnkr.

Familjeenheten (IoF) prognostiserar ett underskott om 9,0 mnkr, där den större delen avser barn- och ungdom medan en mindre del avser socialpsykiatriärenden avseende familjer. Underskottet för enheten beror huvudsakligen på flera dyra placeringar, främst gällande LVU-samt jourhem. Enheten har utformat en åtgärdsplan för att minska underskottet. En översyn har gjorts för att identifiera besparingsåtgärder gällande köpt vård.

Vuxenenheten (IoF) prognostiserar ett underskott om 3,5 mnkr vilket förklaras av högre kostnader för placeringar, främst gällande HVB samt LVM-hem.

Avdelningsledning prognostiserar ett överskott om 0,6 mnkr.

Flyktningmottagande

Verksamhetsområdet prognostiserar ett överskott om 4,5 mnkr.

Verksamheten för ensamkommande barn och ungdomar går med underskott i år, men prognosen om ett överskott beror på att det i år kommit in högre intäkter avseende tidigare års återsökningar till Migrationsverket. Migrationsverkets handläggning av återsökningar för tidigare år har haft fördröjningar, vilket gjort att förvaltningen varit försiktig i uppskattningar av återsökningarna.

Verksamhetsområdet för ensamkommande barn och ungdomar minskar nu successivt i takt med att antalet barn och ungdomar minskar. Av de ensamkommande som förvaltningen har ansvar för i nuläget kommer cirka 75 ungdomar vara 18 år eller äldre under året. De sänkta ersättningarna som infördes ifjol innebär minskad täckning för kostnader och kräver nya kostnadseffektiva lösningar. Förvaltningen arbetar med alternativa kostnadseffektiva boendeformer inom egen regi och har tillsatt en samverkansgrupp för att arbeta mer effektivt mot hållbar etablering.

Ekonomiskt bistånd

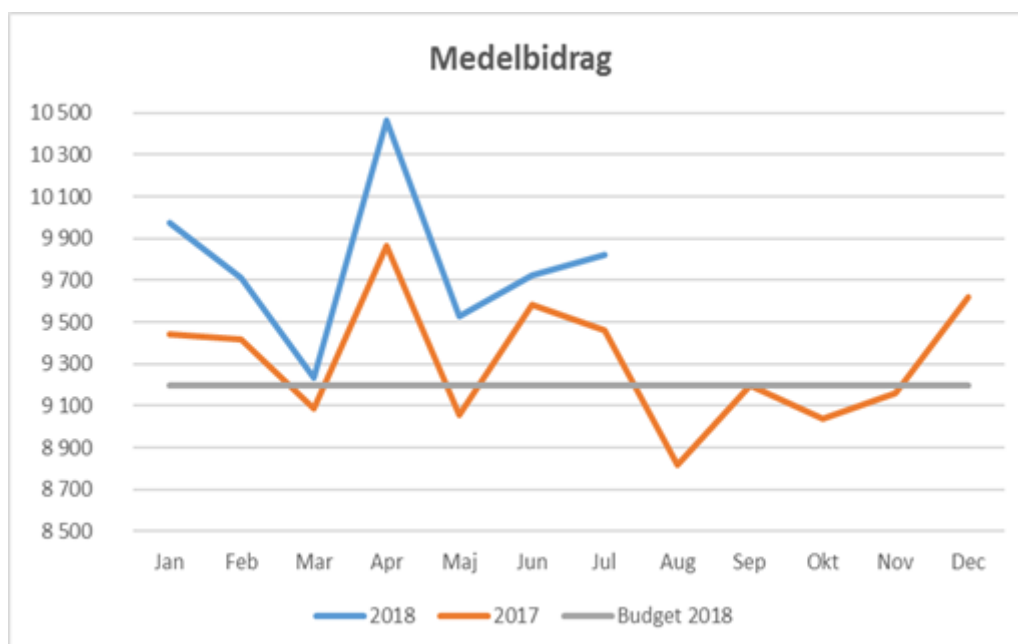
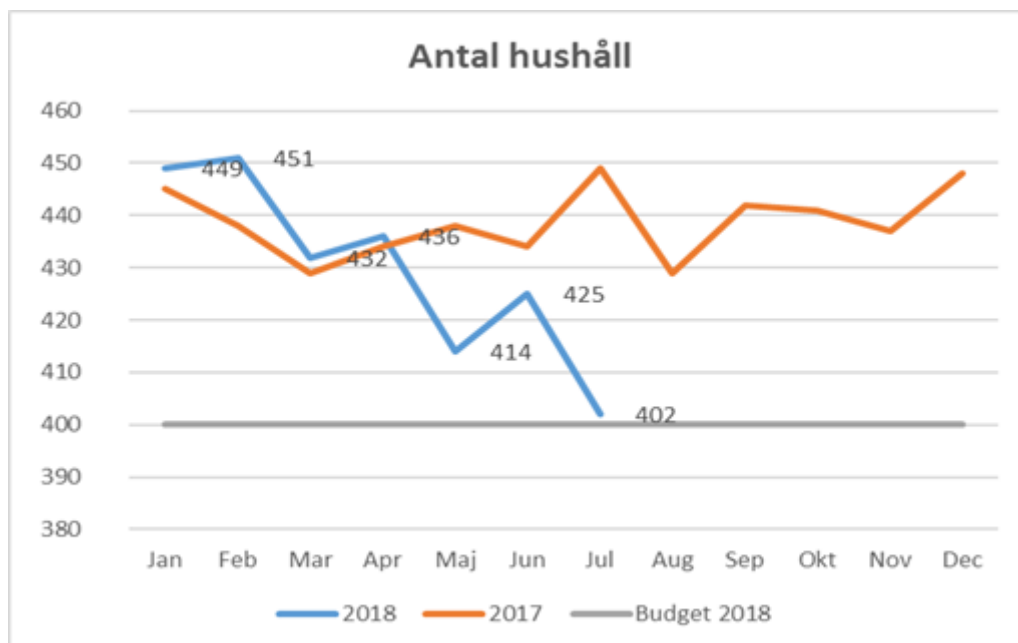
Verksamhetsområdet prognostiserar ett underskott om 5,4 mnkr.

Enheten för ekonomi och arbete prognostiserar ett underskott om 5,4 mnkr. Kostnaderna för utbetalt försörjningsstöd har varit högre än budgeterat. Antal hushåll som har fått försörjningsstöd är i snitt för perioden 28 över budget. Även om utfallet hittills i år sammantaget är betydligt högre jämfört med budget så syns en minskande trend.

Medelbidraget per hushåll har under perioden varit högre jämfört med föregående år. Det skiftar även en hel del mellan månaderna.

Enhetens prognos samt åtgärdsplan bygger på att antal hushåll fortsätter att minska under resterande del av året, samt att medelbidraget stabiliseras. Prognosen bygger även på att

budgeten för arbetsmarknadsåtgärder kan användas optimalt för att behovet av ekonomiskt bistånd ska minska.

Arbetsmarknadsåtgärder

Verksamhetsområdet prognostiserar ett överskott om 0,6 mnkr. Överskottet beror främst på vakanser i personalen som varit tidigare under året.

Stadsmiljö

Verksamhetsområdet prognostiserar -2,8 till följd av ökade kostnader för underhåll av stadsmiljö och framtagandet av en stadsparksplan.

Förskola

Verksamhetsområdet prognostiserar ett underskott om 0,6 mnkr före resultatöverföring och ett överskott om 3,0 mnkr efter resultatöverföring. Resultatenheterna prognostiserar ett underskott om 3,6 mnkr som tas ur resultatfonderna. Förskola centralt prognostiserar ett överskott om 3,0 mnkr.

Enligt prognos kommer Skarpnäcks stadsdelsområde att ha färre barn i åldern 1-5 år de kommande fyra åren. Förvaltningen analyserar och följer utvecklingen av inskrivningsgraden inom förskolan. Färre barn påverkar nämndens intäkter. Lokalutnyttjandet är en strategisk fråga när färre barn finns i området.

Sex resultatenheter prognostiserar tillsammans ett underskott om 3,6 mnkr före resultatöverföring och ett nollresultat efter resultatöverföring. Två resultatenheter prognostiserar ett nollresultat före resultatöverföring och även efter resultatöverföring. Se varje resultatenhets resultatöverföring under rubriken "Resultatenheter".

Inskrivna barn

	allmän förskola	små barn	stora barn	Summa	Grupper	barn/grupp
Januari	0	671	1 224	1 895	113	16,7
Februari	0	676	1 219	1 895	113	16,7
Mars	0	689	1 217	1 906	113	16,8
April	0	690	1 209	1 899	113	16,7
Maj	0	697	1 205	1 902	113	16,8
Juni	0	680	1 176	1 856	113	16,4
Juli	0	664	1 116	1 780	110	16,1
Augusti	0	957	793	1 750	107	16,3

Andra kommuner köper förskoleplatser. Förvaltningen har haft 24 barn från andra kommuner i nämndens förskolor, kortare och längre perioder. Förvaltningen köper även plats i andra kommuner för 9 barn. Vårdnadshavare som flyttar till andra kommuner eller till Stockholm får oftast inte förskoleplats på en gång.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen prognostiserar ett överskott om 11,3 mnkr.

Beställarenheten prognostiserar ett överskott om 12,0 mnkr. Detta beror främst på att antalet personer med behov av vård- och omsorgsboende och hemtjänst är färre än planerat.

Budget 2018 är beräknat på 260 personer inom vård- och omsorgsboende. I genomsnitt under januari till juli månad har antalet varit 257 personer. Antalet hemtjänsttimmar har för samma period varit 2 186 färre per månad än budget.

Skarpnäcks kommunala hemtjänst prognostiserar ett underskott om 4,5 mnkr. Enheten har för höga personalkostnader i förhållande till utförda timmar hos kund. Verksamheten arbetar kontinuerligt med att anpassa schemaläggning och arbetssätt för att ligga i balans med intäkterna.

Äldreomsorgens ledning prognostiserar ett överskott om 3,8 mnkr, vilket främst förklaras av

medel avsatta för ökade resurser till hemtjänsten samt vård- och omsorgsboende.

Förvaltningen ansöker om ersättning för uteblivna hyresintäkter för avveckling av hus B på vård och omsorgsboendet Hemmet för gamla, se rubriken budgetjusteringar.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamhetsområdet prognostiserar ett underskott om 0,4 mnkr. Underskottet förklaras främst av ökade kostnader för personlig assistans, hemtjänst och personbundna transporter.

Ökade kostnader för personlig assistans förklaras av att Försäkringskassan tillämpar ändrad praxis kring rätt till ersättning för vissa behov som gör att det som tidigare täckts av statlig ersättning inte längre gör det vid omprövning. Det innebär avslag på tidigare beviljade timmar enligt SFB (Socialförsäkringsbalken). Delar av kostnaden hamnar då hos kommunen.

Barn kultur och fritid

Verksamhetsområdet prognostiserar ett underskott om 0,9 mnkr.

Enheten för prevention, fritid och kultur prognostiserar ett underskott om 1,2 mnkr, vilket beror på en upprustning som ska genomföras i Kulturhuset under hösten.

Avdelningsledning prognostiserar ett överskott om 0,3 mnkr.

Delårsbokslutet

Ett delårsbokslut för de första åtta månaderna har upprättats. Resultatet för perioden är ett överskott om 5,4 mnkr. Förvaltningen har prognostiserat ett nollresultat för året. En rak framräkning enligt delårsbokslutet innebär ett överskott 8 mnkr. Ett nollresultat bedöms uppnås med förväntade prestationsberäkningar och budgetjusteringar.

Kostnads-och intäktsutveckling

Utveckling, mnkr	T2 2018	T2 2017	Förändring	Förändring %
Personalkostnader	308,2	275,1	33,1	12,0%
Lokalkostnader	68,9	64,9	4,0	6,2%
Köp av verksamhet	407,0	436,0	-29,0	-6,7%
Övriga kostnader	101,7	96,5	5,2	5,4%
Intäkter	-132,9	-122,6	-10,2	8,3%
Totalt:	752,9	749,9	3	0,4%

Kostnadsutvecklingen för stadsdelsförvaltningen avseende personalkostnader har mellan perioderna ökat med 12 procent eller 33,1 mnkr. Den främsta ökningen är inom äldreomsorgen med 11,9 procent eller 25 mnkr. Det förklaras av att vård- och omsorgsboendet, Hemmet för gamla, har tagits över och drivs i egen regi samt årets lönerörelse som landade på 2,3 procent.

Inom förskolans område är lönerörelsen för förskollärare inte förhandlad och klar. Det har skett en minskning av antal tjänster på grund av att barnantalet har gått ned som leder till en minskad efterfrågan på förskoleplatser. Det resulterar i en ökning på om 1,7 procent eller 2,3 mnkr inom förskolans område.

Inom verksamheten gällande omsorg för personer med funktionsnedsättning har lönekostnaderna ökat med 11,2 procent eller 1 mnkr till följd av utökning av tjänster. När det

gäller Fritid och kultur har det skett en löneglidning i och med att det har varit en stor omsättning av personal på fritidsgårdarna och att antalet tjänster har utökats.

Inom området Individ och familjeomsorg har lönekostnaderna ökat med 3,7 procent eller 2,5 mnkr då det skett utökningar inom ledningen samt inom verksamheten avseende ensamkommande och nyanlända i form av boendestödjare och samhällsvägledare. Syftet med utökningen av tjänster är för att underlätta integrationen för nyanlända.

Lokalkostnader

Stadsdelsförvaltningens kostnader för lokaler har ökat med 6,2 procent eller 4 mnkr mellan perioderna. Inom området individ och familjeomsorg har kostnaderna ökat med 14 procent eller 1,6 mnkr, vilket förklaras av ökning av ungdomar som bor i eget boende. Ökningen har också skett inom området äldreomsorgen med 13 procent eller 1,2 mnkr vilket förklaras av att ingen omsorgsmoms dras av för Hemmet för gamla och att en ny träfflokal för äldre har inrättats.

Köp av verksamhet

Kostnaden för köp av verksamhet har minskat med -6,7 procent eller -29 mnkr mellan perioderna. Inom området Individ och familjeomsorg har det minskat med 15 mnkr främst beroende på att placeringskostnaderna för ensamkommande i det närmaste har halverats, samtidigt som det skett en ökning inom verksamhetsområdena Barn och unga samt Missbruk. Inom området äldreomsorg har kostnaderna minskat med 7 procent eller 13,3 mnkr främst på grund av övertagandet av Hemmet för gamla i egen regi. Det finns en motsvarande kostnadsökning på löner inom äldreomsorgen. Inom området som avser omsorg för personer med funktionsnedsättning har kostnaderna minskat med 2 procent eller 2,5 mnkr på grund av att kostnaderna för persontransporter sänkts och färre antal brukare.

Övriga kostnader

Övriga kostnader har ökat med 5,4 procent eller 5,2 mnkr mellan perioderna vilket till stor del beror på kostnaderna för förbrukning har ökat med 1,2 mnkr samt kosthåll har ökat med 0,7 mnkr till följd av att vi har tagit över Hemmet för gamla i egen regi. Ytterligare 2 mnkr tillkommer i form av ökade kostnader för inköp samt IT-kostnader med 1,2 mnkr.

Intäkter

Intäkterna har minskat med 8,3 procent eller 10,2 mnkr mellan perioderna. Inom området Individ och familjeomsorg har intäkterna minskat med 12,9 mnkr främst för ensamkommande där ersättningen från Migrationsverket har sänkts kraftigt. Inom området Äldreomsorgen har intäkterna ökat med 15,9 mnkr främst på grund av att vi har tagit över och driver Hemmet för gamla i egen regi.

Resultatenheter

Inom förvaltningen finns åtta resultatenheter, samtliga inom förskolan.

Resultatenheternas överförda överskott från 2017 till 2018 uppgår till 4,7 mnkr. I föreliggande tertialrapport beräknar resultatenheterna överföra ett nettoöverskott om 2,0 mnkr till 2019.

Av de åtta resultatenheterna prognostiserar sex enheter underskott för årets verksamhet och två enheter ett överskott.

Belopp i tkr	Resultatfond från år 2017	Prognos 2018	Resultatfond till år 2019
Hammarbyhöjdens förskolor	362	-1 700	-1 090
Björkhagens förskolor	303	-303	0
Norra Kärrtorps förskolor	197	0	197
Södra Kärrtorps förskolor	138	-138	0
Kärrmossens förskolor	-337	-363	0
Västra Bagarmossens förskolor	1 240	0	1 240
Östra Bagarmossens förskolor	285	-285	0
Skarpnäcksfältets förskolor	2 503	-811	1 692
Summa resultatenheter	4 691	-3 600	2 039

Hammarbyhöjdens förskolor

Resultatenheten Hammarbyhöjdens förskolor prognostiserar ett underskott om 1,7 mnkr före resultatöverföring och ett underskott om 0,3 mnkr efter resultatöverföring. Underskottet beror på färre barn än prognostiserat och högre personalkostnader under året än planerad i budget. Enheten får bara föra med sig ett underskott om 1,1 mnkr som motsvarar 5 procent av budgetomslutningen enligt regler för resultatenheter. Överskjutande underskott om 0,3 mnkr belastar förvaltningens resultat.

Björkhagens förskolor

Resultatenheten Björkhagens förskolor prognostiserar ett underskott om 0,3 mnkr före resultatöverföring och ett nollresultat efter resultatöverföring. Underskottet beror på högre personalkostnader än planerad i budget. Resultatenheten läggs ner i samband med årets bokslut.

Norra Kärrtorps förskolor

Resultatenheten Norra Kärrtorps förskolor prognostiserar ett nollresultat för årets resultat.

Södra Kärrtorps förskolor

Resultatenheten prognostiserar ett underskott om 0,1 mnkr före resultatöverföring och ett nollresultat efter resultatöverföring. Underskottet beror på färre barn under året än planerad i budget. Resultatenheten läggs ner i samband med årets bokslut.

Kärrmossens förskolor

Resultatenheten Kärrmossens förskolor prognostiserar ett underskott om 0,4 mnkr före resultatöverföring och ett nollresultat efter resultatöverföring. Underskottet beror på högre personalkostnader under året än planerad i budget. Resultatenheten läggs ner i samband med årets bokslut.

Västra Bagarmossens förskolor

Resultatenheten Västra Bagarmossens förskolor prognostiserar ett nollresultat för årets resultat.

Östra Bagarmossens förskolor

Resultatenheten Östra Bagarmossens förskolor prognostiserar ett underskott om 0,3 mnkr före resultatöverföring och ett nollresultat efter resultatöverföring. Underskottet beror på högre personalkostnader under året än planerad i budget. Resultatenheten läggs ner i samband med årets bokslut.

Skarpnäckfältets förskolor

Resultatenheten Skarpnäcksfältets förskolor prognostiserar ett underskott om 0,8 mnkr före resultatöverföring och ett nollresultat efter resultatöverföring. Underskottet beror på färre barn under året än planerad i budget.

Investeringar

Investeringar på parkmark T2

Projekt, mnkr	JVP 2018	Bokfört augusti	Prognos 2018	Budget-justeringar	Avvikelse
Upprustning av parkleken Skyfallet	5,5	3,3	7,0	1,5	0,0
Upprustning av Kvartersparken i kv. Skattmästaren	0,5	0,0	0,3	-0,2	0,0
Upprustning av parkleken Gullpigan	0,0	0,1	0,2	0,2	0,0
Utveckling av Viloparken och närliggande parkstråk i Enskededalen	0,0	0,0	0,3	0,3	0,0
Mindre investeringsprojekt enligt fördelningsnyckeln	3,3	1,4	1,9	-1,4	0,0
Reinvesteringar	0,5	1,1	1,1	0,6	0,0
Tillgänglighetsåtgärder	2,0	0,1	1,0	-1,0	0,0
Inventarier och maskiner	1,6	1,0	1,6	0,0	0,0
Klimatinvesteringar	1,0	0,0	1,0	0,0	0,0
Nettoresultat	14,4	7,0	14,4	0,0	0,0

Upprustningen av parkleken Skyfallet i Björkhagen pågår och kommer slutföras under hösten. För medlen som fördelas genom fördelningsnyckeln har nya papperskorgar och fem solcellsdrivna Big Belly köpts in. Parkvägar och planteringar har rustats upp och nya blomsterurnor köpts in. Reinvesteringar i de tekniska systemen till plaskdammar och i parkvägar och planteringar har genomförts.

Klimatinvesteringar

Inga åtgärder är genomförda fram till och med augusti. Under hösten görs insatser.

Social investeringsfond

Skarpnäcks stadsdelsnämnd har fått beviljade medel om 22,1 mnkr för fyra år för projektet Skarpnäcksmodellen. Syftet med projektet är att ge ett tidigt stöd till barn, familjer och deras nätverk för att förhindra behov av mer omfattande insatser senare, samt att barn ska ha god närvaro i skolan och klara godkända kunskapsmål.

Belopp i tkr	Bokfört jan-aug	Prognos sep-dec	2018	2019
Skarpnäcksmodellen	1 641	2 319	3 960	5 700

Omslutningsförändringar

Nämndens budgetomslutning förändras genom försäljning av verksamhet till andra stadsdelsnämnder, kommuner och statliga verk. Nämndens kostnader/intäkter beräknas öka enligt tabell nedan.

Belopp i mnkr	Kostnader	Intäkter
Nämnd- och förvaltningsadministration	0,8	0,8
Individ- och familjeomsorg	5,0	5,0
Socialpsykiatri	1,4	1,4
Arbetsmarknadsåtgärder	1,8	1,8
Ekonomiskt bistånd	-0,5	-0,5
Förskola	11,7	11,7
Äldreomsorg	0,9	0,9
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	1,0	1,0
Barn, kultur och fritid	0,7	0,7
Summa	22,8	22,8

Budgetjusteringar

Budgetjustering för kommunalt bostadstillägg

Belopp i mnkr	Begärt belopp
Kommunalt bostadstillägg	0,4
Summa	0,4

Budgetjustering för omstrukturering av hus B på vård och omsorgsboendet Hemmet för gamla.

Belopp i mnkr	Begärt belopp
Omstrukturering av hus B i Hemmet för gamla	2,1
Summa	2,1

B-huset på Hemmet för gamla avvecklades under första kvartalet 2018. Lokalerna i B-huset är uppsagda och avtalet upphör 2019-09-30. Lokalerna är tomställda och återlämnade till Micasa 1 juni 2018. Förvaltningen ansöker 2,1 mnkr för avveckling av lokaler avseende uteblivna hyresintäkter.

Förväntade budgetjusteringar hög hyra i förskolan

Belopp i mnkr	Kostnader	Intäkter
Förskolor med hög hyra	3,0	0,0
Summa	3,0	0,0

Prognostiserade prestationsförändringar

Belopp i mnkr	Kostnader	Intäkter
Förskola	-10,8	1,9
Barnomsorgsgarantin	1,8	
Stöd- och service till personer med funktionsnedsättning	-6,5	
Totalt	-15,5	1,9

Medel för lokaländamål

Förskolor

För 2018 utgår ett bidrag för lokaler inom förskolan med hög hyra. Bidraget utgår med 80 procent av den del av hyran som ligger mellan 1 729 kr - 2 500 kr/kvm och 40 procent för den del av hyran överskrider 2 500 kr/kvm. Bidraget fördelas via budgetjustering. För 2018 beräknas bidraget till nämnden bli cirka 3,0 mnkr.

Hemmet för gamla

B-huset på Hemmet för gamla avvecklades under första kvartalet 2018. Lokalerna i B-huset är uppsagda och avtalet upphör 2019-09-30. Lokalerna är tomställda och återlämnade till Micasa 1 juni 2018. Förvaltningen ansöker 2,1 mnkr för minskade intäkter i samband med avveckling av lokalerna.

Analys av balansräkning

Stadsdelsnämnden fastställer att kostnader och intäkter som överstiger 50 tkr ska periodiseras.

Tillgångar (mnkr)	31/8 2017	31/8 2018
Anläggningstillgångar	98,2	99,1
Kundfordringar	2,1	7,9
Diverse kortfristiga fordringar	83,6	55,1
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	103,5	18,3
Kassa och bank	0,5	0,5
Summa tillgångar	287,9	181

Skulder och eget kapital (mnkr)	31/8 2017	31/8 2018
Eget kapital	-177,7	-67,7
Långfristiga skulder	-1,1	-1,1
Kortfristiga skulder till kreditinstitut o kunder	-0,4	-0,5
Leverantörsskulder	-27,7	-31,5
Moms och särskilda punktskatter	-0,1	-0,1
Övriga kortfristiga skulder	-17,5	-17,2
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-63,4	-62,9
Summa skulder och eget kapital	-287,9	-181

Förvaltningens balansomslutning har minskat med 106,9 mnkr. Endast större avvikelser kommenteras.

Tillgångar

Anläggningstillgångar har ökat med 0,9 mnkr. Förvaltningen har ökat anläggningsinvesteringar enligt investeringsplan.

Kundfordringar har ökat med 5,8 mnkr. Externa kundfordringar har ökat 2 mnkr där vi har debiterat koloniträdgårdar redan i augusti, vilket vi gjorde senare 2017. Interna kundfordringar har ökat med 3 mnkr, vi har fakturerat ersättningar för ny verksamhet i projektform och därutöver säljer vi direkt platser till andra förvaltningar för återtagen verksamhet inom äldreomsorgen.

Diverse kortfristiga fordringar, (statliga) har minskat med 28,5 mnkr. Vi har minskade väntade utbetalningar av statliga migrationsmedel för ensamkommande flyktingbarn. Migrationsverket har kommit ikapp de stora volymerna med eftersläpade ersättningar som tidigare fanns med det nya ersättningssystemet.

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter har minskat med 85,2 mnkr mellan åren. minskningen är i huvudsak att interna återsökningar inte längre bokas upp för ensamkommande flyktingbarn.

Kassa och bank är oförändrat.

Skulder

Eget kapital har minskat med 110 mnkr. Minskningen är i förhållande till övriga förändringar i balansräkningen.

Långfristiga skulder är oförändrat.

Kortfristiga skulder till kreditinstitut o kunder har ökat med 0,1 mnkr. Ökningen är för ökad pensionsförmedling, egna medel.

Leverantörsskulderna har ökat med 3,8 mnkr. Den största ökningen beror på att stort vårdföretag inte fakturerat under augusti 2017.

Moms och särskilda punktskatter är oförändrad.

Övriga kortfristiga skulder har minskat med marginellt.

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter har minskat marginellt.

Alla ovanstående avvikelser får anses vara av naturlig variation.

Övrigt

Statligt anslag för krisberedskap

Belopp i mnkr	Budget	Utfall
Krisberedskap	0,4	0,4
Summa	0,4	0,4

Medlen har använts till övning och utbildning av krisorganisationen på förvaltningen. En tvådagarsutbildning i krisledning och där även förvaltningsspecifika övningar har genomförts. Resurspersoner är utsedda på förvaltningen och Posomgruppen, förvaltningens krisgrupp som ansvarar för set psykosociala stödet vid eventuell kris har samverkat och övat. Interna Workshops kommer att anordnas åt berörd personal och chefer.

Synpunkter och klagomål

Sammanlagt har 364 synpunkter inkommit till förvaltningen under året, enligt verksamheternas redovisning. Av dessa synpunkter är 148 klagomål, 31 beröm och 29 idéer eller förslag.

Under tertialperioden har förskoleavdelningen tagit emot 36 synpunkter varav 26 klagomål och sex beröm. De flesta har inkommit från en avdelning som flyttat och rört synpunkter om att lära känna personalen och vilka som är ute på förskolegården vid lämning av barn.

Avdelningen för förebyggande arbete och kultur har tagit emot 15 synpunkter under tertialperioden. Av dessa har 10 varit klagomål och resterande beröm. Klagomålen har främst rört klagomål gällande hög volym vid musikframträdanden och besök gällande föräldramottagningen medan beröm kommit från brukare som uttryckt nöjdhet gällande insatser, bemötande och aktiviteter för barn.

Avdelningen för äldreomsorg har mottagit 37 synpunkter varav 29 klagomål och åtta varit beröm. Synpunkterna har främst rört bemötandet av brukare i person och utifrån information. Ett utvecklingsområde som identifierats inom myndighetsutövningen är samverkan mellan förvaltningen och landsting. Inom mötesplatsen för äldre ska möjligheten till sittgymnastik utredas efter förslag från brukare.

Administrativa avdelningen har inte tagit emot synpunkter under året. Avdelningen för individ- och familjestöd har inte redovisat synpunkter under tertialperioden.

Förvaltningen har tagit emot 276 synpunkter rörande stadsmiljö, vilka registreras i Synpunktsportalen enligt stadens anvisningar.

Synpunkten gäller	Antal	Klagomål	Beröm	Idé/förslag	Felanmäla n	Fråga
Tillgänglighet	2	2	0	0	-	-
Bemötande	31	23	8	0	-	-
Kompetens	4	2	2	0	-	-
Kontinuitet	3	1	0	2	-	-
Information	9	8	1	0	-	-
Handläggning	1	1	0	0	-	-
Insatsens innehåll/fysisk miljö	9	7	2	0	-	-
Annat	29	21	6	2	-	-
Stadsmiljö	276	83	12	25	80	76
Totalt	364	148	31	29	80	76

Övrigt

Lex Sarah

Nio lex Sarah rapporter har utformats inom förvaltningen under året som bland annat rört verksamhetsområdena socialpsykiatri, våld i nära relationer samt barn och unga. En av dessa har anmälts vidare till Inspektionen för vård och omsorg. Ett utvecklingsområde som identifierats utifrån inkomna lex Sarah rapporter är samverkan mellan förvaltningens verksamheter rörande individer och familjer som är i behov av stöd och insats gällande flera verksamhetsområden.

Tre lex Sarah rapporter har inkommit från verksamheter som drivs på entreprenad och har främst rört verksamheter som arbetar enligt LSS (lagen om särskilt stöd).

Under året har det uppmärksamats behov av kompetenshöjande insatser gällande lex Sarah inom såväl förvaltningens egna verksamheter som i enskild regi, inom exempelvis äldreomsorgen. Ett utvecklingsarbete planeras inledas under hösten.